

VESTNIK

V VSAKO GOSPODINJSTVO

Prihodno številko Vestnika, izšla bo 7. februarja, bo dobilo vsako gospodinjstvo v Pomurju. Nekoliko obsežnejši Vestnik vas bo seznanil z najbolj aktualnim dogajanjem v pokrajini — to pa je zbiranjem še potrebnih sredstev za dograditev pokrajinske bolnišnice. Vsi, ki boste ta in prihodnji Vestnik vzeli v roke, ga pazljivo preberite, in če se niste, postanite naročnik tega vam najbližjega časopisa.

NASLOV

Leto XXXVII

Št. 4

Murska Sobota
31. Jan. 1985

CENA 35 DIN

Preverjati, kako se uresničujejo dogovori

Pomurski medobčinski svet SZDL je v preteklem obdobju opravil pomembne naloge pri dogovarjanju, usklajevanju in sporazumevanju o pomembnih vprašanjih na političnem in družbeno-ekonomskem področju, razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov in utrjevanju sodelovanja družbenopolitičnih dejavnikov v Pomurju. To so ugotovili na programski seji medobčinske frontne organizacije v Murski Soboti, ko so ocenjevali svoje delo v preteklem letu in sprejemali programske usmeritve. V tem obdobju je bilo veliko posvetovanj in drugih oblik dela ter akcij, tako na področjih družbenoekonomskih odnosov, uresničevanja ciljev gospodarske stabilizacije, družbenih dejavnosti, socialne in narodnostne politike, vzpostavljanja stikov z delavci na začasnem delu v tujini in še o vrsti drugih vprašanj. Med enkratnimi akcijami je potrebno posebej omeniti obeležitev 25-letnice dvojezičnega šolstva in akcijo za dodatno zbiranje sredstev za kirurgijo. Posebej je bilo poudarjeno, da je v prihodnje potrebno sproti preverjati, ali se sprejeti dogovori in usmeritve v celoti uresničujejo, da bi tako delo te najbolj množične organizacije v Pomurju bilo še bolj uspešno. Z republiško konferenco SZDL bi se bilo potrebno dogovoriti, da v okviru njihove akcije naj ne bi v vseh občinah obravnavali iste problematike, če ta v posamezni občini ni aktualna. Pri obravnavi programskih usmeritev so posebej opozorili na pomembnost načrtovanja regionalnega razvoja, priprave na volitve, dodatno zbiranje sredstev za dograditev kirurgije in še nekatera druga vprašanja, ki so skupnega pomurskega pomena.

Podprli so tudi vse možne oblike dodatnega zbiranja sredstev za kirurgijo.

F. Maučec

Obračun v ZK

Programske konference osnovnih organizacij ZK v lendarjski občini bodo potekale od 4. do 22. februarja, so sklenili na seji predsedstva občinskega komiteja ZKS Lendava. Da bi bile čim bolj uspešne in vsebinsko bogate, so na predsedstvu izdelali opomnik, v katerem so opredelili predvsem tri naloge, o katerih bi veljalo podrobneje razpravljati na konferenci. Najprej bo seveda potrebno oceniti delovanje osnovne organizacije, nato pa spregovoriti o družbenoekonomskih odnosih v organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih ter samoupravnih interesih skupnosti. Gre predvsem za razpravo o uresničevanju stabilizacijskih programov in svobodni menjavi dela. Programske konference naj bi ocenile tudi delovanje na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter sprejele programe idejno-političnega izobraževanja in usposabljanja. Pred-

sedstvo je na seji razpravljalo tudi o pritožbah in pripombah nekaterih članov ZK v lanskem letu. Ugotovili so, da so bile pritožbe neutemeljene, vendar pa opozorili, da bodo tudi v bodoče kar najbolj odgovorno in tehtno obravnavali vsako pritožbo. Predsedstvo je sprejelo še nekaj pobud osnovnih organizacij ter določilo teme programa idejno-političnega izobraževanja ZK v letošnjem letu.

Jani D.

blago kupiti že od 15. januarja dalje.

Sicer pa bo letošnja razprodaja blaga po znižanih cenah v Pomurju potekala še do konca tega tedna, zato se bo morda povpraševanje potrošnikov v tem času nekoliko spremenilo. Tako so nam v

BELEŽIMO

lendarjski občini povedali, da kar 80 odstotkov celotne količine raznega blaga, kjer izstopajo tekstilni izdelki, prodajajo po znižanih cenah do 40 odstotkov. Podobno je tudi s prodajo števcev v Turnišču in Črenšovcih; popust pa znaša od 30 do 40 odstotkov. Za zdaj so prodali manj izdelkov kot lansko leto in zdi se, da so za ljudi z nižjimi osebnimi dohodki ti izdelki še vedno predragi.

Medtem pa je v radgonski občini opaziti dokajšnje zanimanje kupcev za cenejše blago, saj je približno na enaki ravni kot lansko leto. Prva dva dneva razprodaje je bil precejšen naval kupcev, zlasti še pri prodaji tekstilnega blaga. Najbolj so šli v promet moški, ženski in otroški zimski kožuh, jakne in plašči. Pričakujejo še nekaj izdelkov po znižanih cenah iz slovenskih tekstilnih tovarn. Tudi v Murski Soboti si trgovci manejo roke, saj ugotavljajo, da je letošnja razprodaja boljša od lanskega leta. To velja

še posebej za tekstilne izdelke in konfekcijo. Po ugodnih cenah prodajajo tudi pletenine in metrsko blago, precejšnje zanimanje pa je tudi za cenejše plošče in kasete na oddelku akustike v soboški blagovnici.

Po drugi strani pa v ljutomerski občini ugotavljajo, da je zanimanje kupcev za razprodajo manjše od lanskega leta. Na voljo so razna zimska oblačila, predvsem plašči, pletenine in drugo blago. V oddelkih ljutomerske Vesne, Cicibanu, Oblačilnih in Blagovnici, pričakujejo kupce do 4. februarja, dokler bo trajala letošnja razprodaja po znižanih cenah do 40 odstotkov.

In tako bo tudi v ostalih pomurskih trgovinah. Trgovski delavci se bodo skušali čimprej znebiti »zara« in že dalj časa neprodanega blaga, po katerem ni bilo večjega zanimanja — seveda ne gre prezreti tudi nekaterih prav ličnih in sodobnih izdelkov, ki so kaj hitro pošli — kupci pa bodo pred dokončno odločitvijo še velikokrat tehtali, ali se to in ono zares splača kupiti. Na koncu pa bo vendarle držal znan pregovor: Volk sit in koza cela! V obojestransko zadovoljstvo ob takšnih in drugačnih (raz)prodajah.

Milan Jerše

Danes veliki Vestnikov
intervju z dr. Malačičem
stran 3

Usoda kirurgije v rokah občanov

Potem ko so člani predsedstva OK SZDL v Murski Soboti z nekaterimi pripombami sprejeli poročilo o delu PMS SZDL v preteklem letu in imenovali 6-člansko delegacijo za programsko sejo pomurske fronte organizacije, so osrednjo pozornost namenili problematiki zagotavljanja sredstev za gradnjo kirurškega bloka soboške splošne bolnišnice. Po široki in bogati razpravi, v kateri ni manjkalo tudi nekaterih koristnih pobud, so podprli usmeritve osrednjega gradbenega odbora o dodatnem zbiranju sredstev za gradnjo kirurškega bloka. Pri tem so soglašali s ponujeno drugo različico, po kateri bi delavci prispevali enodnevni zaslužek, kmetje, obrtniki in delavci s svobodnimi poklici pa prispevke, ki naj bodo približno enakovredni prispevkom delavcev. Člani predsedstva OK SZDL so tudi menili, da je treba omenjeno gradivo do javne razprave še nekoliko prikriti, da bi pred občane prišli s povsem izdelanimi predlogi, ki morajo vsebovati tudi jasno opredeljene vire finančnih sredstev.

Ob tej priložnosti so imenovali akcijski odbor, v katerega so vključeni vsi predsedniki občinskih družbenopolitičnih organizacij, skupščine občin in izvršnega sveta, tovarne Mura, SOZD ABC Pomurka, društva upokoencev, občinske zdravstvene skupnosti in seveda Pomurskega zdravstvenega centra. Obenem menijo, da je treba aktivirati zdajšnji politični ak-

tiv, opraviti temeljite razgovore s predsedniki KK SZDL, saj bodo že v mesecu februarju stekle široke javne razprave na terenu. Vanje pa bodo še posebej vključevali tudi zdravstvene delavce. Podprli so tudi tematsko številko tednika Vestnika, ki bo izšla 7. februarja.

V daljši razpravi pa smo slišali tudi mnenje, da so nekateri viri v omenjenem gradivu še dokaj nezanesljivi, kot, na primer, solidarnostna sredstva, medtem ko je vir, ki naj bi ga zagotovilo kmečko prebivalstvo, še preizkusno ovrednoten. Poudarili so, da morajo v Pomurju za zagotavljanje dodatnih sredstev za kirurgijo veljati enotni kriteriji. Seveda pa bo pri prispevkih upokoencev nujno upoštevati nekatere posebne kriterije. Zavzeli so se tudi za proučitev možnosti zagotavljanja sredstev iz sklada skupne porabe organizacij združenega dela. Kot je dogovorjeno, bodo na prihodnji seji predsedstva OK SZDL sprejeli konkretni akcijski program na tem pomembnem področju.

Omeniti velja, da so se člani predsedstva OK SZDL v Murski Soboti strinjali s predlogom kandidata za predsednika zbora krajevnih skupnosti skupščine občin. To bi naj bil Štefan Antolin, dolgoletni družbenopolitični delavec in zdajšnji ravnatelj osnovne šole v Bakovcih. V vseh krajevnih skupnostih so namreč podprli njegovo kandidacijo, takšna pa je tudi odločitev občinske koordinacije.

Milan Jerše

V MURI

Prispevali bomo!

Delavke in delavci v DO Mura so na letnih konferencah osnovnih sindikalnih organizacij zadnjo soboto v januarju spregovorili predvsem o načrtih tozgov in DO za leto 1985. Kljub dobrim rezultatom v minulem letu, so na osnovnih organizacijah sindikatov konkretno govorili predvsem o nalogah pri izpolnjevanju letošnjega plana in boljši kakovosti v proizvodnem, družbenoekonomskem, samoupravnem in družbenopolitičnem življenju temeljnih organizacij in celotne delovne organizacije. Torej sta izvoz in kakovost najpomembnejši del proizvodnih, samoupravnih in političnih prizadevanj v Muri tudi v letu 1985.

Gradnja bolnišnice v Rakičanu je bila tematika, ki je prav tako pritegnila veliko pozornost delegatov na konferencah. Ob ugotovitvi, da smo delovni ljudje v Pomurju že ogromno prispevali za svoj družbeni standard, je bila soglasna odločitev delegatov na sindikalnih konferencah, da bodo delavcem na zborih predlagali en udarniški dan letos in en dan prihodnje leto za opremo nove bolnišnice. Ob tem pa so delegati jasno rekli, da delavke in delavci Mure upravičeno pričakujejo, da bodo tako storili v vseh ozidih v Pomurju, da bodo enakovredno z zaposlenimi v družbenem sektorju svojo solidarnostno obveznost opravili zasebniki in pri njih zaposleni ter pomurski kmetje.

Na nekaterih sindikalnih konferencah v Muri so prisotni soglašali tudi s predlogom, da naj bi delavci na zborih in razpravah ob zaključnih računih sprejeli sklep o dodatni podpori za opremljanje bolnišnice v višini 10 milijonov dinarjev iz skladov skupne porabe.

V Muri je torej solidarnostna akcija naletela na plodna tla. Zato pričakujejo, da jih bodo v skladu s možnostmi posamezniki tudi drugod.

LENDAVA

Prispevali bodo vsi

Predsedstvo občinske konference SZDL Lendava je razpravljalo o problematiki zbiranja sredstev za gradnjo kirurškega bloka splošne bolnišnice v M. Soboti. Predsedstvo je ugotovilo, da je čim prej potrebno zgraditi ta prepotrebni objekt, zato bo že v kratkem organizirano široko družbenopolitično akcijo, ki bo zajela vse vasi in ne samo sedeže krajevnih skupnosti. Razprave, te bodo stekle že v februarju, naj bi motivirale vse občane in delovne ljudi, da bi dali svoj delež k gradnji. Delovni ljudje naj bi dali dva enodnevna zaslužka, kmetovalci pa nekaj več kot doslej, saj se moramo zaveda-

ti, da delež zdravstvenega varstva kmetov nosijo tudi delavci.

Predsedstvo pričakuje tudi prispevke občanov, delež obrtnikov in zdomcev. Da bi akcija stekla čim bolj organizirano, so imenovali akcijski odbor. Na seji predsedstva so menili, da bo potrebno zbere občanov dobro organizirati, in to v vseh vaseh; saj se le tako lahko nadajamo uspehu. Občanom bo potrebno ponuditi dobro informacijo, zato pa je potrebna tudi akcija v krajevnih konferencah SZDL in sindikalnih organizacijah.

Jani D.

DELEGATI NA ZIMSKIH POČITNICAH?

V letošnjem letu, torej v mesecu dni, so bile v lendarjski občini že tri seje skupščin samoupravnih interesnih skupnosti nesklepne. Najprej so odpovedali »kulturniki«, potem »socialci«, pred dnevi pa tudi »komunalci«. Skupščina komunalne skupnosti bi morala razpravljati o predlogu programa dela za letošnje leto, o programu komunalnih aktivnosti, sprejela pa naj bi tudi sporazum o opravljanju komunalnih storitev za Lendavo. Žal skupščina ni bila sklepna, saj se je je udeležila manj kot polovica delegatov. Zastavlja se vprašanje, zakaj tak odnos delegatov in delegacij, saj gre vendar za odločitve o pomembnih zadevah. Vsak dan se v krajevnih skupnostih najpogostejše pojavljajo s komunalnimi problemi, ko pa je potrebno sprejeti dogovore, ti pa se, kot vemo, sklepajo v skupščinah SIS, ponavadi ostanemo praznih rok. Kaže, da bo morala občinska konferenca SZDL poseči vmes in sklicati vsaj vodje delegacij in jih opozoriti na dolžnost. Če bodo skupščine SIS še naprej nesklepne, ne bo mogoče sprejeti razvojnih aktov za letošnje leto.

Jani D.



Katastrofalna suša je Etiopijo spremenila v puščavo in ogrozila devet milijonov ljudi. Slika prikazuje taborišče v provinci Wollo. V nekaterih pokrajinah je pred dnevi po šestih mesecih nekoliko deževalo, v večini pokrajin pa ni dežja že več kot tri leta, česar v tem, sicer sušnem delu sveta, vendar ne pomni.

ZA BOLJ ČISTO MURO

»Mura, druga največja avstrijska reka, je najbolj onesnažena.« je na nedavni tiskovni konferenci na Dunaju dejal graški župan Stingl.

Novinarjem je podrobneje obrazložil nekatere ukrepe, ki

bodo prispevali k temu, da Mura v bodoče ne bo tako umazana.

Po besedah graškega župana samo na širšem območju Muro onesnažuje šest večjih tovarn celuloze in papirja.

Ukrepi, ki jih predvidevajo tudi za Muro, sodijo v okvir širše akcije za ohranitev zdravega okolja, spodbudil pa jo spor okrog nameravane gradnje hidroelektrarne na Donavi v hainburškem močvirju, vzhodno od Dunaja.

UGODNI REZULTATI

Kot kažejo statistični podatki, smo lani dosegli v zunanjetrgovinskih menjavi ugodnejše rezultate. V blagovni menjavi v konvertibilnih valutah smo imeli za 1,2 milijarde dolarjev primanjkljaja namesto načrtovanega za 1,4 milijarde. Tudi pokrivanje uvoza z izvozom na konvertibilnem območju ne zaostaja za planom in dosega 85 odstotkov.

Jugoslovansko gospodarstvo je lani izvozilo za 10,3 milijarde dolarjev blaga ali za 2 odstotka več kot leto prej. Na konvertibilno tržišče smo izvozili za 6,6 milijarde dolarjev, za 9 odstotkov več. Klirinški izvoz pa se je povečal v primerjavi z letom prej za 1 odstotek. Izvozne cene v dolarskih vrednostih so upadle za okoli 5 odstotkov. Izvoz na konvertibilno tržišče se je povečal za približno 15 odstotkov.

Lani smo uvozili za 12 milijard dolarjev blaga ali za 2 odstotka več kot leto prej. Povečal se je tudi uvoz reprodukcijskega materiala — za 6 odstotkov, kar je bistveno pripomoglo k večji industrijski proizvodnji. Skrb za zbuja nadaljnje upadanje uvoza proizvodov, namenjenih za investicije, in blaga široke porabe (za 14 odstotkov).

Izvoz v razvite zahodne države je bil lani za 21 odstotkov večji, v socialistične države je narasel za 4 odstotke, v države v razvoju pa se je zmanjšal za 14 odstotkov. Med najbolj pozitivne rezultate lanske

zunanjetrgovinske blagovne menjave vsekakor sodi to, da se večji del gospodarstva usmerja v izvoz. Tako je 80 odstotkov gospodarstva ustvarilo po predvideni nominalni stopnji za povprečno 16 odstotkov več izvoza. Vendar pa je manjši del gospodar-

stva zabeležil precejšnje upadanje izvoza in zanimivo je, da so bili v tej skupini tudi posamezni proizvodi, ki sploh niso veliko odvisni od uvoza (na primer tobak, ki smo ga izvozili za 30 odstotkov manj, pižame prav tako za 13 odstotkov manj in podobno).

Elektrika po novem

Tudi za gospodinjstva bo s 1. aprilom letos začela veljati poletna tarifa za električno energijo, ki je bila doslej v veljavi le za porabnike na visoki napetosti. To pomeni, da bo električna energija tudi za gospodinjstva najbrž cenejša, kot je trenutno, kolikšna bo cena toka, pa še ni znano.

Poletna tarifa za gospodinjstva (zimska tarifa bo za polovico višja) je le ena od novosti, ki jih prinaša novi tarifni sistem za prodajo električne energije v Sloveniji. Pravilnik bo začel veljati 1. aprila in je usklajen s tarifnimi pravilniki v drugih republikah in pokrajinah.

Novi tarifni sistem naj bi spodbudil prilaganje potrošnje proizvodnim možnostim, temelji pa na načelu, naj vsak porabnik električne energije pokriva stroške, ki jih s svojim odjemom povzroča elektroenergetskemu sistemu. Gospodinjstva bodo morala za kritje stroškov prispevati 13 odstotkov več kot doslej, čeprav bodo s tem

krila le 85 odstotkov stroškov, ki jih povzročajo elektroenergetskemu sistemu.

Novi tarifni sistem prinaša še eno spremembo. Nižja dnevna tarifa za električni tok bo veljala od 22. do 7. ure zjutraj, potem pa spet od 14. do 17. ure. To pomeni premik za eno uro, kar je usklajeno z dnevnim diagramom porabe.

To prispodobo povzemamo iz komentarja Djure Zagoraca »Kako do konvertibilnega dinarja« v 153. številki zagrebškega tednika Danas. Na splošno je konvertibilnost dinarja zelo priljubljena snov, pa naj se konvertibilnosti približujemo ali oddaljujemo. Že leta 1990 bi Jugoslavija lahko s svojim izvozom »zaslužila« 29 milijard dolarjev in bi imela v izvozno-uvozni plačilni bilanci pet milijard dolarjev prebitka, če ...

Leta 1983 smo v plačilni bilanci ustvarili 400 milijonov dolarjev prebitka. Lani 800, enak kot lani pa naj bi bil letošnji rezultat.

Sicer pa je izguba v naši zunanjetrgovinski bilanci nekaj vsakdanjega. Poleg lanskega in predlanskega leta smo pozitivno bilanco dosegli še v letih 1954 — 4 milijone dolarjev, leta 1956 — 4 milijone, leta 1965 — 73 milijonov, leta 1972 — 419, leta 1973 — 485 in leta 1976 — 165 milijonov dolarjev. V letih z negativno plačilno bilanco je najbolj »znamenito« leto 1979, ko smo »pridelali« 3,6 milijarde dolarjev primanjkljaja.

V večletnih poskusih zgraditi enotno in trajno uvozno-izvozno strategijo, so se lomila kopja ob tem kaj in kako izvažati ter uvažati. Nekateri so trdili, da ne izdelujemo tistega blaga, ki ga išče mednarodno tržišče, in da bi bilo treba vložiti še nekaj kapitala, da bi ga začeli izdelovati, toda za to ni bilo več niti časa niti denarja. Speč drugi so trdili, da se ne vemo ali nočemo primerneje organizirati. Niso bila redka tudi mnenja, da je katastrofa za naš izvoz medsebojna konkurenca, da bi bilo boljše, če

Moč zgrešene prakse

Od kod izvira nemoč samoupravljanja? me je te dni vprašal neki znanec ob gledanju tv dnevnika. Vprašanje je na mestu, kajti neskončno razpravljanje o vsakovrstnem spreminjanju sistemov, ki so ga polni stolpci vseh časnikov, vsa radijska in televizijska poročila in vsi sestanki, ki se ukvarjajo s političnimi razmerami sedanosti, nas vodi naravnost v prepričanje, da je samoupravljanje nemočno.

Jaz seveda nisem poklican za dajanje ocen o moči ali nemoči samoupravljanja, niti pooblaščen za zanikanje takih ali drugačnih govoric o samoupravljanju, pa me je vprašanje spravilo v zadrego. Hkrati pa me je spomnilo na besede beograjskega ekonomista Miodraga Skulića, izrečene na javnem razgovoru o namišljeni nemoči federacije, pomanjkanju enotnosti itd.

„Ne mislim, da nimamo močne skupnosti,“ je dejal Skulić. „Nasprotno: ko se pri nas merijo skupni interesi na temeljni politični poti, se ugotovi, da je enainpetdeset odstotkov v korist Jugoslavije, devetindeset odstotkov pa v korist republik in pokrajin. Od 26,4 milijarde dolarjev deviznega dolga prijavljajo republike in pokrajine samo svoje dolgeve za razvoj, ki znašajo 12,6 milijarde — nekaj manj kot 49 odstotkov. Ostalo ne dolguje nihče, torej dolguje Jugoslavija. Ker pa je znesek njenega dolga 51 odstotkov skupnega zneska, je jasno, da ima Jugoslavija večino akcij in da imamo — močno skupnosti.“

Najmanj kar lahko rečemo o tem, je to, da je s tem podana odlična ilustracija sedanosti. Seveda nas vse skupaj spominja na množico zgrešenih investicij v pehanju za politični ali drugačni prestiž, ki nas še vedno spravlja v slabo voljo in nam dela sive lase. Tu je strnjena zgodba o „Meiapanih“, „Obrovcih“, „Kerontih“ in drugih industrijskih giganti, od katerih imamo samo dolgeve in nič drugega. To pa so odnosi, ki jih še dolgo ne bomo mogli spremeniti, nikoli pa samo z resolucijskimi, političnimi in drugimi kampanjami.

Sivar je sila preprosta: dokler se bodo dolgov kopili na račun Jugoslavije, jih bo morala plačevati država, pač z bolj ali manj državnimi sredstvi, pa naj bo vse skupaj še tako pobarvano s samoupravljanjem. Poenostavljeno rečeno: bilo bi celo neumno, če bi samoupravljanje hotelo biti dolžnik, čeprav je treba priznati, da tudi samoupravne institucije niso bile povsem nedolžne pri nastajanju takšnega materialnega stanja, kakršno imamo. In če bomo še dolgo samo opazovalci računanja brez pravega krčmarja, se nam utegne zgoditi, da bomo celo krivi za naraščanje negativnega „skupništva“, ki je tako ilustrativno prikazano v omenjeni anekdoti.

Česa se moramo bati? Nadaljevanja takšnega gospodarjenja, kot je bilo začeto v administrativnih časih, pa se ga v samoupravnih še nismo odvadili. V kraljevskem Magnohromu namreč pripravljajo (kljub vsemu) novo veliko naložbo, kljub temu, da Jugohrom ponuja večje uspehe z enako naložbo, pa z mnogo manjšim vlaganjem. Rezultat bo najbrž — nekaj stotin milijard za gradnjo dvojnih zmogljivosti, se pravi nov dolg za Jugoslavijo, ne pa za prizadete. Seveda, če bodo visoki funkcionarji, ki so v mlinu uresničevanja teh investicij, uspeli pripeljati do uresničitve teh želja.

Saj menda veste, kako gre s temi stvarmi: politični pritiski, kar bi sicer bilo dobro pisati samo v narekovanjih, če ne bi bili še vedno kruta realnost, se pač ravna po pravilu, da je država vedno bila največji porabnik, saj ona ni proizvajalec, neposredni ustvarjalec dohodkov in nato z lahkoto troši ustvarjena sredstva. Dokler pa bo nevarnost želje po velikih gradnjah še med nami, bo vprašanje moči in nemoči samoupravljanja še vedno na dnevnem redu vseh razgovorov.

Zaradi tega ne bo odveč, če se ob Skulićevem ilustrativnem prikazu stanja odnosov pri nas vprašamo: ali je to stanje zakonito? Po ustavnih določilih, po katerih lahko samo združeno delo najame dolgeve, torej ne banke in ne družbenopolitične skupnosti, je sedanje stanje povsem nezakonito. In če se strinjamo s tem, da je treba stare dolgeve nekako poravnati na račun vseh nas, vsaj novim ne bi smeli več dovoljevati — brez doslednega odločanja zakonitega nosilca dolgov, zato ker je moč zgrešene prakse — nemoč samoupravljanja!

Viktor Sirec

globus

NEW DELHI — V neredih, do katerih je prišlo zaradi napadov na Sikhe po umoru Indire Gandhi, je bilo v Indiji ob življenju 2717, gmotno škodo pa cenijo na 40 milijonov dolarjev.

NEW YORK — Šestindesetletni Američan Joe Kittinger, prvi človek, ki je v balonu sam preletel Atlantik, namerava brez vmesnih postankov obkrožiti Zemljo. Na to nevarno pot se bo odpravil oktobra ali novembra letos. Polet naj bi trajal dva tedna.

MOSKVA — Sovjetska zveza je imela 1. januarja 276,3 milijona prebivalcev.

DUNAJ — Avstrijska javnost zahteva odstop obrambnega ministra Friedhelma Frischenschlagerja. Minister je prejšnji četrti na graškem letališču osebno pričakal vojnega zločinca Walterja Rederja, ki je zaradi zločinov med vojno presedel 40 let v italijanskem zaporu. Italijanska vlada je ob tem primeru v posebnem komuniqueju izjavila, da »Reder ni bil izpuščen, temveč Avstriji izročen.«

RIM — Papež Janez Pavel II. je na 12-dnevnem potovanju po Venezueli, Ekvadorju in Peruju.

WASHINGTON — Ameriške oblasti v Los Angelesu so preložile sklep o izgonu vojnega zločinca Andrije Arukoviča, ker je treba v tej zadevi zbrati še nekatere dokumente in mnenja.

BRUSELJ — V EGS so se odločili, da bodo članice te skupnosti predelale v industrijski alkohol 17 milijonov hektolitrov namiznega vina letine 1984.

AUSCHWITZ — Preteklo nedeljo so v tem zloglasnem nacističnem taborišču proslavili 40-letnico osvoboditve. V Auschwitzu je bilo pobitih pet milijonov ljudi iz 26 držav.

ANKARA — V turški republik severni Ciper bodo 22. junija prve splošne skupščinske volitve.

globus

Z DEVETIMI LOKOMOTIVAMI DO KONVERTIBILNEGA DINARJA

trditve, da bi leta 1990 dosegli pet milijard dolarjev prebitka (brez deviznih nakazil naših zdmocev). To bi bila dovolj trdna podlaga za konvertibilnost dinarja. S kakšnimi aduti nastopajo gospodarstveniki zvezne gospodarske zbornice?

Trdijo, da imamo v Jugoslaviji devet gospodarskih panog, nekakšne lokomotive, ki bi nas povlekle v konvertibilnost. Naša barvna metalurgija je lani izvozila za okoli 700 milijonov dolarjev. Za letos sicer ne predvideva velikega povečanja izvoza, toda z 800 milijoni dolarjev izvoza ob koncu desetletja, bi ta gospodarska panoga pomembno pomembno izvozno silo.

Kovinskopredelovalna industrija ki je lani dosegla 40 odst. vrednosti vsega izvoza, bo v naslednjih letih izvoz povečevala po stopnji 7,3 odstotka letno. Tako bo znašal devizni priliv te gospodarske panoge ob koncu desetletja okoli 6,5 milijarde dolarjev.

Tudi kemična industrija ima vse možnosti, da izvoz letno povečuje 10,5 odstotno stopnjo. Ta tretja »lokomotiva« naj bi ob koncu desetletja ustvarila 2,5 milijarde dolarjev deviznega priliva.

Gozdarstvo in lesna industrija: lanska devizna prodaja te panoge je znašala okoli milijardo dolarjev. Načrtujejo, da se letni izvoz lahko povečuje za 9,5 odstotka.

Tekstilna industrija se je že v

preteklih letih izkazala kot ena najbolj vitalnih. Povprečno povečevanje njenega izvoza naj bi do leta 1990 znašalo 11,6 odstotka.

Kožna industrija je lani ustvarila preko 700 milijonov dolarjev deviznega priliva, v naslednjih šestih letih pa naj bi ga podvojila.

Agrokompleksi v tej panogi vidijo gospodarstveniki zvezne zbornice največje izvozne možnosti. Lani smo izvozili za okoli milijardo dolarjev, do konca leta 1990 pa naj bi znašal devizni priliv te panoge, po letni 17,7-odstotni stopnji povečevanja, kar 2,7 milijarde dolarjev.

Promet: od milijarde dolarjev lani, na dve milijardi leta 1990.

Turizem: po letni 11,8-odstotni stopnji, naj bi se povečevali devizni prihodi v tej gospodarski panogi. Nekateri trdijo, da se bo turizem v prihodnjih letih nadpovprečno razvijal.

Iz te projekcije zvezne gospodarske zbornice lahko povzamemo, da se bo blagovni izvoz, ki je znašal lani 10,3 milijarde dolarjev, v šestih letih več kot podvojil, povečeval pa bi se letno povprečno za 11 odstotkov. Cilje izvoza naših storitev je načrt se bolj optimističen, saj predvideva 13,8-odstotno letno povečanje deviz. Tako zamišljenemu izvozu ni sledil tudi precej ambiciozni sled — pri blagovnem uvozu 9,2 odstotka letno, pri storitvah pa za 12,3 odstotka.

V OGLEDALU

Kadar cesarja srbi . . .

Na akcijski konferenci ZKJ o izvozu, prejšnji teden v Ljubljani, se je veliko govorilo, ugotavljalo in predlagalo. Anton Stipančič je na primer govoril tudi o odgovornosti. »Na primer«, se je vprašal, »kdo so bili funkcionarji federacije, Narodne banke Jugoslavije, republik in pokrajin in njihovih narodnih bank, ki so se pred leti tako neodgovorno in nestrokovno zadolžili za 12 milijard dolarjev. V tem času nismo slišali, da bi kdo o njih odstopil, ker se s tako politiko zadolževanja ne bi bil strinjal, celo številke o zadolženosti so pred javnostjo skrbno skrivali. Kdo so bili gospodarski in politični voditelji, ki so dovolili, da je velik del tuje akumulacije propadel, ne da bi dal primerne izvozne rezultate, rezultate pri zaposlovanju in prestrukturiranju gospodarstva? Danes se o tem molči. Celo več: tisti, ki so nas tako zadolžili, zdaj uče, kako je treba investirati, izvažati, gospodariti itd. Nekdo tretji pa mora plačevati dolgeve, v ti tečajne razlike in nadpovprečna zadolženost postaja argument za dodatno odvajanje dohodka tistim, ki se niso tako brezglavo obnašali.«

Je pač tako, kot je nekoč zapisal nemški pesnik H. Heine: »Kadar cesarja srbi, se mora praskati ljudstvo!«

DEMOGRAFIJA — MED STRAHOM IN UPANJEM

»Če nas skrbi preizkušnja fertilitet (plodnost, rodovitnost, rodovitnost — op. pis.), da ne zdrkne prek roba enostavne reprodukcije, če ne želimo postati prebivalstvo starčkov, če bi želeli v večji meri napajati potrebe našega gospodarstva z lastnimi kadri in tudi če uvidevamo nujnost priseljevanja delovnega prebivalstva iz drugih republik, pa če naj zmanjšujemo presežno umrljivost naših ljudi zaradi prometnih nesreč, samomorov, pa tudi zaradi neusklajene starostne strukture našega prebivalstva (v tem pogledu) zastajajočimi družbenoekonomskimi strukturami, zaradi vseh teh in mnogih drugih razlogov je nujna zavestna akcija naše družbe, zavestna tako ali drugače oblikovana demografska politika.« Spoznanja prof. dr. Dolfeta Vogelnika, ki sodi med vodilne jugoslovanske statistike in gotovo v sam vrh jugoslovanskih demografov vseh časov, se nam zdijo kot nalašč za uvod v srečanje z našim pomurskim rojakom dr. Janezom Malačičem, docentom na ekonomski fakulteti Borisa Kidriča v Ljubljani, o problematiki, ki se je v dnevni periodiki povzpela v konico zanimanja strokovnjakov in javnosti, čeprav je sicer ves čas žgoče navzoča v gospodarskih gibanjih v ožjem in širšem prostoru.

Gotovo ste vsaj v odlomkih — kot podlistek so bili objavljeni v zagrebškem Startu, Sobotni prilogi ljubljanskega Dela in še kje! — že ne v originalu prebrali izjavo, zanimivo delo avtorjev Clauda Jacquinota in Jacquesa Delaya Trgovci z nerojenimi otroki, ki je lani izšlo v Švici in nam postreže s srhljivimi zgodbami o živih človeških fetusih (zarodkih), ki jih rabijo za znanstvene poskuse in kozmetično dejavnost. Navadnim smrtnikom zveni vse to kot nekaj nepojmljivega. Kako pa na te znanstvene »poslovščine« razvitega sveta zre predsednik koordinacijskega odbora za načrtovanje družine pri republiški konferenci SZDL Slovenije in eden vodilnih demografov pri nas?

Avtorjev tega dela ne poznam, kaže pa, da sta posegala tudi po nepreverjenih informacijah. Med »trgovci« sta navedla tudi Jugoslavijo, kar so pristojni pri nas zanikali, je pa sicer v nasprotju z našimi načeli, ki jih je družba sprejela in zapisala. Ob tem se njuno delo vse preveč vklaplja v gonjo, proti splavu, ki jo je v svetovnih okvirih sprožila Reaganova administracija in ki je močno prišla do izraza na lanskem četrti svetovni konferenci o prebivalstvu v Mehiki. Bolj kot vse to pa je ob tem vprašanju bistveno nekaj drugega. Ob izredno hitrem razvoju znanosti na tem področju prihaja vse hitreje do novih odkritij, ki postavljajo človeštvo pred nove moralne dileme. Človeška družba ne dohaja sprememb niti z oblikovanjem zakonodaje in drugih pravnih norm, kaj šele, da bi uspela dovolj hitro spre-

otrokovih lastnosti ali posvojitve zamrznjenih zarodkov?

Eno osrednjih vprašanj je oblikovanje družbene zavesti, ki se relativno počasi spreminja in oblikuje. Ta njena rigidnost pa je v velikem nasprotju s hitrostjo sprememb, ki jih prinaša sodobna znanost. Pri tem bi moralo biti za družbo bistveno spoznanje, da oblikovanje družbene zavesti ne bi smela prepuščati stihiji, ampak jo načrtno izgrajevati v skladu z osnovnimi načeli, in to velja še toliko bolj za socialistično samoupravno družbo. Glede razmer pri nas moram reči, da do »genetskih manipulacij« — kar ima precej negativen prizvok — ne bi smelo prihajati. O razvoju znanosti na tem področju pa bi težje dal določneje odgovor, ker se le-ta le zelo posredno povezuje z mojo strokovno usmerjenostjo. Naše konkretne družbene dokumente smo zmeraj oblikovali tako, da smo poskušali pravočasno odstranjevati ovire za razvoj znanosti na tem področju, zlasti v naši republiki. Pri nas v Sloveniji smo prvi v Jugoslaviji sprejeli zakon o zdravstvenih ukrepih na tem področju; že v 70-ih letih. Pred letom ali dvema smo v slovenski skupščini opravili analizo izvajanja tega zakona in dosedaj se ni pokazalo, da bi se pojavili kakšni večji problemi.

Medtem ko se drugje »igrajo z ognjem«, smo v slovenskem prostoru takorekoč šele pri »kresanju iskere« in tako imenovani prebivalstvena politika in kultura sta v bistvu šele v povojih. Če smo natančneje: ni celovitosti in dolgoročnosti, pač pa nemalo zahtev po ukinjanju splava in pod vplivom verske nastojavnosti formuliranih želja po vrnitvi ženske k materinstvu. Velja te zahteve in te želje sploh resno jemati?

V okviru svetovnih demografskih problemov v Ameriki trdijo: če bodo posamezne države prepustile svobodnemu delovanju trga in svobodnemu podjetništvu, da opravljata svoje funkcije, se bodo avtomatično rešili tudi prebivalstveni problemi. Kar pa se splava tiče, so odločno proti splavu.

Najprej bi se rad dotaknil vrnitve ženske k materinstvu. Osebnost ne bi tako zelo poudarjal tega, zlasti ne v negativnem smislu, ko se to povezuje z določenimi konservativnimi krogi.

Namreč v sodobnih razmerah nizke rodovitnosti je vprašanje materinstva in rodovitnosti zelo pomembno. Zdaj gre za to — in družbi bi moralo iti za to — da materinska funkcija ohrani vsaj tolikšen pomen, da bi bila dolgoročno ohranjena enostavna reprodukcija prebivalstva. Zato pa je potrebno, da ženske, ki lahko imajo otroke, v poprečju rodijo dva in pol otroka. To pase

ne bi zmanjšali ali izginili. O splavu imamo jasno stališče: ni tisto, za kar bi menili, da je najboljše, vendar če se pokaže, daje neizogiben, ni razloga, da bi ga preganjali. Vrnitev ženske v gospodinjstvo in s tem opustitev zaposlenosti pa bi bilo veliko nazadovanje v našem družbenoekonomskem razvoju.

Bi lahko vsaj okvirno skicirali demografske razmere v Sloveniji po demografskem prehodu v drugi polovici 50-ih let med 1953 in 1961? Morda le nekaj najzanimivejših spoznanj glede rasti prebivalstva, rodovitnosti, smrtnosti?

Morda najprej kaj je demografski prehod. To je prehod od tradicionalnega tipa reprodukcije



»Če nas je zdaj dva milijona, moramo dolgoročno težiti, da se naše število ne bo zmanjševalo,« opozarja dr. Janez Malačič.

cije prebivalstva z visoko rodovitnostjo in smrtnostjo k sodobnemu tipu reprodukcije z nizko rodovitnostjo in smrtnostjo. Vendar rodovitnost v Sloveniji od začetka 60-ih naprej nikakor nista konstantni. Rodovitnost je bila do začetka 80-ih let relativno ugodna. To pomeni, da je ob dokaj visokem naravnem prirastku zagotavljala tudi rahlo razširjeno obnavljanje prebivalstva. Tako stanje pa je bilo posledica delovanja kratkoročnih dejavnikov, na primer relativna prosperiteta, ugoden vpliv priseljevanja na rodovitnost, polna zaposlenost in podobno, saj je v ozadju rodovitnost, če jo gledamo generacijsko, še naprej padala. Gospodarska kriza v 80-ih letih je v ozadju skrite tendence razkrila, da v zadnjih letih naša rodovitnost več ne zagotavlja enostavnega obnavljanja prebivalstva; čeprav bo prebivalstvo nekaj časa še naraščalo. Tudi na področju smrtnosti smo imeli in še imamo precejšnje probleme.

Izpostaviti kaže veliko večjo smrtnost moških od žensk. V poprečju lahko pričakujemo novorojenca deklica za 8 let daljše življenje kot novorojenega dečka. Morda še pomembnejša pa je kriza zrelih let, ko je v 60-ih in deloma 70-ih letih povzročila, da je smrtnost moških med 20 in 60 letom celo naraščala, smrtnost ženske med 30 in 50 letom pa stagnirala. To je v očitnem nasprotju z dolgoročno tendenco padanja smrtnosti. Rast prebivalstva je odvisna še od priseljevanja. Na tem področju so stvari ugodne: neto selitve so pozitivne in skupaj z naravnim prirastkom prispevajo k relativno hitri rasti prebivalstva. Ta je bila na primer med letoma 1971 in 1981 hitrejša kot poprečno v celi državi. V Sloveniji tako hitre rasti prebivalstva kot v 60-ih in 70-ih praktično nismo imeli nikoli oziroma kar nekaj stoletij nazaj. Vse to pa za našo dolgoročno demografsko perspektivo ni dovolj. Ta mora temeljiti na zadostni rodovitnosti, ker se na priselitve ne bomo mogli dolgoročno zanašati zaradi velikega padeža rodovitnosti na območjih, od koder se ljudje k nam priseljujejo.

V Pomurju je glede slednjega nekoliko drugače, saj o večjih priseliteljskih tokovih nikdar ni bilo mogoče govoriti, vsaj očitneje ne!

To je res, ker ni bila v tolišni meri izvrščena deagrarizacija in so obstajale določene rezerve

delovne sile. Odpiranje novih delovnih mest ni bilo tako hitro, deloma je obstajal problem domače nezaposlenosti in jasno je, da delavci iz drugih republik niso v tolikšni meri prihajali v Prekmurje; morda nekoliko več iz obrobni hrvatskih predelov v Lendavo, ampak to je v okviru tistega gravitacijskega območja Lendave in je povsem normalno.

Verjetno bi se vseeno kazalo zadržati v letu 1980, ko sta močno upadla priseljevanje in rodovitnost ter je nastopil prelom z relativno ugodnim demografskim gibanjem in začetek kriznega (gospodarskega) obdobja; kot da bi s krizo bruhnila na dan vse tiste demografske značilnosti, ki so jih ugodni pogoji rojevanja (gmotha blaginja, domnevni napredek družbe, izboljšanje položaja matere in materinstva) uspevali dotlej zadrževati in prikrivati. Kakšne so pravzaprav posledice in njihove razsežnosti, zaradi katerih zdaj bijemo plat zvona?

Morda ta izraz, da bomo plat zvona, ni najprimernejši, saj moram še enkrat poudariti, da v Sloveniji stoletja nismo imeli tako hitre rasti prebivalstva kot v 60-ih in 70-ih letih. To pa nas ne sme zavesti, da ne bi videli dolgoročnih sprememb, ki potekajo v reprodukciji našega prebivalstva in ki so usmerjene tako, da utegnejo povzročiti večje motnje reprodukcije. Med temi je posebej pomembno zniževanje rodovitnosti pod raven, ki zagotavlja dolgoročno enostavno reprodukcijo. To pomeni, če nas je zdaj na primer dva milijona, da moramo dolgoročno težiti, da se naše prebivalstvo ne bo zmanjševalo, ampak da se bo reproduciralo na tej ravni dveh milijonov. Ta opozorila iz strokovnih krogov so še toliko pomembnejša, ker je padanje rodovitnosti posledica sprememb reproduktivne zavesti. Ta se spreminja v smeri prevladovanja modela družin z enim in dvema otrokoma, kar ne zagotavlja nemotene reprodukcije. Zato mora prevladovati model družin z dvema tremi otroki. V 70-ih letih so ženske pri nas še želele roditi toliko otrok, zato je pomembno, da kot družba ustvarimo take razmere, da bodo svoje želje lahko uresničili. To pa je možno doseči le s

Pri vseh omenjenih ukrepih prebivalstvene politike je najbrž ena od pomembnih ovir, da se hitreje ne uveljavijo, tudi ta, ker bi zahtevali zelo veliko prerazdelitev družbenega proizvoda. Neke madžarske ocene kažejo, da Madžari prerazdeljujejo s svojimi ukrepi prebivalstvene politike okrog 7 ali 8 odstotkov družbenega proizvoda, kar je izredno velik delež. V relativno težkih gospodarskih razmerah pri nas je toliko težje doseči take premike, ker je potrebno nekomu vzeti, da lahko prerazdelimo družbeni proizvod, na primer družinam z večjim številom otrok. To pa je pri nas najtežje doseči.

prebivalstveno politiko, ki mora v tem trenutku odločneje poseči vmes, da se ta reproduktivna zavest ne bi hitro spremenila v negativni smeri, kot se je to na primer zgodilo v nekaterih zahodnih in severnoevropskih deželah, recimo v zahodni Nemčiji, kjer model družin z enim in dvema otrokoma že popolnoma prevladuje in imajo tako nizko rodovitnost, da se že več kot deset let srečujejo z depopulacijo.

Kdo naj se v (pomurski) regiji ukvarja s prebivalstveno politiko, načrtovanjem družine, biološko reprodukcijo prebivalstva?

Jasno je, da je treba nosilce te politike tudi na regionalni ravni iskati zelo široko. Narobe bi bilo, da bi to prepustili samo centrom za socialno delo, ampak bi bilo v tem času, ko se sprejemajo srednjeročni plani in plani dolgoročnega razvoja, bistveno ravno to, da se osnovne opredelitve na tem področju vgradijo v te planje. Se pravi, da bi pri tem morali sodelovati vsi tisti, ki pripravljajo planje, in vsi tisti, ki jih sprejemajo. Če poskušamo naštet, so to praktično vsi dejavniki, ki v procesu načrtovanja sodelujejo: od strokovnih institucij do raznih izvršnih organov družbenopolitičnih skupnosti, samoupravni organi in samoupravne interesne skupnosti, družbenopolitične organizacije in delavski sveti v organizacijah združenega dela.

Na repliko, zapisano v drugi letošnji številki Teleksa 10. januarja — »edini učinkovit ukrep slovenske prebivalstvene politike« je slaba in nezadostna kontracepcija, ki se ji je zadnje čase pridružilo preganjanje splavov in zaenkrat še tiho priganjanje ženske v gospodinjstvo in materinstvo — je dr. Malačič odvrnil: »Pri tem je treba vedno biti konkreten in povedati, kdo preganja splave in kdo priganja ženske za štedilnike. To gotovo nista zveza komunistov in socialistična zveza. S stanjem v kontracepciji pa res ne moremo biti zadovoljni, ker so sodobne metode vse premalo razširjene. Dopusčamo, da nam teh sredstev primanjkuje, namesto da bi storili več za njihovo popularizacijo. K temu nas navsezadnje zavezuje tudi slovenska ustava.«

Prav gotovo ne smemo mimo ukrepov, ki neposredno in pozitivno vplivajo na rodovitnost slovenskega prebivalstva — porodniški dopust, družbena pomoč pri opremlitvi novorojenčka, sistem otroških dodatkov, varstvo otrok v otroških vrtcih in družinah, zdravstveno varstvo nosečnic, mater in otrok, vzgoja, izobraževanje, svetovanje in obveščanje pri odnosih med spoloma, zlasti kar zadeva odgovornost pri zanositvi in rojstvu otroka — čeprav ne vsi enako?

Vsi našteti in mnogi drugi ukrepi socialne, ekonomske in drugih politik imajo tudi izrazito demografsko komponento. Dejstvo pa je, da smo le-to v Sloveniji dosedaj praktično v celoti zanemarjali. Kljub temu so ti ukrepi v veliki meri prispevali k ugodnim razmeram 60-ih in 70-ih let. V 80-ih so se razmere spremenile, zato bomo pri njih morali bolj računati na njihovo demografsko plat. Vse pa kaže, da se spoznanje o tem pri nas še ni v zadostni meri razširilo. Posameznih politik ali celo posameznih ukrepov tudi ne bi smeli obravnavati izolirano, ampak zmeraj v zelo kompleksni celovitosti, saj bomo le tako lahko dosegli načrtovane in zaželeno cilje. Pri prebivalstveni politiki je podobno kot pri vsaki drugi politiki. Bistveno je, da se družba na tem področju problemov zave in šele nato lahko pričakujemo, da bo posegala po sredstvih, s katerimi bi jih skušala odpravljati. Pri nas pa kot da jih v preteklosti ni bilo, čeprav smo v strokovnih krogih ranje opozarjali.

sprlo agrarne prenaseljenosti in močnejše izraženi migracijskih gibanj. Vaš komentar?

Dosedaj smo v glavnem govorili o globalnih problemih. Na regionalni ravni pa se lahko in se tudi praviloma kažejo v specifični luči, ki je lahko le deloma podobna tisti na globalni ravni. Za Pomurje je nekaj demografskih problemov že tradicionalnih, nekateri pa se pojavljajo v novem času v specifični luči. Tradicionalni problem so sezonske selitve pa tudi odseljevanje, ki se je v zadnjih desetletjih modificiralo v začasno ekonomsko migracijo, ki pa deloma in intenzivno prerašča v stalno emigracijo. Tradicionalna je tudi razlika v rodovitnosti med evangeličanskim in katoliškim delom Pomurja. Tu lahko pričakujemo zmanjševanje in izginjanje te razlike, ker se tudi katoliško prebivalstvo vse manj ravna po navodilih svoje cerkve, podobno kot v svetu. Nekoliko novejši problem je izrazito staranje prebivalstva, posebno na vasi, in kmetijskega prebivalstva, ki je posledica deagrarizacije in odseljevanja iz vasi v mesta. Posledica so ostarele kmetije brez naslednikov, socialni predlog in zaraščanje kmetijske zemlje z grmovjem in gozdovi. Vsemu temu pa se naša kmetijska politika le počasi in nedosledno prilagaja in dosikrat prepušča reševanje problemov času, ki pa se dosedaj ni pokazal kot usti, ki bi na najustreznejši način reševal probleme. Agrarna prenaseljenost v Pomurju najbrž ni več tolikšen problem, pač pa je v ospredje prišlo vprašanje kmetov — delavcev in organizirane kmetijske proizvodnje.

Ali bi torej smeli sklepati, da pomenijo mešane kmetije v bistvu učinkovit ukrep zoper odliv prebivalstva iz vasi v mesta, v večje industrijske centre?

To je bolj kratkoročno, mogoče srednjeročno. Splet družbenih okoliščin je namreč tak, da ustreza temu razvoju. Že pet let padajo realni osebni dohodki zaposlenih v družbenem sektorju. V takih razmerah postaja delež prehrane v družinskem proračunu zelo velik. Na Slovenskem je za poprečno 4-člansko delavsko družino že presegele polovičen delež. Jasno je, da ljudje, ki imajo ob zaposlitvi kmetijo, lahko precej bolje živijo, saj prehrano v glavnem pridelajo doma in jim dohodek ostane za druge potrebe. Po drugi strani pa so se tudi pariete cen do neke mere v zadnjih letih spreminjale, tako da niso bile v tolišno škodo kmetijskim proizvodom in tudi to je izboljševalo ne samo položaj čistih kmetijskih gospodinjstev, ampak mešanih kmetijskih gospodinjstev in s tem ustvarjalo motive, da so ljudje celo vlagali vanje in jih niso prodajali ali prepuščali drugim.

BRANKO ŽUNEČ

Dr. JANEZ MALAČIČ se je rodil 3. maja 1950 v Kančevcih. Po končani gimnaziji v Murski Soboti je diplomiral najprej 1973. na filozofski fakulteti (iz geografije in sociologije), leta 1974 pa še na ekonomski fakulteti. Leta 1977 je magistriral, leta 1983 pa doktoriral iz ekonomskih znanosti. Naslov doktorske teze: Elementi teorije reprodukcije prebivalstva in delovne sile (v pripravi za tisk). Dr. Malačič je zaposlen na ekonomski fakulteti Borisa Kidriča v Ljubljani, najprej kot asistent, od leta 1984 kot docent. Njegovo ožje strokovno področje je reprodukcija prebivalstva in delovne sile. Na fakulteti predava demografijo in socialnoekonomsko statistiko. Napisal je večje število znanstvenih in strokovnih člankov, ki so bili objavljeni v slovenskem, jugoslovanskem in tujem revijalnem tisku. Je predsednik koordinacijskega odbora za načrtovanje družine pri predsedstvu republiške konference SZDL.

Prebivalstvena politika mora temeljiti na osnovnih človekovih pravicah, med katerimi je v zadnjem času posebej pomembna pravica do svobodnega odločanja o rojstvih otrok.

Kakršnakoli politika s prisilnimi sredstvi bi bila v nasprotju z osnovnimi človekovimi pravicami. Hkrati mora biti taka politika sprejeta na najširši in demokratični družbeni osnovi.

minjati družbeno zavest in zavest posameznika o vedno novih možnostih, ki jih nudi znanost. Kar pa zadeva razvoj znanosti, bo moralo človeštvo najti neko srednjo pot, ki ne bo po eni strani ovirala njenega razvoja in novih odkritij, po drugi strani pa nova odkritja ne bi smela biti proti človeštvu, v nehumane namene ali celo za uničenje človeštva.

Usodna se zdi ujetnost med vrtoglavo upanje in neizmerno bojazen, ki jo je odprla nova disciplina z dokaj nejasnimi mejami, imenovana bioetika, saj je s tem, ko je spolnost ločila od spočetja in potisnila življenje iz časa, sprožila plaz nasledstvenih težav. Koliko daleč oziroma koliko blizu smo pri nas »genetskimi manipulacijami« in kako v tem okviru razumeti možnosti izbora

zdi, da je več kot so današnje ženske pripravljene roditi tudi pri nas v Sloveniji. Če pa razumemo to vprašanje ne kot vrnitev k materinstvu, ampak kot vrnitev v gospodinjstvo in za štedilnik, je pa to drugo. Če bise te zahteve in želje, razvidne iz vprašanja, pojavljale osamljeno in sporadično, bi ne zaslužile večje pozornosti, zlasti ne v naši družbi, kjer so napredne družbene sile odločno opredeljene proti takim zahtevam in željam. Če pa po drugi strani pomislimo na val neokonzervativizma, ki je v prvi polovici 80-ih let zaplajusil svet, in če uvrstimo vse take zahteve in želje v njegov okvir, je potrebno, da jih zelo resno ocenimo in jih ne podcenjujemo. Po drugi strani pa moramo v konkretni družbeni praksi storiti vse, da se dosežki iz preteklih let

Za krepitev odnosov z verskimi skupnostmi

V prostorih hotela Diana v Murski Soboti je bil sredi tedna že tradicionalni novoletni sprejem za predstavnike verskih skupnosti v soboški občini. Na sprejemu, ki so se ga udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnega življenja, je izrekel tople pozdravne besede predsednik skupščine občine Martin Horvat, ki je izrazil tudi pripravljenost na nadaljevanju dobrih odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi. O uspešnem delu verskih skupnosti je nato spregovoril še podpredsednik izvršnega sveta skupščine občine in predsednik komisije za odnose z verskimi skupnostmi Peter Brunec. Poudaril je, da tudi za preteklo leto veljajo zelo ugodne ocene o medsebojnem sodelovanju, ki je plod sožitja in skupnega reševanja problemov. Ob tem je omenil, da opravljajo verske skupnosti pogostokrat pomembno vlogo pri ohranjanju in vzdrževanju sakralnih objektov, ki sodijo v zakladnico naše kulturne dediščine.

Več časa pa je v svojem volentnem nagovoru tovariš Brunec namenil letošnjim godarskim načrtom v soboški občini. H čigar uresničevanju prispevajo tudi verniki, ki se vključujejo v razne družbene akcije.

Za tople izrečene besede se je zahvalil senior slovenske evangelizacijske cerkve Ludvik Novak, ki je prav tako izrazil zadovoljstvo nad pozitivno oceno odnosov med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi. Pri tem se je zavzel za še večje sodelovanje vernikov v družbenih akcijah, ki bodo po svojih močeh pomagali tudi pri gradnji kirurškega bloka soboške bolnišnice.

Ob tej priložnosti so predstavniki verskih skupnosti iz soboške občine obiskali delovno organizacijo Pomurski tisk v Murski Soboti ter si ogledali proizvodne prostore tozodov Tiskarna in Kartonaža.

M. Jerše

TUDI DELAVCI, ZAPOSLENI PRI ZASEBNIH, IMAJO OSNOVNO ORGANIZACIJO SINDIKATA

Problemov ni?

V soboški občini je pri zasebnih delodajalcih zaposlenih okrog 800 delavcev, od katerih jih je kakih 300 vključenih v sindikat. Kar precejšnje število se jih je v nedeljo zbralo na redni letni seji.

Bilanca dela osnovne organizacije sindikata pri zasebnih delodajalcih je nadvse peštr in vse več delavcev je, ki se vključujejo v ta sindikat. Tako so tudi ti delavci družbenopolitično organizirani in se čutili pripadnike delavskega razreda. V okviru svoje organizacije rešujejo vse porajajoče probleme iz delovnega razmerja pri zasebnikih in se seznanjajo s pravicami in dolžnostmi, ki izhajajo iz kolektivne pogodbe.

Človek bi pričakoval, da bodo na letni seji sindikata predvsem tožili čez delodajalce. Pa ni bilo tako! Iz tega lahko sklepamo, da so delavci v glavnem zadovoljni, tako z osebnim dohodkom kakor

ostalimi dajatvami in so tako izenačeni z delavci v združenem delu. Sicer pa delodajalce k temu sili kolektivna pogodba; prav v teh dneh bodo delodajalci in delavci na novo uredili medsebojne pravice in obveznosti, saj so bile objavljene nekatere spremembe o nočnem delovnem času, o najnižjem zaiamčenem osebnem dohodku, nadomestilu za čas bolezni, beneficirani delovni dobi, regresu za dopust in drugem.

Na letni seji sindikata delavcev pri zasebnih delodajalcih pa so kritično ocenili izobraževanje. Zares, da je seminar iz varstva pri delu obiskovalo 120 delavcev,

nekaj deset jih je obiskovalo tudi tečaj iz higienskega minimuma (živili), to pa je v glavnem vse. Torej delavci ne kažejo posebnega zanimanja za izobraževanje ob delu, čeprav bi bili stroški kriti iz sklada za dopolnilno izobraževanje. V lanskem letu so ob delu študirali le štiri delavci, zaposleni pri obrtnikih. Seveda so na letni konferenci pozvali delavce k nadaljnjemu izobraževanju. Ena izmed oblik usposabljanja, so ustrovali na seji sindikata, so strokovne ekskurzije. Tudi letos jih bodo organizirali. Vsekakor pa si bodo ogledali sejem obrti v Celju.

Delavci, zaposleni pri obrtnikih, menda niso dovolj informirani. V prihodnje bo ta vrzel odpravljena, saj je Delavska enotnost začela izdajati časopis Delavec, ki je namenjen predvsem delavcem pri zasebnih delodajalcih.

S. Sobočan

ZASEDANJE ZBOROV RADGONSKE SKUPŠČINE

V prihodnje posodobitev opreme

V ponedeljek so se v Gornji Radgoni sestali vsi trije zbori skupščine občine. Osrednjo pozornost so namenili predlogu resolucije o politiki uresničevanja družbenega plana občine v letu 1985 o osnutku smernic za družbeni plan občine za obdobje 1986—1990. V občini si bodo v letošnjem letu prizadevali povečati obseg proizvodnje in izvoz blaga na konvencibilni trg. Večji poudarek naj bi dobilo tudi razvojno raziskovalno delo, izboljšali naj bi tudi rezultate zaposlovanja s produktivnim zaposlovanjem in boljšo organizacijo dela. Predvsem pa naj bi dosegli naslednje materialne okvire razvoja. Tako načrtujejo, da se bo družbeni proizvod povečal za 3 odstotke, ob normalni preskrbi in najugodnejšem izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti, industrijska proizvodnja pa prav tako za 3 odstotke. Rast proizvodnje naj bi temeljila na delovnih organizacijah Gore-nje Elrad. Tovarni polnilne opreme, delovni organizaciji Avtoradgona in Modi. V kmetijstvu načrtujejo 5-odstotno povečanje predelave in vzreje. Izvoz naj bi se realno povečal za 16 odstotkov, zaposlenost za 1,5 odstotka, produktivnost pa naj bi se povečala za 1,8 odstotka. Ne predvidevajo kakih novih naložb, dokončati pa nameravajo začete. Predvsem pa

so nove naložbe namenjene za posodobitev, dopolnitev in nadomestitev opreme delovnih organizacij.

V osnutku smernic za družbeni plan občine za srednjeročno obdobje 1986—1990 so ob razvijanju in poglobljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov so opozorili na potrebo krepitve materialnega in socialnega položaja delovnega človeka in zagotovitve možnosti za hitrejši družbeni razvoj. Zato pa bo potrebno vključevanje v mednarodno delitev dela, boljše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, predvsem s smotnejšo izrabo surovin in energije. Investicijska sredstva pa bo treba namenjati predvsem v obnovo opreme.

Delegati so se strinjali s predlogom resolucije in osnutkom smernic. V razpravi, ki pa ni bila posebno bogata, pa je bilo opozorjeno na vse leži položaj kmetijstva, na katerega pa v občini najbolj računajo, saj na to kaže tudi resolucija, ki predvideva 5-odstotno rast. To je bilo dosedaj možno doseči zaradi povečevanja obdelovalnih površin, kar verjetno ne bo šlo v nedogled. Rezultati v rastlinski proizvodnji so sicer ugodni, vse bolj kritično pa je v živinoreji, kjer se zgube že selijo iz predelovalne industrije (mesna industrija) v primarno proizvod-

njo. Vse bolj pa obremenjuje kmetijsko proizvodnjo cena reprodukcijskega materiala. Dokler se kmetijstvo ne bo spremenilo v industrijsko panogo in bo imelo preskrbovalen pomen, do takrat verjetno tudi ne bo možno tako smelo načrtovati razvoja te veje.

Financiranje krajevnih skupnosti

Naslednji problem, ki je sprožil dokaj živahno razpravo delegatov je bilo financiranje krajevnih skupnosti. Ugotovili so, da način združevanja, za katerega so se dogovorili in ga sprejeli s samoupravnim sporazumom, ni bil učinkovit. Temelje organizacije niso v celoti izpolnjevale svojih obveznosti, zaradi česar so nastajali v krajevnih skupnostih, zlasti vaških, ki so oddaljene od centrov, vedno večji problemi. Ob problemu financiranja krajevnih skupnosti so se odprla nekatera druga vprašanja organizacijske narave krajevnih skupnosti, o katerih naj bi razpravljali občinski družbeni svet za družbenopolitični sistem.

Zbor krajevnih skupnosti in združenega dela pa sta obravnavala tudi osnutek dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1985.

Janez Votek

LJUTOMER

LETO DOBREGA SODELOVANJA

Komisija za verska vprašanja pri SO Ljutomer je v sredo pripravila tradicionalni novoletni sprejem za predstavnike verskih skupnosti, ki je potekal pri predsedniku SO Emilu Kuharju. Stefan Tompa, predsednik komisije, je v uvodnem govoru dejal:

„Že dejstvo, da so ti novoletni sprejemi postali tradicionalni, priča v dobrih odnosih med samoupravno družbo in verskimi skupnostmi. Sprejemi so tudi priložnost, kjer se poleg čestitk in dobrih želja izrekajo tudi splošne ocene o teh odnosih in hkrati postavljajo izhodišča za delo v novem letu. Najbrž ni naključje, da je bilo v zadnjih letih pogosto slišati pozitivne ocene, pri čemer je bila vedno

vno sodelujejo z neverujočimi, kot delovni ljudje in občani, ne da bi se razlikovali pri uresničevanju svojih življenjskih interesov.

Zagotavljanje njihovega sodelovanja verskega življenja ni samo njihova samoupravna pravica, ampak tudi dolžnost naše samoupravne socialistične družbe. Pri reševanju problemov, ki občasno nastajajo v sožitju verujočih in neverujočih, morata prevladovati strpnost in medsebojno spoštovanje. Na teh izhodiščih pa bo temeljilo delo naše komisije tudi v bodoče.“

V nadaljevanju je Stefan Toma predstavil tudi trenutni gospodarski položaj občine Ljutomer ter prizadevanja celot-



Udeleženci tradicionalnega novoletnega sprejema na obisku v DO Krka — TOZD Isis Ljutomer.

znova poudarjena potreba po sožitju in skupnem reševanju problemov, v katere sta nas vplela skupni prostor in čas. To terja skupno razumevanje in spoštovanje tistih razlik, ki izhajajo iz naših različnih pogledov na nekatere pojave oblike sveta, v katerem živimo, in na naše življenje v njem. Vse te probleme rešujemo v skladu z našim sistemom in v odprtem dialogu ljudi, ki z njimi živijo in so jih v svojem okolju dolžni rešiti. Verniki katerekoli verske skupnosti so enakopravni člani naše družbe. V samoupravnem življenju intenzi-

ne družbe za reševanje nekaterih težav, ki so v občini. Ocenil je tudi položaj v svetu ter na koncu vsem zaželel vse najboljše in uspešno sodelovanje v letu 1985.

V imenu duhovnikov je člane komisije pozdravil dekan Alfonz Karbun ter podal podobno oceno o dobrem sodelovanju. Letos je ta tradicionalni sprejem prinesel novost, saj so se po sprejemu vsi delegati napotili v DO Krka — TOZD Isis Ljutomer, kjer so se seznanili z gospodarjenjem in življenjem delavcev te ljutomerske temeljne organizacije.

Dušan Loparnik

LJUTOMER

KAKO V PRIHODNEM PLANSKEM OBDOBJU?

Lahko bi rekli, da težko, ko govorimo o občini Ljutomer, vsaj če izhajamo iz analize uresničevanja družbenega plana 1981—1985, saj se zastavljeni materialni okviri in uresničitev le-teh nikakor ne pokrivajo, odstopanja v posameznih točkah pa so zelo velika. Razlogov za nedoseganje začrtanega je veliko: visoka inflacija, cenovna nesorazmerja, stalno spreminjanje pogojev gospodarjenja in notranje slabosti ozdov, ki se kažejo v neustreznih organiziranosti in pomanjkanju strokovnega kadra, pa še kaj bi lahko našli. Če k temu prištejemo še zastarelost opreme in tehnologije, pomanjkanje obratnih sredstev, nerazvitost gospodarske infrastrukture, zastoj v razvoju družbenih dejavnosti, nerešene probleme varstva okolja in manjše možnosti odpiranja novih delovnih mest ter povečanje nezaposlenosti je slika, ki naj bi bila izhodišče za snovanje načrtov v prihodnjih petih letih, dokaj meglena.

Kljub temu pa so načrtovalci že predlagali nove materialne okvire za obdobje 1986—1990, ki naj bi

REKLI SO:

VIDA HOJNIK (predsednica komisije za gospodarsko planiranje in družbeni razvoj pri SO Ljutomer) — Pri sprejemanju osnutka smernic za družbeni plan občine Ljutomer za obdobje od 1986 do 1990 so ugotovili, da v ta dokument niso vnesli pomembne naloge — reorganizacijo kmetijstva (ali racionalizacijo). Ko so ugotovili, da bi ta naloga zaradi svoje pomembnosti morala biti v smernicah, je Vida Hojnik poudarila pomembnost z besedami: „To je tudi edina naloga, ki smo jo v dokumentu kontinuirano vnašali že v minulih petih planskih obdobjih.“

D. L.

bili takšni: družbeni proizvod naj bi porasel za 3,5 odstotka, industrijska proizvodnja za 4, prav toliko naj bi se povečala kmetijska proizvodnja, izvoz naj bi se povečal za 9 oziroma 10 odstotkov, zaposlenost pa od 1,5 do 2 odstotka. Za en in pol odstotek naj bi se dvignila tudi produktivnost dela. Komite za družbeno planiranje in gospodarski razvoj te odstotke utemeljuje z naslednjim: to so minimalni odstotki, ki zagotavljajo nadaljnji razvoj. Razpoložljive zmogljivosti, predvsem tiste nove, ki so plod investicijskih vlaganj, dajejo možnosti za načrtovano rast proizvodnje, a tudi obsežne melioracije in sedanje proizvodne zmogljivosti v živinoreji dajejo kmetijski možnosti za predviden razvoj. Ponovno oživljanje proizvodnje,

boljša oskrba s surovinami in reprodukcijskim materialom na tržišču in predvideno urejanje cen so pogoji, ki so temelj za doseganje začrtanih okvirjev. Seveda pa bo uresničitev teh ciljev slonela tudi na ustreznih kadrih. Analiza in predlog materialnih okvirjev pa so osnova za osnutek smernic družbenega plana občine Ljutomer za obdobje 1986—1990, ki je te dni zagledal luč sveta. V tem dokumentu so opredeljene naloge, kako doseči zastavljeno. Med drugim so zapisani tudi takšne naloge: kakovostnejše osnove, popolnejše izkoriščanje vseh obstoječih zmogljivosti, spreminjanje gospodarske strukture, večje vključevanje v mednarodno menjavo, intenzivno izkoriščanje razpoložljivih naravnih danosti, razvijanje proizvodnje in storitev na višji tehnološki ravni, z večjim vključevanjem kadrov in znanja...

Vse te naloge so sicer uresničitljive, vendar... vendar pa morajo dobiti vsa podpora ne pri snovalcih in vodilnih ljudeh, marveč pri delovnih ljudeh. Ti morajo razumeti, da te naloge morajo biti uresničene, če se želi občina Ljutomer kot celota izvit iz težavnega položaja, v katerem trenutno je.

Dušan Loparnik

MURSKA SOBOTA

KOLIKO BODO STALI VRTCI

Na prvi letošnji skupščini skupnosti otroškega varstva Murska Sobotica, ki je bila pretekli četrtek, so razpravljali in odločali o več pomembnih vprašanjih.

Sprejeli so program skupnosti otroškega varstva za leto 1985 in se v okviru tega med drugim opredelili, da bodo za skrajšane programe otrok na osnovno šolo, ki jih bodo organizirali v krajih, kjer ni vrtcev, oziroma so oddelki le-teh že prezasedeni, namenili 350 ur, da bi se tako čim bolj približali republiškemu srednjeročnemu planu. V krajevnih skupnostih bo treba čim-

prej in vsestransko proučiti potrebe po organiziranju otroškega varstva ter za morebitno gradnjo ali ureditev prostorov zagotoviti lastno udeležbo (predvideno 50 odstotkov od vrednosti investicije) in poskrbeti za komunalno ureditev zemljišča.

Odločali so tudi o novih cenah v otroških vrtcih. Po temeljitnem preudarku so delegati prišli do spoznanja, daje v zadnjih petih letih delež staršev za varstvo otrok stalno upadal (od 39 na 26 odstotkov), naraščal pa delež skupnosti otroškega varstva (od 61 na 74 odstotkov) in da bi glede

na predvideno rast skupne porabe v letošnjem letu potrebno zvišati ekonomske cene za 49,05 odstotka. To povečanje je predvideno za celo leto — od 1. januarja do 1. julija bodo uveljavili 30-odstotno zvišanje, v drugi polovici leta pa še razliko do dovoljene porabe. Tako bodo v občini Murska Sobotica odslej najvišje ekonomske cene v vrtcih 17.850,00 din (razvojni oddelki), 13.241,00 din (dolenjski) oziroma 8.280,00 dinarjev (enote v M. Soboti, Bakovcih, Gančanih, Lipovcih in Martjancih), najnižja pa 7.583,00 dinarjev (Hodoš).

bili takšni: družbeni proizvod naj bi porasel za 3,5 odstotka, industrijska proizvodnja za 4, prav toliko naj bi se povečala kmetijska proizvodnja, izvoz naj bi se povečal za 9 oziroma 10 odstotkov, zaposlenost pa od 1,5 do 2 odstotka. Za en in pol odstotek naj bi se dvignila tudi produktivnost dela.

Komite za družbeno planiranje in gospodarski razvoj te odstotke utemeljuje z naslednjim: to so minimalni odstotki, ki zagotavljajo nadaljnji razvoj. Razpoložljive zmogljivosti, predvsem tiste nove, ki so plod investicijskih vlaganj, dajejo možnosti za načrtovano rast proizvodnje, a tudi obsežne melioracije in sedanje proizvodne zmogljivosti v živinoreji dajejo kmetijski možnosti za predviden razvoj. Ponovno oživljanje proizvodnje,

Za teoretično podkovanost mladih

Tudi mladi iz soboške občine poudarjajo nujnost večje idejnopolične usposobljenosti, predvsem vodstev osnovnih organizacij in vseh organov občinske konference zveze socialistične mladine. Pri tem se nadvse dobro zavedajo, da je ustrezna teoretična podkovanost in idejnopolična usposobljenost temeljni pogoj za večje vključevanje mladih v samoupravno in družbeno odločanje. Zato so v okviru OK ZSMS v Murski Soboti za letošnjo sezono pripravili zares obsežen program idejnopoličnega izobraževanja mladih. Tako bi v letošnjem letu samostojno ali s pomočjo občinske konference v vseh osnovnih organizacijah ZSMS izvedli tri obvezne teme: Frontnost kot organizacijski princip v ZSMS, Nadaljnje uresničevanje programskih usmeritev 11. kongresa ZSMS ter Idejna gibanja med mlado generacijo. Razen tega bodo potekali številni seminarji, kot na primer, za vodstva OO ZSMS v srednjih šolah, za mlade informatorje, za vodstva OO ZSMS v delovnih kolektivih in krajevnih skupnostih ter za vodstva OO ZSMS v osnovnih šolah soboške občine.

V okviru marksističnih krožkov na šolah bodo organizirali dvojne skupnih srečanj njihovih članov, na katerih bodo obravnavali nekatera skupna dogovorjena teoretična vprašanja aktualnega družbenega položaja mlade generacije. Prvo tovrstno srečanje naj bi bilo v tednu srednjeholcev, drugo pa v začetku novega šolskega leta. Precej si obetajo tudi od organiziranja večjega števila študijskih sej predsedstva in nekaterih organov občinske konference zveze socialistične mladine. Sicer pa v Murski Soboti pripravljajo tudi več posvetov s predsedniki in sekretarji OO ZSMS, kjer bo govor o vrsti aktualnih nalog mlade generacije.

V prizadevanja za boljše idejnopolično usposabljanje mladih se tvorno vključuje tudi center klubov OZN in ob letošnjem mesecu mladosti. Z njimi želijo v teoretično obliko izobraževanja vključiti čimveč mladih. Sicer pa bo soboška mladinska organizacija letos pripravila še malo politično šolo za vse pionirje, ki bodo sprejeti v mladinsko organizacijo, široko pa so zastavili tudi usposabljanje na področju SLO in DS. Gre za sedemdnevno usposabljanje mladincev — prostovoljcev TO, usposabljanje mladih, ki ne obiskujejo šol srednjega usmerjenega izobraževanja, za pohode, obrambne dneve v okviru OK ZSMS, šol in mladinske delovne akcije na Goričkem.

Hkrati bodo skušali organizirati politično šolo za vodstva osnovnih organizacij ZSMS, kar bo odvisno od števila prijav, ter več okroglih miz, tematskih razprav in posvetovanj. V ta namen bodo pri predsedstvu OK ZSMS v Murski Soboti ustanovili mladinski predavateljski aktiv, ki bo mladim pomagal pri idejnopoličnem izobraževanju v OO ZSMS soboške občine.

Milan Jerše



SOZD Merx Celje, Kmetijska zadruga Laško

obvešča rejce kuncev,

da bo odkup v sredo, 6. februarja, na dosedanjih odkupnih mestih.

LASTNO DELO IN GOSTOVANJA

Tako kot doslej bo v okviru samoupravne interesne skupnosti za prosveto in kulturo pripadnikov madžarske narodnosti občine Murska Sobota tudi letos potekala dokaj živahna kulturna dejavnost. Del le-te je tudi knjižničarstvo. Na narodnostno mešanem območju delujejo tri dvojezične knjižnice (Hodoš, Domanjševci in Prosenjakovci), ki so kar dobro založene z madžarskimi in slovenskimi knjigami. Skupaj s Pokrajinsko in študijsko knjižnico v Murski Soboti si bodo prizadevali, da bi te knjige dobilo v roke čimveč bralcev.

V sodelovanju s Pomursko založbo bo sis madžarske narodnosti izdal Naptar (koledar) in morda še kakšne druge edicije, skoraj gotovo pa bo prišla na vrsto izdaja pesmi domačega literarnega ustvarjalca Sandorja Szunyoga.

Med prebivalci na dvojezičnem območju je vsako leto veliko zanimanje tudi za obisk gledaliških predstav, s katerimi gostujejo gledališke skupine z Madžarske in iz Vojvodine. Tudi letos bodo po vseh večjih krajih, kjer imajo primerne dvorane, gostovali gledališki enojazniki iz Budimpešte in Subotice. Dogovarjajo pa se tudi za nastop gledališča iz Zalaegerszega. Pomembna in koristna za dobrošosedske odnose pa bodo tudi medsebojna gostovanja kulturnih skupin z obeh strani meje.

Za ohranjanje narodnostne kulture pa je prav gotovo zelo, če ne celo najbolj pomembno, kako delujejo lastna kulturna društva. In res so le-ta dokaj aktivna, predvsem na Hodošu in v Motvarjevcih, kulturni društvi pa delujeta še v Prosenjakovcih in Domanjševcih. Za dvig kakovosti njihovega dela pa potrebujejo večjo strokovno pomoč z Madžarske.

Program kulturnega delovanja samoupravne interesne skupnosti vključuje tudi praznovanje 15. marca — madžarskega kulturnega praznika — in tradicionalni izlet v Ljudsko republiko Madžarsko, katerega osnovni namen je, da si pripadniki narodnosti lahko ogledajo zgodovinske in kulturne znamenitosti na Madžarskem. J. G.

SOBOŠKA DRAMSKA SKUPINA PRIPRAVLJA IZVIRNO DRAMSKO DELO

SLIKA Z VAJE

Ob večerih lična dvorana soboškega gradu za nekaj uric oživi. Pa se ne zbude zdavnaj pomrli graščaki niti ne pokljuka slučajni obiskovalci, temveč se premakne igralec na napol urejenem odru.

Najprej se mi je zdelo, da je prepoln navlake. Pa ni tako. V gledališču vlada red. Vsaka malenkost mora biti premišljena, kajti oder ne more dihati s predrtimi pljuči.

Ko sem vstopil, me je polil polmrak. Pravkar so nameščali luči. Prave odrske luči, v katere so se zaklinjali veliki glumači, ki se s čudno, menda nadčloveško močjo selijo v domišljijo. Čeprav so stoli škripali, gotovo bi se spodobilo prispevati še kak krajcar za ureditev res imenitne dvoranice, se je jasno slišalo hoteno pijano jecanje in dvorjenje nekdanjega brigadirja Valenta, ki snubi kojetno Izoldo. Nasmehnil sem se.

Koliko mask zmorejo menjati, koliko življenj. In to v enem samem večeru. Reflektor je včasih le zatajil. Režiser Dragó Kuhar je namrgoden dajal navodila mojstru razsvetljave, ki je tožil nad iztrošenostjo. Kulturi se, žal, vedno odščitne največji delež. Zato ne smemo tarnati, da komajda životarimo.

Včasih se mi je zazdelo, da sem v pravem gledališču. Kakšna zagnanost, trmoglavnost. Za aplavz, ki zasolzi igralca. Da ne gre pravzaprav za peščico soboških nadobudnežev, ki že dobre štiri mesece žulijo Lainščkovo komedijo Plastične rože za Valenta. Hitijo Premiero načrtujejo prvega marca. Potem so me opomnili, da gre pravzaprav za skupni tekst Jožeta Rituperja in zgoraj omenjenega. Ojem morda drugič.

Medtem je nastala popolna tema. Zopet kratki stik. Vse je treba znova, je ponavljal vidno živčen režiser, znova in znova in znova in igralci so se malce nejevoljno postavili na prejšnja mesta in se še bolj trudili. Sedaj sem spoznal: to je trd kruh. Poznam neke profesionalne igralce, ki zatrjujejo isto.

In zatem polizan punker s svojo kričavo razkuštranko Frikro. Vpijeta. Tolčeta po mizi. Kakšen korak med generacijami! Kakšen zid. Nekdo se je spotaknil ob krsto, ki je povprek ležala na odru. Igralci so se spogledali. Zanje je krsta nujni rekvizit, za nas nekaj slutnega. Igralcem je ušlo, Jacqueline je razkladala o Parizu, se prilozovala nerodnemu dr. Hubertusu, sorodnica pa zadržano potrkala z velikim rumenim plastičnim vencem.

Tekst, ki je poln besede in situacijske komike, ki pa nekoliko ne gre v račun režiserju. To ni smešno, zatrjuje, to so lupine, drobtine, ki so bile nekoč kolač. Ne nara smeja, a mene vseeno posili.

Odjuga je hlastno pobirala sneg. Kapljalo mi je za ovrtnik, me mrščilo po hrbtu. Igralci, tokrat v svojih pravih življenjskih vlogah, so se izgubljali med drevmi. Molčali so. Kdo ve, kako so si zamišljali prave odrske luči, in če so si upali pokukati za kulise.

Milan Vincetič

MOSTOVI 1984

Čeprav bi si vsaka od desetih zbirsk Pomurske založbe (naj se spomnimo, gre za naslove: Domača književnost, Panonika, Szozvoče — Öszhang, Ona, Pesti, Klasiki, Helikon, Mavrica, Priročniki in Mostovi) zaslužila nekaj besed, pa vseeno moramo nekaj več spregovoriti o slednji — namreč Mostovih. Pred nekaj dnevi so v Ljubljani predstavili VIII. letnik te zbirke, v kateri je 6 knjig.

Zbirka Mostovi izhaja pri Pomurski založbi že od leta 1977. namenjena pa je predstavitvi manj znanih književnosti oz. književnosti narodov, ki se »zaradi številčne majhnosti, šibkejših ekonomskih moči, posebnosti jezika in drugih spremljajočih razlogov celo s svojimi vrhunskimi literarnimi dosežki le s težavo uveljavljajo v svetu.« Doslej je v tej zbirki izšlo 47 naslovov prav tolikih avtorjev, predstavljene pa so književnosti narodov vseh celin: iz afriške književnosti je izšlo 13 naslovov, iz azijske 7, latinsko-ameriških književnikov so prevedli 8, iz evropske 18, in en naslov iz Nove Zelandije. Pomurska založba je torej doslej opravila pomembno posredniško nalogo, zlasti, ker gre v mnogih primerih šele za prve literarne stike s temi književnostmi, za prve informacije o ustvarjalni moči posameznih nacionalnih literatur, s tem pa neprestano dopolnjujejo kulturni zemljevid sveta.

V letošnjem — osem letniku

je torej izšlo 6 knjig iz različnih delov sveta: v prvi knjigi sta predstavljena dva krajša romana sudanskega pisatelja At-Tajib Saliha, Romanje na sever in Bender — šah v prevodu Helene Starc. Pri tem delu je pomembno, da gre za prvo srečanje s sodobno sudansko književnostjo. Iz Indije je v prevodu Vilka Novaka predstavljen roman Romana Basuja, Vrtince in sveče iz Kameruna pa roman Monga Betija Razvrat v mislonu, Bomba, v prevodu Mira Poča. V tem letniku zbirke Mostovi se bodo bralci lahko že drugič srečali s sodobnim madžarskim literarnim ustvarjanjem, in sicer romanom Anne

Jókai, Jakobova lestya. Brazilska književnost je zastopana z romanom Joao Ubalda Ribeire, Seržant Getulio. Madžarski roman je prevedel Jože Olaj, brazilskega pa Janko Moder, ki je prevedel tudi zadnjo knjigo te zbirke — Škornježi Dragoslava Mihailoviča. Pri tem romanu, gre za posebnost, saj je dobil nagrado Nina za leto 1983. Odslej bodo v tej zbirki namreč predstavljali tudi dela, ki so prešla ta visoka literarna priznanja, in sicer sproti. Tako bomo že v letniku 1985 lahko brali roman Hazarski slovar Milorada Pavliča, ki je lansko leto dobil omenjeno nagrado. Poleg tega bodo v zbirko mostovi 1985 (letnik IX) izšli še naslednji romani: Vathyka — Chaur, Vetrovi (Laos), Ladislav Fuks: Miši Natalije Moosmarrove (Češka), M. M. Diabete: Ljudje iz Kute (Mali), Omar Passilina: Gozd obešenih tisc (Finska).

Res pa je, da je izhajanje te zbirke v prihodnje vprašljivo. Doslej je namreč izhajala s podporo Kulturne skupnosti Slovenije. Več znanenja pa resno opozarja, da te v prihodnje ne bo. Pomurska založba sicer želi zbirko ohraniti, hudo pa bo, če jo bodo zaradi tržnih mehanizmov morali opustiti. Za konec lahko napišemo samo še to, da je Pomurska založba še enkrat naredila pomemben korak tako v založniškem kot literarnem poslanstvu.

Dušan Loparnik



Prekmurski Slovenci 1919—1941

ZAJETNA KNJIGA — ZAJETNA POMANJKLJIVOST.

nim, ki so v takratnih razmerah rešili Prekmurje za Jugoslavijo. To je velika samohvala oziroma slavošpev vsem tistim državnim uradnikom, ki so bili premeščeni v Prekmurje. Njihova vloga (z nekaterimi izjemami) pa le ni bila taka, da bi lahko govorili o njih samo zveličavno.

Miroslav Kokolj v knjigi sicer doslikrat omenja, da na tem območju živijo tudi Madžari, zelo redko ali pa bi celo lahko rekel, da nikjer ne omenja tega, da bi tudi tem državljanom morale pripadati iste državljanske pravice v isti državi kot na primer srbskemu ali slovenskemu narodu. Ne samo da ne omenja ali se ne zavzema za njih, trdi celo nasprotno. Vsi Slovenci, ki so se na kakršenkoli način s poštenimi nameni zavzemali — in mislim, da so bili tudi taki — za pravice Madžarov, so za njega madžaroni. Ne branim in tudi ne želim braniti pravih madžarov, ki so vsekakor tudi bili.

S tako oceno in s takimi nalepkami se ne morem strinjati. Tako prikazovanje slehernega Slovence, ki je količkaj upal reči v prid tu živčih Madžarov, je prehuda obtožba. Isto velja tudi za obrambo tistih Madžarov, ki so s poštenim namenom upali kaj reči za svojo narodnostno enakopravnost.

Kot je v uvodnem razmišljanju rečeno, naj bi avtor v svoji knjigi zajel vsa družbenopolitična in gospodarska dogajanja. Toda sestavni del teh dogajanj je tudi izobraževalna politika tistega časa. Zakaj je avtor enostavno obšel te dogodke? Zakaj ni objavil tudi nekaj dokumentov o tem, kako je takratni družbeni red s pomočjo nekaterih prišlekov in »cekerašev« prejel izobraževalna grobo in nepravilno ali celo nečloveško zatiral tukaj živčete Madžare. O tem govori kup različnih časopisnih člankov iz tistih časov. Če bi jih hotel najti za dokumentacijo, ne bi bilo prav nič težko.

Za resnično zgodovinsko presojo takratne dobe bi bilo to zelo potrebno in pošteno. Ali pa je morda tako hotel zakriti gnobilo takratne družbe in nekaterih njenih zvestih uradnikov. Če hočemo prikazovati zgodovinsko resnico, bi se avtor moral dotakniti tudi tega. Šele s takšno celovitostjo bi bila knjiga koristna, kot je v uvo-

du rečeno, predvsem učeči se mladini, prosvetnim delavcem in zgodovinarjem.

Mislim, da je skrajni čas, da naši mladi generaciji v Pomurju in tudi drugod jasno in javno povedemo resnico o tem, kakšna je bila narodnostnozastopna politika stare Jugoslavije v Prekmurju z isto ostrino kot to velja za Avstro-Ogrsko ali okupacijo. V naših družbenih in političnih dokumentih in ocenah smo to že davno storili. Pisci lokalne zgodovine pa se temu kaj radi izognejo, hote ali neho. Takšen enostranski ali zamaskirani prikaz zgodovine kakega območja bolj škoduje kakor koristi.

Če bi v tej za mene delno sporni knjigi bil prikazan celotni sklop življenja na levem bregu Mure z vsemi vzroki in posledicami, bi bila knjiga zaradi take celovitosti prav gotovo koristna. Takšna kot je, pa ne more služiti namenu, namreč kot objektivni prikaz zgodovine tistega časa. Takšen pomanjkljiv prikaz je bolj škodljiv in nesprejemljiv. Če bodo torej naša mlada generacija, šole in zgodovinarji hoteli spoznati resnično podobo zgodovine in družbenih dogajanj o Prekmurju v stari Jugoslaviji, jim Kokoljeva knjiga tega v celoti ne bo omogočila.

V tem je torej velika pomanjkljivost knjige, ne samo zgodovinska, ampak tudi ideološko-politična.

Dobili smo torej zajetno knjigo z zajetnimi pomanjkljivostmi, brez vsestranske objektivnosti.

Varga Sándor

NOVA PLOŠČA

Zasilni izhod

Člani ansambla Zasilni izhod, ki imajo za sabo bogato glasbeno pot, ki kakovostno močno odstopa od večinske povprečnosti so končno kronali svoje ideje, entuziazem in usvarjalnost s prvenecem veliko ploščo, prvo v Pomurju sploh. Na njej je deset skladb ali časovno za trideset ure glasbe, kar je za velike plošče izredno veliko. Trideset ure dobre glasbe. Tisti, ki jih poznamo in smo jih slišali na koncertnih odrih, lahko ugotovimo, da je na plošči vse, kar Zasilni izhod trenutno zmore. Tudi tehnična v RTB — produkciji plošč — jim je šla na roko, tako da so vse ideje, aranžmaje in ves pripravljen koncept s pomočjo producenta Petra Peteja vtisnili na 33 obrati na minuto vrtečo se ploščo. Skladbe so ustvarjali praktično vsi. Marjan Farič in Jože Zadravec sta za večino skladb ponudila z angažiranimi besedili začinjeno idejo, katero so do konca izpilili in aranžirali vsi skupaj.

Edina pomanjkljivost, pa še to bo čas pokazal, ali je, jezik. Namreč po dve skladbi sta odpeti v



srbohrvaščini in angleščini. Ni povsem jasno, čemu naj bi to služilo. Ali za preboj na širši jugoslovanski in svetovni prostor ali pa za samopotrjevanje. Za uspeh slovenske skupine na širši Jurock sceni vpliva predvsem vztrajnost petja v lastnem jeziku. Tu ne gre za vprašanje »izdajstva«, ampak predvsem za vprašanje, koliko je neki bend sposoben s svojo glasbo vplivati na poslušalce. Če je, potem tudi jezik ni več pregrada. Na drugi motiv svedva vpliva podatek, da v Sloveniji 10 odstotkov ljudi posluša malo bolj zahtevno muziko. Teh je torej 200 tisoč. Če pa na Hrvaškem ali npr. v Angliji posluša takšno glasbo enak odstotek ljudi, je to že razlika. Tu je Zasilni izhod verjetno naredil kompromis. Dejstvo pa nedvomno je, da je glasba na plošči Zasilni izhod/Nužni izlaz zelo dobra. Po tretjem poslušanju pa še boljša. Skratka glasba, ki ostaja v sloveku dalj časa. Je plošča, ki pomeni prelomnico, spodbudo, delovno zmago in nakazuje smer, po kateri bo skupina nadaljevala kariero. Čestitamo.

Plošča je izšla v nakladi 5000 izvodov, žal urezana in natiskana po JU standardih (besedilo). Likovno pa sta ovitek lično opremila Lado Klar in Srečko Merklin.

Vojči Celec

DOPOLNILO

V članku Izseljenci poznajo svoj izvor, je pomotoma izpadlo ime Branko Temlin, ki je tudi član ansambla.

Proslavitev kulturnega praznika

Prihodnji teden bo slovenska kultura ponovno slavila. Že dolgo je navada, da 8. februarja obeležimo dan kulture, in tudi letos bo v večini občinskih središč kulturno-slavnostno. V Ljutomeru, Gornji Radgoni in Lendavi bodo osrednje prireditve v petek 8. februarja, v Murski Soboti pa že v sredo, 6. februarja. V Ljutomeru bo v domu kulture ob 19.30, v Gornji Radgoni v kulturnem domu ob 13.00 in v Lendavi v dvorani INA-Nafte. Osrednja proslava v Murski Soboti pa bo v dvorani kina Park, in sicer v sredo, 6. februarja, ob 19.00 uri. D. L.

Tudi v knjižnici pestro

Soboška Pokrajinska in študijska knjižnica se s svojimi enotami vključuje v praznovanje slovenskega kulturnega praznika. Prireditve bodo trajale ves mesec februar. Na sam kulturni praznik, 8. februarja, bodo odprli dve pomembni razstavi: književno in publicistično delo Bratka Krefta, ki je obenem tudi v počastitev avtorjeve osemdesetletnice, in razstavo literarnih del Franceta Bevka. Obe razstavi bosta v prostorih knjižnice. V krajevni knjižnici v Domanjševcih pa bodo pripravili literarni večer madžarsko pisatelja literatov. 8. februarja pa pripravljajo posebno akcijo, ta dan bodo namreč v vse oddelke Pokrajinske in študijske knjižnice vpisovali nove člane brezplačno, zamudniki pa bodo »amnestirani« — ne bo jim potrebno plačati zamudnine, svedra če bodo ta dan vrnil knjige. D. L.

Lutkovni abonma

Zveza kulturnih organizacij soboške občine je pripravila v počastitev slovenskega kulturnega praznika sobotne lutkovne predstave. Večjim in manjšim otrokom ponujajo naslednji program:

- Sobota, 2. februarja, ob 10. uri: ZAKAJ FANTKI JOČEJO v izvedbi lutkovne skupine VVO Murska Sobota.
- 9. februarja ob 10. uri: KAKO JE HOTEL MEDVEDEK OT BI IZU ZVEZDE VIDETI v izvedbi ŠKUD OŠ Edvard Kardelj iz Murske Sobotne in LUNA JE LAHKO TUDI... v izvedbi OŠ Prekmurske brigade.
- 16. februarja ob 10. uri: HIŠICA IZ KOCK. — predstavljene bodo člani ŠKUD Dokležovje in ZGODBA Z DVORIŠČA v izvedbi ŠKUD OŠ K. D. KAJUH iz Murske Sobotne.
- 23. februarja ob 10. uri: RACKA, lutkarji z osnovne šole Veržej.

Vse predstave bodo v grajski dvorani v Murski Soboti.

SVEČAN PRIHOD — PRIJETEN ODHOD

Pred dobrima dvema letoma sta se združili radgonska opekarna in komunala v preprisanju, da bo večja organizacija rešila probleme in da bo družitev predvsem „politično“, ne glede na ekonomske zakonitosti, uspešna. Mnogi so mislili, da bo združitev rešila vse. Premalo so upoštevali, da ob padanju konjunktura v opekarnstvu in ob 8 milijonih izgub komunale vendarle ni pričakovati ravno svetle prihodnosti. To se je tudi pokazalo. Dejstvo je, da ekonomija ni zgolj matematika, kjer „minus plus minus da vedno plus“, za nameček pa so bolj na lasno kot skupno (družbeno) korist gledali tudi vodilni.

PRECEJ NEPRAVILNOSTI

Inšpekcijske službe SDK, ki so opravile obsežno delo, so rezultate strnile v 62 tipkanih strani dolgo poročilo. Ugotovljenih je bilo precej nepravilnosti pri poslovanju posameznih temeljnih organizacij (v Elementu so tri: Komunala, Gradbeništvo in Gradbeni izdelki ter delovna skupnost) od nepravilnega zaračunavanja prometnega davka do knjiženja ur in količine dela, kot tudi do neplačanih obveznosti do družbe. Kot nam je povedal direktor Dragutin Kolarič, bodo morali za leto 1983 plačati okoli 900 tisoč dinarjev, za lansko leto pa še nima jo odmere.

Kljub ugotovljenim nepravilnostim sta dala odpoved Stanko Klemenčič, ki je z nezakonitimi dejanji, ko se je pojavljal kot kupec in najodgovornejši delavec obenem, oškodoval delovni kolektiv za okoli 480 tisoč dinarjev, in Franc Belak, ki je cene nekaterih izdelkov v tozdu urejal kar po svoje.

POŠTENOST IN MOČ SE NE RAZUMETA

Da je postala akcija učinkovita, kot temu rečemo, je trajalo precej časa. Opozarjati je začel dolgoletni komercialni vodja v opekarni, sedaj v Elementu Mladen Fabjan. Ko je v opekarni prenehal ukrep družbenega varstva in je tedanji direktor po nastanku nove delovne organizacije odšel, so samoupravni organi imenovali za v. d. direktorja Stanka Klemenčiča. Mladen Fabjan je takrat odgovorne in vodstvo DPO opozarjal, da to ni dobra rešitev. Menil je, da Klemenčič nima dovolj poslovnih sposobnosti, kar je dokazovala tudi izguba Komunale, ki je znašala 8 milijonov, in da je boljše, če opravlja strokovno delo.

Vendar sta Klemenčiča „ustoličila“ odnos do kadrovske politike in pojmovanje kadrovske politike. Fabjan je takrat postal nekoliko pozornejši na dogajanje v delovni organizaciji, saj so šli vsi nalogi skozi njegove roke. Ugotovil je vrsto nepravilnosti pri gospodarjenju z družbenim premoženjem, zato se je še posebej angažiral.

Med „cvetkami“ zapišimo, da je Klemenčič nastopal kot kupec in di-

rektor delovne organizacije v tozdu Gradbeništvo, ki mu je opravljal dela pri gradnji hiše, kar seveda ni v nasprotju z zakonom, če pri tem ne bi prihajalo do domnevnih zlorab. Delavec naj bi pri njem s strojem delal brez potrebnega strojnega naloga, Klemenčič si je menda sam podpisoval naročilnice za nakup materiala za centralno kurjavo (kar ni bilo v pogodbi) in se tako izognil plačilu prometnega davka. Pri IMP Ptuj naj bi v imenu podjetja zase naročil strešno kritino. Pripeljal mu jo je šofer iz podjetja z Elementovim tovornjakom (prevoz menda ni bil zaračunan). Ko pa se je začelo šušljati, je pri direktorju tozda Gradbeni izdelki izsilil nalog, na šoferja pa „pritisnil“, da mu je pripeljal v soboto, ki ni bila delovna. Izkoriščal je pooblastila v svojo korist in to brez kakršne koli odgovornosti, važna je bila le moč.

PRESTAVITEV NA HLADNO

Zato kar se je Fabjan izpostavil in takorekoč nastavljal hrbet — podprl so ga le stari opekarniški delavci, ki so desetletja gradili opekarno — ga je čakala klopota. Na vse kar je ugotovil, je opozoril delavski svet DO in vodstvo DPO v občini že novembra predlani, ponovno lani, ko pa se je septembra vrnil z dopusta, ga je čakala premetenost na drugo delovno mesto. Pod pretezo, ker je izdal nalog, da se višek cementa proda namesto Elementovi betonarni v prodaji na drobno, so ga razrešili nalog vodje komercialne službe. To pa že kaže, da nekdo v tej organizaciji ne pozna niti temeljnih pravil obnašanja v DO in v naši družbi nasploh, kajti pot bi morala biti verjetno drugačna, saj verjetno za to obstajajo organi, ki sklepajo o tem. Kot nam je znano, so bile poti, da se nekoga odstrani, oziroma zapre „usta“, a preveč v interesu tega, da se zaščiti nepoštenost drugih, zlasti tistih, ki mislijo, da je družbeni interes enak zasebnemu, za kar pa je že Rousseau ugotovil v Družbeni pogodbi, da ni res.

Fabjan se je pritožil na sklep delavskega sveta, ki ga je neupravičeno razrešil vodje komercialne. Nekateri so pričakovali, da bo nehal in se umaknil zaradi sklepa delavskega sveta tozda Gradbeni izdelki. Sodišče združenega dela je sklep

delavskega sveta razveljavilo in ga dalo delavskemu svetu in mu ga vrnilo v ponovno obravnavo.

Ta se je potem pritožil na republiško sodišče združenega dela; Fabjan pa formalno opravlja dela in naloge laboranta. K temu dodajmo, da so ob uvedbi ukrepa družbenega varstva Fabjanovo delo ocenili kot dobro, sicer bi se verjetno že takrat „nesel“. Ukrep je bil uveden zaradi močno načetih in porušeni samoupravnih odnosov, ki so se odražali v proizvodnih in poslovnih rezultatih in močno ogrožali socialno varnost delavcev, odgovornost vodilnih pa so temeljito preverili. Ob tem še eno vprašanje: Ali ne bi ob tej premetenosti z odgovornega delovnega mesta s posebnimi pooblastili morala oceniti Fabjanovega dela tudi družbenopolitična skupnost in se izjasniti o njegovi razrešitvi in tudi odgovornosti.

Ob tem se postavlja vprašanje, kako je s tistimi vodilnimi, ki so bili takrat razrešeni in so se v tem kratkem času spet povzpeli.

BREZ ODGOVORNOSTI MORALNE IN MATERIALNE

In kako so sedaj, ko so inšpekcijske službe opravile svoje delo in ni bilo mogoče stiskati glav v pesek, reagirali odgovorni v Elementu?

Ne da bi klicali na odgovornost kateregakoli od bivših šefov, so oba sporazumno razrešili. Klemenčič se je poslovil 15., Belak pa 17. januarja. Pa si podrobneje ogledimo scenarij, ki ne kaže na samostojnost delavskega sveta in na razvito zavest delegatov, ki naj spoštujejo in izražajo mnenje baze in na podlagi tega tudi odločajo. Kot kaže, je v Elementu druga pot „učinkovitejša“. Pa pojdemo k podrobnostim: Delavski svet se je prvič sestel 9. januarja, takrat žal direktor delovne organizacije ni bil prisoten.

Odločili so se, da Klemenčič ne sme iz delovne organizacije, zaradi dolga, ki ga ima, in ker ni dal zagotovila, da bo škodo povrnil. Ko pa je dal pismeno izjavo, da bo to poravnal najkasneje do konca marca, je dobil „zeleno luč“.

Ko smo povprašali direktorja Elementa Dragutina Kolariča kakaj tako, je odgovoril, da iz preprostega razloga, ker ne bi imelo smisla imeti v službi tako razpolovljenega in za delo nezmožnega delavca še šest mesecev (tako opredeljuje statut za sporazumno prenehanje dela). Pa tudi materialni izdatek ali breme je le prevelik, ker to delovno mesto stane 70 tisoč dinarjev. Žal je teza o materialni obremenitvi pravilna,

toda kje so druge poti in kje je tu poznavanje temeljnega akta organizacije tj. statuta, pa tudi ZZD, ki predvidevajo točne postopke, ko gre za gražbe na račun družbe, kje so sedaj suspenz, moralna odgovornost in drugi disciplinski postopki. V tem primeru pa je Klemenčič postavil pogoje in odšel, delavski svet pa jih je širokogrudno sprejel. Pa še brezplačen kredit je dobil, saj mu obresti ni treba plačati, bodo že opekarnarji s svojimi žulji to opravili.

Postopek je torej povsem obraten kot v prejšnjem primeru Fabjana.

Tega je pač bilo treba spraviti od informacij, da s svojo poštenostjo ne bi preveč ogrozil hierarhične piramide, ki ji je samoupravni koncept nekoliko tuj. Predsednik DS Jože Kerndl tudi ne vidi razlogov, da bi ravnali napačno. Ob tem povejmo še, da je bila sprejeta tudi odpoved Belaka.

Žal delavci nekaj dni po odločitvi delavskega sveta sploh niso vedeli za sprejete sporazumne prekinitve delovnega razmerja Belaka in Klemenčiča, verjetno iz varnostnih razlogov, da se ne bi vznemirjali. Pa tudi sekretarka podjetja ni imela časa, da bi ga natipkala in dala na oglasno desko, imela pa je osnutke zapisnika, kar pa je za dobro informiranje veliko. In Fabjan? Zoper njega nima nihče nič, žal pa se ne more prilagoditi hierarhičnim metodam.

Na delu so ustrezni organi, podatke zbira tudi javni tožilec, verjetno bo prišlo tudi do ovadbe.

Gotovo ne bo ostalo pri dveh imenih, kajti znotraj delovne organizacije, kot zatrjujejo vodilni, ne bodo zatiskali oči tudi pred vse pogostejšimi primeri tatvine opeke, ki konča zunaj tovarniškega plotu, in prevozi kooperantov, ki vtikajo zaslužek v lasten žep, s čimer podjetje prikrašajo za provizijo, družbo pa za davek.

Še precej negotova usoda za nekaj več kot 210 delavcev pa se vsiljuje sama po sebi ne le zaradi objektivnih gospodarskih težav, temveč tudi zaradi lastnih slabosti. V zadnjih letih se je v prejšnji opekarni zamenjalo sedem direktorjev in imeli so en ukrep družbenega varstva. V delovni organizaciji je kar pet direktorjev in trije delavci s posebnimi pooblastili, v lanskem letu jih je režija veljala 18 milijonov dinarjev.

Vlado Paveo

Janez Votek

domača pamet

kje si?

Znanje gorivo, raziskave motor

Stanejo nas kar precej, a o tem kdaj drugič. Dejstvo pa je, da imamo v Pomurju ta čas več deset raziskovalnih nalog, škoda le, da jih je večina „cepljenih“ na logiko občinskih, redkeje regionalnih in izjemoma širših družbenih interesov.

KRONA LEŽI V JARKU

Pred kratkim smo se pogovarjali z direktorjem razvojnega sektorja Radenske mag. Jožetom Lainščakom in ga med drugim izvali v vprašanju, pravzaprav slavnim izrekom enako slavnega Napoleona: krona leži v jarku, le pobrati jo je treba. Govorjeno v prispodobi je teh kron v pomurskih jarkih v izobilju, s čimer se nekateri ne strinjajo. Na „vrednostni lestvici“ mag. Lainščaka zaseda prvo mesto kmetijstvo, drugo delovna sila in šele tretje-uvrščena so naravna bogastva. Kakšni so argumenti za in proti?

„Pomurje ima res precej naravnih bogastev, ki jih izkoriščamo ali so samo ugotovljena. Vendar je kmetijstvo tista dejavnost, ki slehernemu kraju v regiji omogoča razvoj in pospeševanje predelave ter usmerjanje pomožnih dejavnosti, ki so v tej panogi nujnost. Tudi razvoj industrije v zadnjih desetletjih, osredotočene v občinskih in dveh ali treh krajevnih središčih, pušča provinci (podeželju) proste roke za razmah. To pomeni, da sta od razvoja kmetijskih dejavnosti odvisna napredek teh območij in zaustavitev migracijskega toka v središču in v ostale regije. Višek delovne sile — vključno z nepotrebno ali neproduktivno zaposlitvijo na zasebnih kmetijah — in številni zdomci, ki bi „želeli“ najti zaposlitev doma, so dejavniki, ki onemogočajo regiji razvoj, zlasti na zanimivih, delovno intenzivnih programih in dejavnostih, kjer bi lahko predhodno prek usmerjenega izobraževanja pridobili kader za te programe. V tej zvezi bi rabili nekaj tisoč delovnih mest,“ je poudaril Lainščak.

V MORAVCIH SO JO POBRALI

Naši sosede — Avstriji in Madžari — so glede izkoriščanja nekaterih naravnih danosti daleč pred nami. Zanimalo nas je, do kod so v Radenski s projektom izkoriščanja geotermalne energije v Moravskih Toplicah, ki očitno nekaterim ne gre najbolj v račun.

Naš sogovornik je menil: „Naši sosede Avstriji in Madžari s pridom izrabljajo geotermalno energijo, torej toplo vodo, tako v zdraviliške kot tudi energetske namene, običajno pa to kombinirajo s toplotnimi črpalkami, da je izkoristek čim večji. Tudi pri nas v Jugoslaviji je v nekaterih zdraviliščih, ki imajo primerno mehko toplo vodo, uvedeno gretje, na primer Čateških Toplic, Bizovca pri Osijeku in novjših zdravilišč, ki imajo termalno vodo s temperaturo nad 60 stopinj. Taka samooskrba s toplotno energijo daje velik stroškovni učinek in tudi stoodstotno nadomesti standardno gorivo, torej kurilno olje ali mazut. V zdravilišču v Moravskih Toplicah, kjer imamo štiri vrtnice s termalno vodo, že dve kurilni sezoni delno ali v celoti nadomeščamo standardno ekstra lahko kurilno olje s termalno vodo in prihranimo letno čez 30 milijonov dinarjev. Na ta način grejemo vse prostore, uporabljamo energijo za talno gretje, sanitarno vodo in dodatno grejemo zunanji bazen s sladko vodo, ki smo ga v zimskem času namenili za rekreacijo, s tem pa razširili turistično-rekreacijsko ponudbo. Viški toplotne energije znašajo v tem zdravilišču okrog pet tisoč kilovatov, torej je 50 odstotkov energetskega viška, kar bo namenjeno za razširitev oziroma nadaljnjo gradnjo zdraviliškega kompleksa in nove dejavnosti, na primer za rastlinjake. Raziskovalna dejavnost s tem v Moravskih Toplicah ni zamrla, saj je mogoče po programu geoloških strokovnjakov na tej lokaciji izvirati v neposredni bližini zdajšnjih štirih še dve vrtnici, ki bosta zajemali toplo vodo v globini, ki bo za okrog 500 metrov odmaknjena od sedanjih zajetij. S tem nove vrtnice ne bodo odvezemale vode obstoječim. O rastlinjakih razmišljamo: pripravljamo dokumentacijo in izbor pridelovalnega programa, študijo trga in izdelavo investicijske dokumentacije, skratka študijo o upravičenosti gradnje.“

„ŠANSA“ ZA MURSKO SOBOTO IN KIRURGIJO

Ali obstaja možnost, da bi lahko s toplo vodo ogrevali bolnišnični kompleks in v tem okviru tudi kirurški blok v Rakičanu pri Murski Soboti? „To je na vsak način možno,“ je zatrdil mag. Lainščak in pojasnil, da je v pripravi študija, ki proučuje možnosti za vrtnja bliže porabnikom, saj so „prenosi“ tople vode sorazmerno dragi in znajo biti zelo zapleteni. Morda bi lahko celo v Murski Soboti razmišljali o gretju s toplo vodo? „Možnosti za Mursko Sobotu so pravzaprav največje, ker leži na izredno zanimivem in verjetno s količinami vode bogatem območju. V prihodnjih letih bo treba vrtati in raziskovati v neposredni bližini mesta ali kar na kompleksu, kjer so toplotne,“ smo zvedeli od sogovornika.

ODMEV RADA KRANJCA IZ GORNJE RADGONE

Na naš zapis Z Lidijo o resnih „šansah“ v okviru te rubrike (v Vestniku štev. 1 od 10. januarja letos) se je oglasil Rado Kranjc iz občinske skupščine v Gornji Radgoni. Spomnil je, da so se s tem, kako koristno porabiti odpadne galvanske mulje v Gorenju Elrad ukvarjali že pred več leti in o tem razpravljali na več strokovnih sestankih in celo zasedanjih radgonske občinske skupščine. Opozoril nas je na gradivo o varstvu okolja iz leta 1980, ki smo ga tudi v resnici našli in v njem zasledili obširnejša pojasnila o možnostih rabe usedlin galvanskih odpadnih snovi v gradbeni industriji. Prve poskuse so opravili že avgusta in septembra 1977 in čeprav nedokončani so pokazali, „da bo možno v bodoče uporabljati usedline iz galvanskih odpadkov v opekarništvu, predvsem pri izdelavi zidakov, vendar z minimalno količino dodajanja“. Dobesedno tako je tudi zapisano v gradivu in še: „V celotnem slovenskem merilu, kjer v primerjavi z Gorenjem Elrad pri 80 ali 100 tonah letnih količin mulja nastaja po naši oceni okrog dva tisoč ton tega odpadnega materiala, je verjetnost, da bi lahko prišli do željenih rezultatov, veliko večja, seveda če energija za recikliranje ne bi predstavljala nesorazmerno velikih stroškov. Trenutno rešujemo vprašanje odlaganja mulja iz galvanskih odpadkov skupaj z občino Titovo Velenje, kjer so na novo uredili odlagališče industrijskih odpadnih snovi. Do tega je prišlo na osnovi tesnega sodelovanja občinskih vodnogospodarskih inšpektorjev, vendar le kot začasna rešitev.“ Nadaljevanje in končna rešitev pa sta opisana v že navedenem sestavku.

Branko Žunec

RAČUNALNIŠKI KABINET

Delavska univerza v Murski Soboti je minulo sredo in četrtek organizirala odprt računalniški kabinet. Namen tega srečanja ali seminarja je bil, da se osnovnošolci, pa tudi ostali občani seznajajo z računalniki, predvsem pa z zahtevnejšimi igrami. Skupaj s šahovskim klubom so pripravili programe za igranje šaha. Ker pa so bili obiskovalci v veliki meri osnovnošolci, so programe prilagodili manj zahtevnim igram. Računalniške igre so prikazali na petih spektrinih ZX fast Delavske univerze. jv

V KORAKU S ČASOM

Z novim šolskim letom in seveda po preselitvi v prizidek k osnovni šoli Branko Bernot Aljaž v Križevcih pri Ljutomeru je začel tudi računalniški krožek na tej šoli, kljub pomanjkanju sredstev in opreme. Seveda pa tudi brez iznajdljivosti ne gre, tako prinašajo mladi računalnikarji v krožek kar svoje ali izposojene računalnike, tako da delo

poteka nemoteno. Seveda pa bodo na tej šoli (nekaj računalniške opreme že imajo) računalniški kabinet poskušali kar najbolje opremiti. (štika)

D. L.



SEDEŽNA GARNITURA KSENIJA

od 21. januarja

10% POPUST



V VSEH TRGOVINAH S POHIŠTVOM IN V SALONU BREST

NUTRIJE TUDI V ŠALINCIH

Tudi v Pomurju se zadnja leta posamezniki ukvarjajo z vzrejo nutrij (glodalec, ki v naravi živi v zmernem pasu Južne Amerike, cenjen pa je zaradi krzna). Približno dve leti vzgaja nutrije tudi Franc Sukič iz Šalince pri Ljutomeru. Njegova čreda šteje trenutno 23 odraslih in 137 majhnih ter doraščajočih mladičev. Sukič se je odločil za tako imenovano mokro vzrejo nutrij, se pravi, da jim je uredil ob ograjenih boksih na prostem bazen. Pravi, da dosegajo dobre vzrejne rezultate tudi tisti, ki so se odločili za »suho« vzrejo v nekakšnih kletkah.

»Pri hrani nutrije niso zahtevne«, ugotavlja Sukič. »Zadovoljijo se s travinjem, ki ga druge živali ne marajo, celo koruznica, predvsem listje, jim pride prav. Jedo pa seveda tudi vse žitarice in seno. Nutrije so mi pravzaprav postranska zadeva, saj imam v hlevu 25 plemenskih svinj«.

Ko se je Sukič odločil za nutrije, je imel v mislih



Radovedne nutrije (foto: Albert Abraham)

predvsem to, da pride do dobrega plemenskega materiala. Standardne rjave in sive grenlandske samice in samce je kupil neke v Vojvodini. Slovenski Bistrici in Kopru. Pravi, in kaže podatke iz literature o vzgajanju nutrij, da je plemenska selekcija velikega pomena:

»Mladiči so bolj odporni in neglede na to, da prodajam tudi kože, ki jih odkupujeta kamniški UTOK in vrhniško USNJE, lahko tako kupcu ponudim prvovrsten plemenski material«.

Za tiste, ki tega še ne vedo, naj bo zapisano, da je meso nutrij užito. Sicer ima okus

po divjačini, ki pa se ga da odpraviti. Meso nutrij je primerna dietična hrana, v ZR-Nemčiji, Franciji in v Belgiji pa imajo meso te živalice, ki tehta, ko po osmih mesecih doraste od 6 do 8 kilogramov, za posebno poslastico. »Najboljše so klobase, dober je golaž. Meso, ki je nekoliko rdeče barve, je dobro tudi prekajeno«, ve Sukič povedati iz lastne izkušnje. Trdi tudi, da je najprimernejše imeti skupaj v boks, velikem vsaj 1,5 kvad. 3 metre, družine spetimi do šestimi samicami in enim samcem. Samice povrže dvakrat na leto od dva do osem mladičev.

In še podatek za tiste, ki bi rade imele rjav, črn, srebrnkast ali celo zlat plašč iz nutrijinega krzna: za plašč je dovolj 22 kož, za jakno 14.

V kotu boksa pri Sukičevih se je resnično stiskal droben mladiček, ki bo kasneje z razplodom dal krzno, ki bo videti, kot da je pozlačeno.

-jm

DVOLASTNIKI ŠE ZMEROM DELAVNI

Tokrat smo se pogovarjali z Alojzom Kotnikom, ki je predsednik Združenja dvolastnikov že od 1953, doma iz Gornje Radgone, ki je sedaj upokojen, toda še zmeraj dela na kmetiji. Na čelu združenja je že 32 let. Do ustanovitve je prišlo na pobudo okrajnega ljudskega odbora Osvobodilne fronte. Najbolj se je za ustanovitev prizadeval takratni predsednik Janko Strašak. Potem so bili sklicani občni zbori, ki so se jih udeležili vsi kmetje dvolastniki. »Vsi dvolastniki so morali predložiti zemljiške liste o tem, koliko zemlje imajo v lasti. Za dvolastnike oziroma naše združenje je značilno, da zemlje ni moč odtujiti, edino dedovati jo je možno. Tudi prodajo imamo urejeno, saj dvolastnik ne more prodati zemlje drugemu kot dvolastniku. Prodaja ni možna niti našemu niti avstrijskemu državljanu. Takšna so določila in tako tudi svoji v Gleichenbergškem sporazumu med Jugoslavijo in Avstrijo. V Avstriji imamo 67 hektarjev zemlje, dvolastnikov pa nas je 63, in sicer imamo 23 hektarjev gozdov in 42 hektarjev obdelovalne zemlje. Vse pridelke prevažamo sem. Umetna gnojila in vse kar na njivi potrebujemo, semena itd., vozimo od nas na avstrijsko stran,« pravi Alojz Kotnik. Poleg gleichenbergškega so bili sprejeti še kateri sporazumi, ki urejajo status dvolastnikov?

»Kot sem omenil, je bil gleichenbergški, potem je bil pohorski, tretji, dodaten, pa je bil še blejski. V teh sporazumih pa je bilo določeno, kateri kmet je dobil zemljo nazaj v celoti ali pa del te zemlje, tako avstrijski kmetje tu pri nas kot tudi mi v Avstriji. Ko se je stanje uredilo, težav praktično nismo imeli. Moram povedati, da imamo dobre stike z deželnim glavarstvom. To prihaja posebej od izraza v primeru kake elementarne nezgode, da nam odpišejo davke. Ob tem naj povem, da vse davke plačujemo v Avstriji v šilingih.« Kaj pa z zlorabo dvolastništva ni bilo nobenih problemov?

»Lahko rečem, da teh problemov do sedaj nismo imeli. Vsak dvolastnik ima namreč izkaznico in z njo je možno prestopiti mejo po potrebi. Izkaznica velja 12 let, potrditi pa jo je potrebno vsaka tri leta. V izkaznici so zapisani vsi podatki o kmetu, od njegove strojne opremljenosti do zemljišč. Tako mora tudi danes imeti vpisane toliko zemlje, kot je bilo prijavljeno 1952. ali 1953. leta, ne glede, kdo je sedaj lastnik. Po smrti prvotnih lastnikov pa zemljo lahko podedujejo njihovi otroci. Težav torej ni niti z odtujitvijo, preprodajanjem ali čim podobnim. Vse njih 12 let pa je potrebno prnesti tudi nove zemljiške liste. S carino prav tako ni bilo nobenih težav, pa tudi tihotapljenja ni bilo.«

J. Votek

Cene ogrožajo proizvodnjo

Kljub temu, da živinorejci že leto dni opozarjajo na težave, v katerih se je znašla živinorejska proizvodnja, bistvenih premikov pri njihovem razreševanju doslej ni bilo doseženih. Pri nas se krize v živinorejski proizvodnji občasno sicer ponavljajo, vendar pa poznavalci pravijo, da je sedanja kriza največja in najtežja v zadnjih dvajsetih letih. Čeprav so se pomurski živinorejci zavestno odločili, da kljub težavam obsega živinorejske proizvodnje ne bodo zmanjševali, kaže, da bo v praksi le nekoliko drugače. Nihče namreč ni predvideval, da bo kriza tako dolgotrajna, lahko pa že zdaj zapišemo, da bodo tudi posledice temu primerne.

Na pobudo sveta za kmetijstvo pri občinski konferenci socialistične zveze v Murski Soboti so o težavah v živinorejski proizvodnji sredi prejšnjega tedna spregovorili tudi na problemski konferenci. Čeprav so razpravljali včasih zahajali tudi v skrajnosti, pa so na tej konferenci dokaj odkrito spregovorili o težavah, hkrati pa tudi opozorili, da z njihovim razreševanjem ne kaže več odlašati. Priporočila, ki jih je že v lanskem letu predlagal republiški izvršni svet, se ne uresničujejo, pa tudi tista, ki bi jih lahko uresničevali, ne dajejo želenih učinkov. Da je temu tako, dovolj zgovorno potrjuje priporočilo republiškega izvršnega sveta, naj v občinah lanske leto presežke v skladih za intervencije v kmetijstvu namenijo za regresiranje obrestnih mer pri kreditih, ki jih namenjajo za prirejo mesa. V soboški občini znašajo presežki le 5 milijonov dinarjev in če ta sredstva razdelijo še med družbeni in zasebni sektor, pomeni to le kot kaplja v morje pri razreševanju problemov.

Med osnovnimi razlogi za težave v živinorejski proizvodnji, pomurski živinorejci največkrat omenjajo razkorak med cenami živine in cenami reprodukcijskega materiala, predvsem krmil. Zato tudi ne preseneča podatek, da so v Pomurju kljub povečanemu obsegu živinorejske proizvodnje v lanskem letu dosegli izredno neugodne finančne rezultate. Zaradi izredne rasti cen reprodukcijskega materiala, katerim pa niso sledile cene kmetijskih proizvodov, so porabljena

sredstva v lanskem letu naraščala hitreje od celotnega prihodka, to pa se je odražalo tudi na dohodku. Akumulacija pomurskega kmetijstva je bila lani za 35 odstotkov nižja kot leto poprej, medtem ko se je v primarni proizvodnji akumulacija zmanjšala kar za 60 odstotkov.

Reprodukcijska sposobnost pomurskega kmetijstva je že dosegla kritično mejo, ta pa se bo še zmanjševala ob sedanjih visokih obrestnih merah za kredite. Nismo za visoke cene, pravijo pomurski živinorejci, pač pa za takšno cenovno razmerja, ki nam bodo omogočala doseganje normalnega dohodka.

Znotraj reprodukcijske verige rezerv takorekoč več ne vidijo, saj so izgube iz mesne industrije prešle zdaj že v živinorejsko proizvodnjo,

požrle pa so tudi doberšen del dohodka poljedelski proizvodnji.

Ker je poglavitni vzrok za nastale težave prav v visokih cenah koruze, pomurski živinorejci pa so še v veliki meri vezani na dokup na drugih območjih, je treba še toliko bolj podpreti prizadevanja, da bi za to proizvodnjo zagotovili čim več domače krme. Prav tu je namreč še največ neizkoriščenih možnosti, saj bi ob večjih vlaganjih lahko dosegli tudi znatno večje pridelke in s tem tudi več domače krme. Po besedah nekaterih bi ob koncu prihodnjega srednjeročnega obdobja v Pomurju že dosegli takšno proizvodnjo domače krme, da bi skupaj s sivolagami na drugih območjih lahko skoraj v celoti pokrili potrebe živinorejske proizvodnje.

To je seveda dolgoročna rešitev, trenutno pa je treba najti kratkoročne, ki bodo živinorejsko proizvodnjo pripeljale iz sedanjih krize. Ob tem namreč ne smemo pozabiti, da kmetje kar tri četrtine dohodka ustvarjajo v živinorejski proizvodnji, zato so posledice težav v živinorejski proizvodnji za pomursko kmetijstvo še toliko bolj zaskrbljujoče.

L. Kovač

IZREDNI REZULTATI

V zadnjih sedmih, osmih letih so v Pomurju vložili velike napore za povečanje kmetijske proizvodnje. Po letu 1978 je le malokatera gospodarska panoga dosegla takšen razvoj kot kmetijstvo, to pa najbolj zgovorno potrjujejo nekateri podatki. Odkup mleka se je s 30 milijonov litrov povečal na 50 milijonov litrov letno, največje povečanje pa so zabeležili v prašičereji. Prireja prašičev se je s 120 tisoč povečala na 220 tisoč letno, piščancev pa s 3 in pol milijona kosov na 5 milijonov kosov letno.

Izredne rezultate pa so zabeležili tudi v poljedelstvu. Uspešno se je uveljavila nova poljščina, sladkorna pesa, ki so je lani pridelali že 120 tisoč ton, odkup pšenice pa se je povečal z 10 tisoč na 28 tisoč ton.

—lk—

TURNIŠČE: cene pujskov

Minuli četrtek, 24. januarja, se je ponudba pujskov na sejmu v Turnišču spel nekoliko povečala.

Rejci so tokrat ponudili nekaj več kot sto pujskov, vendar pa je bilo povpraševanje majhno in so prodali le polovico živali, starih od 7 do 10 tednov. Primerna ponudbi in povpraševanju je tudi cena, saj je bilo treba za par pujskov odšteti od 6.500 do 10.000 dinarjev. Kaže torej, da zanimanje za pisanje prašičev pada, kar je seveda posledica težav, v katerih se je znašla ta proizvodnja.

Iz službe na kmetijo

Le malo mladih se je pred leti odločilo, da bodo ostali doma in delali na kmetiji. Želja po lažjem zaslužku je marsikoga zvabila v šole ali tovarne, mnoge kmetije pa so bile zato zapiseane propadu. Vzroke za to bi takrat lahko iskali v odnosu, ki ga je družba imela do kmetijstva. Mladi na kmetiji niso videli nobene prave prihodnosti, bili so zapisani le delu, saj razen trdega dela od zore do mraka kaj drugega niso mogli pričakovati. Medtem pa so njihovi vrstniki, ki so delali v tovarnah, uživali ob prostih sobotah in nedeljah, si privoščili letne dopuste, medtem ko so kmetje o morju lahko le sanjarili.

Tudi Stanko Jakoša je eden tistih, ki kljub veselju za delo na kmetiji niso ostali doma. Ko pa se je pred leti odnos do kmetijstva že začel izboljševati, se je tudi Stanko odločil, da bo pustil službo in kmetoval. Takšna odločitev zanj seveda ni bila težka, saj je imel zemljo in se je lahko odločil za delo na kmetiji. Na ženinem do-

plačevati za reprodukcijski material. Težave z obrestmi pa seveda ne prizadevajo le Stanka, pač pa večino kmetov, ki so se odločili za kmetovanje v nekoliko večjem obsegu. Le redki so namreč, ki imajo dovolj gotovine, če vza-mejo na kredit, pa so obresti tako visoke, da jim poberejo skoraj ves dohodek.

Želja vsakega gospodarja je, da čim več krme pridelamo doma, to pa velja tudi za Jakošev. Njihova kmetija sicer ni velika,

drugače pa je pri piščancih. Tu je industrijska reja, krmila jim dostavi Agromerur in domača krma skorajda pri tej reji ne pride v poštev.

Na vprašanje, katera proizvodnja je donosnejša, piščančereja ali prašičereja, Stanko ni vedel prav odgovoriti. »Z rejo plemenskih svinj in pujskov sem se začel ukvarjati šele pred kratkim, zato je zdaj še težko ocenjevati,« nam je povedal. Naj pa k temu še dodamo, da se je prav v tem času,



Pri Jakoševih v Dolini z delovno silo nimajo težav. Najmlajša dva sicer še nista v posebno pomoč, so pa zato ostali štirje še pri najboljših močeh in delo je tako hitro opravljeno.

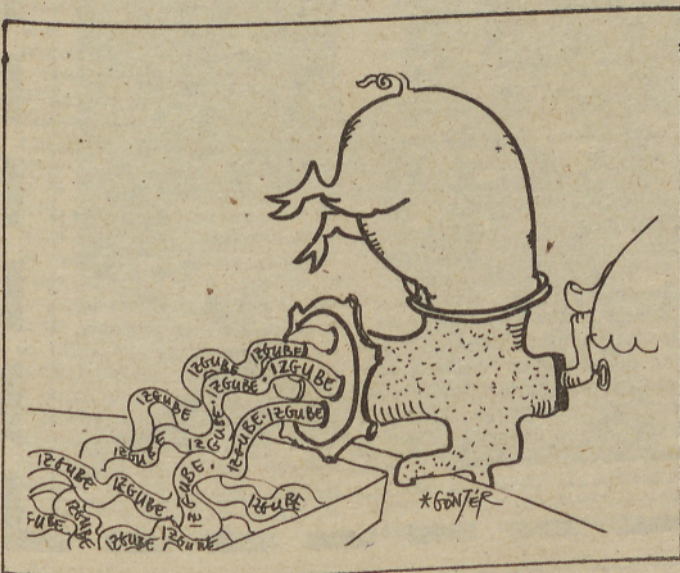
saj imajo le nekaj več kot štiri hektarje svoje obdelovalne zemlje, se je pa zato mladi gospodar odločil, da bo približno toliko vzel še v najem. Na Goričkem je tu pa tam zemljo še možno dobiti v najem, saj so na mnogih kmetijah ostali le ostareli, ki zemlje več ne morejo obdelovati. Jakoševi sejejo največ koruze, saj so je imeli lani okrog 5 hektarjev, letos pa bodo koruzi namenili kar 6 hektarjev nji. Poleg koruze sejejo še pšenico in okrog dva hektarja ječmena. Nekaj pšenice prodajo, vse ostalo pa porabijo za krmno. Tako v glavnem doma pridelajo dovolj osnovne krme za plemenske svinje, dokupujejo le koncentrate, prav tako pa morajo kupovati tudi krmila za pujske.

Tako se računica še nekako izide, če pa bi morali svinje krmiti izključno s kupljeno krmo, je vprašanje, če bi se splačalo. Nekoliko

ko so Jakoševi vblevili plemenske svinje, položaj v prašičerejski proizvodnji izredno zaostrial. Vendar pa Stanko pravi, da z oddajo pujskov ni imel večjih težav, včasih jih je moral obdržati le kakšen teden dni, sicer pa jih je vse prodal. Oddaja jih kmetijski zadrugi, v kateri je včasih tudi sam bil zaposlen, zdaj pa je eden od uspešnih kooperantov.

Kot vse kaže, pa pri Jakoševih tudi v prihodnje ne bo težav z nasledniki. Fantka sta zdaj stara sicer le 3 oziroma 4 leta in je še težko reči, kateri bo ostal na kmetiji, vendar če bodo pogoji za kmetijstvo ugodni, potem tudi odločitev vsaj enega od obeh ne bo težka. Sicer pa ima Stanko šele 28 let, zato bo lahko še dolgo sam uspešno vodil kmetijo, ki se je preusmerila v prašičerejo in piščančerejo.

L. Kovač



30 LET LJUBLJANSKE BANKE — POMURSKA BANKE MURSKA SOBOTA

V lanskem letu meseca decembra je LB — Pomurska banka praznovala svojo 30-letnico obstoja. Začetki banke oz. bančništva v Pomurju segajo že v leto 1953, vendar uradno obstaja banka šele od leta 1954, ko je na osnovi Uredbe o bankah in hranilnicah iz leta 1954 ljudski odbor ustanovil Mestno hranilnico v M. Soboti.

Začetek dela Mestne hranilnice je bilo zbiranje viškov denarnih sredstev od občanov in obrtnikov ter kreditiranje občanov, obrtnikov in kmetijskih pridelovalcev. Vsa ta dela sta začela opravljati samo dva delavca in Mestna hranilnica je razpolagala s kapitalom 9.010,- dinarjev, katerega je prevzela od NB podružnica M. Soboti.

Kasneje je naša regijska banka spreminjala nazive, pokrivanje območja, bila ponovno decentralizirana oz. razdeljena na samostojne komunalne banke po sedežih občin v M. Soboti, G. Radgoni, Lendavi in Ljutomeru. To razbijanje okrajne komunalne banke v M. Soboti je bilo povezano z ukinitvijo okrajnih LO v letu 1960. V letu 1959 so bile ukinjene podružnice NB in so bile ustanovljene SDK v posameznih občinah. V tem letu so torej banke prevzele kompletno kreditiranje UDS, obrtnikov ter občanov in razumljivo vse ostale posle, ki so jih smele banke tedaj opravljati.

Pomurska regija se je začela razvijati zelo hitro prav v letih 1960—1966. Sam razvoj pa je terjal močnejšo bančno institucijo, ker je bil po sedežih občin kapital posameznih KB premajhen in za večje naložbe preskromen. Na osnovi takšnega gibanja in vedno večjih potreb gospodarstva je bila v

danes sestavljena 165 članic in 15 deponentov ter javno vsi varčevalci — občani, ki varčujejo svoje prihranke v naši banki. Da bi bile ustanoviteljice banke čimbolj enakopravno zastopane, ima Pomurska banka tudi svoje poslovne enote v vseh občinskih sedežih. Za reševanje vseh potreb na področju stanovanjsko-komunalnega kreditiranja pa obstaja za vso regijo še PE za stanovanjsko-komunalno kreditiranje, ki ima enak status kot ostale štiri PE.

Zaradi storitev občanov — varčevalcem pa imamo ekspoziture še: v Gradu, Rogašovcih, Beltincih, Turinšču, Črenšovcih, Križevcih pri Ljutomeru, Vidmu ob Ščavnici in Apačah ter pri industrijski prodajalni DO Mura M. Soboti.

Danes banka zaposluje 311 delavcev ter opravlja vse bančne posle v skladu z zakonom. Preko LB — Združene banke opravlja tudi plačilni promet s tujino za vse UDS in občane. Sedanja bilančna vsota znaša okoli 30,0 mlr din ter je tako na 52. mestu med vsemi temeljnimi bankami v državi, v sistemu LB—ZB pa na 12. mestu. V bilančni vsoti predstavljajo pomembno mesto prihranki varčevalcev, ki znašajo 9,7 mlr din. Prav zaradi tega ima naša banka v Pomurju široko razporedeno mrežo, saj se zavedamo vedno večjega pomena občanovih sredstev za razvoj naše regije.



3. gradbeništvo,
4. kovinskopredelovalno industrijo,
5. tovarno polnilnih in parkirnih linij,
6. turizem in gostinstvo,
7. trgovino in transport,
8. obrt.

Da je temu res tako, govori tudi dejstvo, da nismo več nerazvito območje, razen nekaj krajevnih skupnosti.

Pri tem pa moramo poudariti, da je bil veliko večji in nageljši razvoj do leta 1983.

V tem letu pa lahko ugotovljamo, da so predvidena planska gibanja bila v precejšnjem razkoraku glede na realizacijo. To pa je seveda tudi razumljivo, kajti vedno bolj omejitvena kreditno-denarna politika je pokazala zobe tudi našim, morda preveč optimističnim željam in zahtevam. V tem letu tudi opažamo, resnejše zmanjšanje obratovalnega kapitala organizacij združenega dela in sorazmerno malo novih naložb v razširitev proizvodnih zmogljivosti. Ob tem ugotavljamo, da ima naša regija malo novih ekonomsko dobrih programov.

Ugotavljamo pa tudi, da smo uspeli navzlic vsem omejitvam denarno podpreti vse nove naložbe ter sorazmerno zadovoljivo spremljati potrebe po dopolnilnih sredstvih članic banke.

Pri naložbeni politiki daleč prednjačita kmetijstvo in izvozni objekti, izredno malo pa ostane sredstev za ostale namene. Takšen rezultat je pričakovan tudi glede zakonskih zahtev. Za tekoče poslovanje je stanje pri kreditiranju popolnoma enako. Največ sredstev banka namenja kmetijstvu in izvozu, ter okoli 20 odstotkov za vse ostale potrebe članic banke.

Pomemben razvoj v tem 30-letnem obstoju banke je bil narejen tudi na področju poslovanja z občani. V zadnjem času je bilo uvedenih nekaj novih možnosti uporabe sredstev občanov, in to:

- tekoči računi občanov,
- limitirani čeki,
- žiro računi,
- euro čeki,
- potniški čeki itd.

POSODOBITEV

Namen uvedbe novih možnosti plačevanja je bil

zmanjšati nošenje dinarjev ali tujih valut. Zaradi smotrnejše uporabe dinarskih sredstev občanov je prišlo do izplačila osebnih

ce. V lanskem letu se je povečalo nenamensko varčevanje, kar pa je posledica izrednega povečanja obrestnih mer.

Ljubljanska banka
Pomurska banka

M. SOBOTA

Nova enota v Murski Soboti

Na željo številnih strank bomo 1. februarja 1985 ponovno odprli enoto naše banke

NA KIDRIČEVI ULICI 5 — prek hotela Diana in avto-busne postaje

V novi enoti lahko

- DVIGNETE IN VLOŽITE DENAR na hranilno knjižico in tekoči račun
- MENJATE TUJO VALUTO
- PLAČATE S POLOŽNICAMI

Nova enota bo odprta ob delavnikih od 9.00 do 15.30 in ob sobotah od 7.00 do 11.30.

dohodkov delavcem preko hranilnih knjižic ali tekočih računov.

Danes imamo odprtih 125.417 hranilnih knjižic, 20.315 tekočih računov, 9019 žiro računov občanov, 65.000 deviznih hranilnih knjižic in 14.600 deviznih računov. Na njih je zbranih približno 9,7 milijarde dinarskih sredstev. Vsa ta leta pa izredno veliko pozornosti posvečamo namenskem varčevanju sredstev občanov. Vendar moramo poudariti, da na tem področju ne opažamo posebnih rezultatov. Vzroki so različni, od višine inflacije pa vse do velike potrošniške mrzli-

KREDITIRANJE

Na področju kreditiranja občanov ugotavljamo, da so v vsem obdobju banke bile različne oblike in nameni najemanja kreditov. V svoji ponudbi imamo namensko kreditiranje pa vse do nenamenskega kreditiranja, jasno vse v skladu z zakonskimi predpisi. Menimo, da imamo najbolj konkretno izdelane oblike stanovanjsko-komunalnega kreditiranja, ostale pa so vezane prej ali slej na zakonske možnosti potrošniškega kreditiranja. Trditve, da smo na področju stanovanjsko-komunalnega kreditiranja v naši regiji zelo veliko storili, potrjuje podatek, da je podbilanca banke

iz stanovanjsko-komunalnega kreditiranja že preseгла 3 milijarde dinarjev. Če ta podatek primerjamo z letom 1975, ugotovimo, da smo v preteklih desetih letih namenili desetkrat več sredstev za tovrstno kreditiranje. Leta 1975 smo imeli v podbilanci stanovanjsko-komunalnega kreditiranja 2380 mio din. Skupno število danes odobrenih stanovanjskih kreditov je 31.602. Tudi že prej omenjeni znesek kreditov dokazuje izredno velik dopolnilni vir bančnih sredstev za reševanje stanovanjskih vprašanj v pomurski regiji.

Pri tem je pomembno poudariti še, da usmerjamo že 37 odstotkov sredstev od vpoglednih hranilnih vlog in tekočih računov občanov za tovrstno kreditiranje.

NAČRTI

Načrti banke za prihodnje so navzlic vedno večjim omejevalnim ukrepom posojilno-denarne politike še vedno precej optimistični.

Ta optimizem ima sicer realne osnove v enem samem dejstvu, da še vedno po vsej verjetnosti nismo izkoristili vseh možnosti združevanja sredstev predvsem za tiste gospodarske panoge, ki so širšega pomena, ne le za regijo. Ravno tako pa nobeno gospodarstvo, s tem povezano pa tudi ne bančništvo, ne more zaostati v svojem razvoju v kriznem obdobju, bodisi da je to kriza gospodarstva ali samo ekonomskega sistema ali cenovnih neskladij. Prizadevanja banke za razvoj regije bodo na vsak način tudi v skladu z zahtevami celotne družbe, predvsem pa ožje domovine, to pa je razvoj kmetijstva in pridelave hrane ter maksimalno izkoriščanje možnosti izvoza, in to predvsem višje stopnje obdelave ter posebej izkoristiti možnosti turizma, ki ima veliko zaledje v tujem turizmu.

Na področju poslovanja z občani moramo zgraditi nekaj prostorov za delo z občani ali sedanje povečati, kajti vedno boljši servis za občane zahteva tudi večje prostore ter nakup terminalov za hitrejše in točnejše delo. Ne smemo pa pozabiti, da število zaposlenih, naših štipendistov ter varčevalcev iz dneva v dan raste. Vse to pa tudi jasno kaže, da z enako velikimi prostori ne moremo biti več kos hitri postrežbi občana pri bančnem okencu.

Ljubljanska banka
Pomurska banka

M. SOBOTA

Banka vam je pri roki, pa tega morda ne veste!

Marsikdo ne ve, da ima Pomurska banka svojo enoto tudi pri tovarni MURA (50 metrov od glavnega vhoda, ob prodajalni Mure).

V tej enoti lahko

- dvignete in vložite denar na hranilno knjižico in tekoči račun,
- vplačate s položnico.

Enota je odprta vsak dan od 9.00 do 16.00 in ob sobotah (usklajeno z delovnimi sobotami Mure) od 8.00 do 11.00.

letu 1966 ustanovljena Pomurska kreditna banka.

Vendar tudi tako združen kapital iz štirih občinskih KB ni bil dovolj velik, da bi lahko Pomurska kreditna banka sledila izredno naglemu razvoju Pomurja. Iskali so nove možnosti za pridobitev kapitala, katerega pa je banka našla v združitvi s kreditno banko in hranilnico Ljubljana. Tako je postala v letu 1969 podružnica kreditne banke in hranilnice Ljubljana ter v njenih okvirih delovala vse do 27. 12. 1977. leta. Na osnovi Zakona o temeljnih kreditnega in bančnega sistema je bila 27. 12. 1977 ustanovljena LB — Temeljna pomurska banka. Ustanovitelji so bili vsi UDS ter deponenti in varčevalci iz pomurske regije. Leta 1980 smo spremenili naziv v LB — Pomursko banko, ki jo še

UPRAVLJANJE — NADPREDEK

Ustanoviteljice banko upravljajo preko zbora banke, med zasedanjem zbora banke pa jo upravlja izvršilni odbor. Operativno izvaja politiko banke kreditni odbor s pomočjo njenih strokovnih služb. Iz samega naziva LB izhaja, da je naša banka v sistemu Združene banke ter smo tudi v organih LB zastopani v zboru LB — Združene banke in izvršilnemu ter kreditnemu odboru LB — Združene banke preko delegatov naših članic.

S pomočjo banke, ki praznuje pomemben jubilej, obstoja na našem območju, smo razvili gospodarstvo skoraj v vseh panogah:

1. kmetijsko proizvodnjo in pridelavo hrane,
2. tekstilno industrijo,



Bukovničani se veselijo telefona

Krajani Bukovnice, najmanjšega naselja v krajevni skupnosti Bogojina, ki šteje le 24 gospodinjstev, bodo dobili telefonsko povezavo z ostalimi kraji. Tega se zelo veselijo, saj je ta kraj nekoliko odrezan in ima slabo avtobusno povezavo. Da ne bi vse bolj zaostajali za drugimi kraji v krajevni skupnosti Bogojina — Filovci, ki že imajo telefon, so se leta 1983 odločili, da pristopijo k urejanju telefonije. V začetku leta 1984 pa so začeli tudi zbirati prispevke za telefon, kjer pa niso sodelovali le naročniki telefona, temveč vsi krajanje. Tako so zbrali okrog 70 milijonov starih dinarjev. Poleg tega pa so prostovoljno opravili skoraj vsa fizična dela. Postavili so 121 telefonskih drog, od katerih so skoraj polovico prispevali sami. Izkopali so okrog 350 metrov jarkov in položili okrog 700 metrov telefonskega kabla. Tako se nadejajo, da bodo že meseca aprila dobili telefonsko povezavo, vsaj tako je zapisano v pogodbi s PTT podjetjem Murska Sobota. Žal pa vseh devet naročnikov ne bo dobilo telefonskih priključkov že tokrat, temveč šele tujkrat, ko bo pošta v Bogojini dobila številčnejšo telefonsko centralo, ki pa naj bi jo namestili v prvi polovici letošnjega leta. Sredstva zanjo so že nakazali.

Po končani akciji v zvezi s telefonijo pa Bukovničani v naslednjem srednjeročnem obdobju načrtujejo asfaltiranje cest v naselju, saj so redko naselje, ki je še

brez asfaltne prevleke. Seveda pa sami tega velikega bremena ne bodo zmogli, temveč računajo na

skoraj ves samoprispevek porabijo za njihovo vzdrževanje. Poseben problem za krajanje Bu-

kovnice predstavlja tudi avtobusna povezava, ki ni urejena, in morajo delavci, ki so zaposleni v Murski Soboti pešati z zgodaj



Prizadevna in zelo aktivna funkcionarja — Alojz Horvat, predsednik vaškega odbora Bukovnica in Pavel Horvat, predsednik sveta krajevne skupnosti Bogojina.

Foto: F. M.

pomoč krajevne skupnosti in sodelavcev. Sicer pa imajo Bukovničani težave z vzdrževanjem cest, ki so v slabem stanju in

morajo delavci, ki so zaposleni v Murski Soboti pešati z zgodaj

a vse zaman. Lani so se krajanje Bukovnice tudi odločili za komasacijo zemljišč in pričakujejo skorajšnjo zložitve. F. Maučec



V Turnišču so lansko leto uredili tri avtobusna postajališča. Za to so odšteli 350 tisoč dinarjev. Foto: Štefan Prša

6,2 telefona na 100 prebivalcev

V letu 1984 je bilo na območju Pomurja vključenih v telefonsko omrežje novih 1445 priključkov, s čimer se je skupno število telefonov v regiji povzpelo na 8288. Upoštevajoč statistične podatke, po katerih ima Pomurje nekaj čez 133 tisoč prebivalcev, pomeni, da pride sedaj 6,2 telefona na sto prebivalcev. To pa je večja rast, ki je ne dosegajo v petih organizacijah Nova Gorica, Novo mesto, Trbovlje in Kranj.

Ob tem povečanju, da bo spričo ogromnega zanimanja ljudi izšel ponatis letošnjega telefonskega imenika SR Slovenije po 18. februarju.

Vsi zainteresirani se lahko prijavijo na vseh poštnih ustanovah v Pomurju, že zdaj pa imajo naročenih 2500 izvodov. Cena telefonskega imenika bo kot prej 750 dinarjev.

— se

Benica v pričakovanju

Ko so se pred nekaj več kot 60 leti v ta kraj naselili ljudje iz Istre in Primorja, so bile tod samo močvirje in skoraj vsakoletne poplave, če ni poplavljal Ledava, je poplavljal Mura. Ljudje, ki so v ta kraj prišli, so bili razočarani, vendar pa so si pridnostjo in delom ustvarili domove, sprva seveda lesene hiše, pozneje pa tudi zidane. Leta so minevala, prišla je druga vojna in vaščane je spet doletela velika nesreča. Vsi so bili izgnani v taborišče v Sarvaru, veliko jih je tam tudi za vselej ostalo. Ko so se vrnili so našli opustošeno vas, izgubili so vse imetje. Tako nekako pripoveduje Miloš Posedel, ki je predsednik krajevne skupnosti. On sam sicer ni bil med tistiimi, ki so v ta kraj prišli, kajti rojen je že tu, a v dolgih zimskih nočeh, ko so starejši pripovedovali svoje življenjske zgodbe, je vedno rad prisluhnil.

Ta malo daljši uvod sem napisal zaradi tega, ker lani slavimo 40-letnico osvoboditve. Benica pa je vas, ki je to osvoboditev najbolj potrebovala in pričakovala. Po vojni so jim priskočili na pomoč delavci Naftne iz sosednje vasi, ki je oddaljena le nekaj sto metrov. Zgradili so vaški dom, a kljub temu je življenje v Benici začelo počasi umirati. Nekateri vaščani so se izselili nazaj v Istro in na Primorsko, mlajši pa so si našli mesto v lendavskih delovnih organizacijah. Šele v zadnjih letih je čutili, da se vas prebujala, vse več je novih stanovanjskih hiš, motorizacija je prispevala svoje, tako da danes ni več daleč do Lendave in drugih krajev, še več, življenje na vasi je bolj umirjeno, pa še pridela se kaj za hrano. V lanskem letu so v vasi dobili tudi že leta in leta pričakovano trgovino. Res, da jo je odprl zasebnik, a vendar trgovina je in ni treba po kruh in druge potrebščine v oddaljeno trgovino v Petišovce. Benica živi te dni v velikem pričakovanju. Odkar so ugotovili, da je v zemlji veliko premoga, ne morejo brez vsakdanjih razgovorov o morebitnem rudniku. Če bi tu res odprli rudnik, bi to za ta kraj pomenilo zelo veliko. Tako kot so bili nekoč bogu za hrbtom v neznanim kraju, ki je obdan s potoki in gozdovi, tako bi postala vas pomembna, to pa bi prineslo tudi večji razvoj. Upajo, da se bodo načrti občine uresničili in da bodo rudnik vendarle odprli.

Jani D.



Benica je stara šele 60 let. Lani so dobili trgovino, v kateri bodo lahko kupovali najpotrebnejše za vsak dan.

Pred 40 leti je vzhajala krvava zarja

Ivo Orešnik

PROPADAJ JE DŽINGIS-KAN MODERNE DOBE

Poleti 1941 je nemški fašistični nasilnež Adolf Hitler že obvladal skoraj celo Evropo. Večino držav zahodne Evrope in Balkana je pregazil z bliskovito vojno. Nekaj vzhodnoevropskih držav, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, in novoooblikovane kvasilniške države Slovaško, Hrvaško (NDH) ter Finsko pa je povabil, da se pridružio zvezi treh glavnih fašističnih držav imenovanih os Rim—Berlin—Tokio, kar so te brez posebnega oklevanja tudi storile. Vse te, razen Bolgarije, pa so sodelovale s svojimi armadami tudi pri Hitlerjevi avanturi na Sovjetsko zvezo.

Hitler, ki ni spoštoval nobenih mednarodnih in meddržavnih dogovorov in sporazumov, je prekršil tudi sklenjen pakt o prijateljstvu in sodelovanju med Nemčijo in Sovjetsko zvezo ter na roparski način vdrl 22. junija 1941 čez meje SZ. Celih pet mesecev se je valil mogočni nemški vojaški valjar čez prostrane sovjetske ravnine, gazil pred seboj vse, kar se mu je zoperstavljalo, in se za oddih in pa da se pripravi na zmagoslavje v sovjetski prestolnici ustavil 30 km pred Moskvo. Toda „general huda zima“ in trdovraten odpor sovjetskih armad so ga zadržale in prisilile na zimovanje pred Moskvo ter ga prisilile na pozicijsko vojno.

Skoraj celo leto 1942 so fašistične sile Nemčije, Italije in Japonske s svojimi sateliti nizale zmago za zmago nad zavezniški sovjetsko-anglo-ameriške koalicije in so novembra 1942 bile na višku svoje moči in svojega zmagoslavja. Nemška vojska in njeni pomagači so pridrli do Volge in Kavkaza. Toda Hitlerju ni uspelo, da bi sovjetski armadi zadal hiter smrtonosni udarec. V hudi zimi 1942/43 so Rusi v nečloveških bojih zadržali Nemce pri Stalingradu, ki je postal usoden za 6. nemško von Paulusovo armado in dele 4. nemške oklopne armade. Stalingrad je postal grob za 160.000 nemških vojakov, ostalih 110.000 s komandantom von Paulusom na čelu pa je prišlo v rusko ujetništvo.

Leta 1943 je vojna sreča začela obračati hrbet nemškemu nasilnežu. Zmaga rdeče armade pri Stalingradu je razbila mit o nepremagljivih Hitlerjevih hordah. Mussolini, takratni vodja fašistične Italije, je že decembra 1942 uvidel, da z zmago sil osi ne bo nič, in je Nemcem predlagal kar najhitreje skleniti poseben mir z Rusi, na čemer je vztrajal še zlasti po nemškem porazu pri Stalingradu. Hitler pa je to z zaničevanjem odbil. Angloameriške sile so v maju 1943 zavzele in očistile severno Afriko. Rdeča armada pa je julija 1943 v največji tankovski bitki pri Kursku zaustavila nemško ofenzivo in nato jeseni in pozimi 1943 krenila v svoj nezadržan pohod proti nemškemu rajhu. Angloamerikanci so 10. julija 1943 pod poveljstvom feldmaršala Harolda Alexandra napadli Sicilijo in že 25. julija 1943 v Italiji vrhli Mussolinijev režim. 3. sept. so se Angloamerikanci izkrcali v Italiji, 8. sept. 1943 je prišlo do odkritega spora med Italijo in Nemčijo. Politični in vojaški plaz pa se je vsul na sile osi sredi septembra 1943, ko je maršal Badoglio, ki je po Mussoliniju prevzel krmilo italijanske vlade, odpovedal nemško-italijansko zavezništvo, istočasno pa je general Eisenhower razglasil pogodbo o premirju z Italijo. Toda Nemci so takoj posegli po nasprotnih ukrepih in beprav se jim je posrečilo rešiti Mussolinija in ga postaviti za

poglavarja fašistične republike v severni Italiji, je bila os Rim—Berlin—Tokio zlomljena. V Italiji sta tako prehodno nastali dve vladi, dežela pa je postala bojišče. Sedaj so tudi ostali Hitlerjevi zavezniki v Evropi resno razmišljali, kako bi čimprej skočili iz njegovega objema in rešili svojo kožo.

Na dan „D“ 6. junija 1944 so se angloameriške in francoske sile pod poveljstvom generala Eisenhowerja izkrcale v Normandiji. S tem se je začela tako imenovana druga fronta. Prebile so se preko Normandije in Nizozemske,

šega zaveznika Nemčije in je na vzhodni fronti dala tudi največje žrtve, izstopila iz vojne na nemški strani in napovedala vojno dosedanjemu nemškemu zavezniku. V začetku septembra 1944 je vsa Romunija že bila v rokah rdeče armade, nadaljnjih operacij rdeče armade v Podonavju pa sta se udeleževali tudi dve romunski armadi (540.000 mož), ki so prodirali proti Madžarski, Slovaški in Avstriji.

Bolgarska armada se ni bojevala proti Sovjetski zvezi, niti z njo ni



Hitler in Mussolini na vzhodni fronti

se izkrcale še v južni Franciji, avgusta 1944 osvobodile Pariz, novembra pa prispele do Rena.

Istočasno so Rusi s silovito ofenzivo pognali Nemce iz svojega ozemlja in prodrli na Poljsko in v baltičke države. Nemška propaganda pa je še naprej napovedovala nemško zmago.

25. avgusta 1944 je Romunija, ki jo je Hitler cenil kot najzvestej-

pretrgala diplomatskih stikov, v vojnem stanju pa je bila z Anglijo in ZDA. 10. septembra 1944 je III. ukrajinska fronta maršala Tolbuhina vkorakala v Bolgarijo, ki je nato s 100.000 vojakov nadaljevala vojno proti Hitlerju. Skupaj z Rdečo armado je prodirala tudi skozi del Jugoslavije, preko južne Madžarske vse do Avstrije.

Narodnoosvobodilna vojska Jugoslavije je vse od prve uporni-

ške akcije pa do konca svetovnega spopada predstavljala proti fašističnemu napadalcu v južnem delu Evrope samostojno in strateško zelo pomembno fronto na Balkanu. Proti našim silam na ozemlju Jugoslavije so se bojevale dvakrat večja nemška vojska generala von Lohra in kvasilniške vojske kot proti zaveznikom v Italiji. Ko se je leta 1944 in 1945 zavezniški obroč vedno bolj zategoval okoli nemške trdnjave se je NOV kot enakovredna zavezniška armada s 450.000 borci in 4 armadami uspešno povezovala v sklepni operacijah zavezniške vojske in tvorila strnjeno fronto z rdečo armado na vzhodu in z angloameriško vojsko preko evropskega juga in zahoda. Tako ni bilo potrebe, da bi zavezniški posegali v te operacije, razen na našo željo in z našo privolitvijo na severnem in severovzhodnem delu naše države.

Februarja 1945 so bili uspešno končani dogovori z zavezniški o načinu sklepni operacij na madžarski, jugoslovanski in italijanski fronti. Generalni štab jugoslovanske ljudske armade, kot se je takrat že imenovala, pa je marca 1945 izdelal načrt strateških operacij za dokončno osvoboditev Jugoslavije. Sredi marca 1945 so bili poveljniki vseh štirih jugoslovanskih armad povabljeni v Beograd v generalštab JLA, kjer so se podrobno dogovorili o vseh operacijah, v katerih je bilo treba prisiliti h kapitulaciji nemško armadno skupino E pod poveljstvom generala von Lohra, ki je štela okrog 500.000 nemških in okrog 300.000 kvasilniških vojakov.

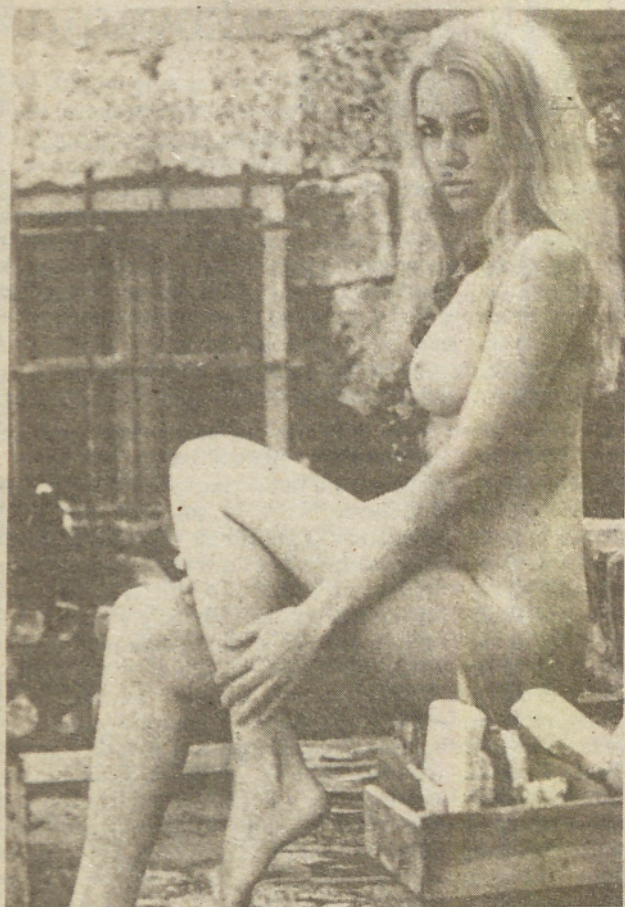
Sile III. ukrajinske fronte maršala Tolbuhina so po padcu Budimpešte spomladi 1945 prebile fronto ob Blatnem jezeru ter se 29.

3. 1945 usmerile k avstrijskemu ozemlju, kamor so čez dva dni pridrle že do Semmeringa in Dunajskega Novega mesta. Na južnem krilu III. ukrajinske fronte pa je nastopala 57 sovjetska in na njenem skrajnem krilu 1. bolgarska armada, ki sta prebili obrambo nemške 2. tankovske armade pri Blatnem jezeru in se 30. marca 1945 prebile do Prekmurja.

Januarja 1945 se je začel splošni sovjetski napad pod poveljstvom maršala Žukova in sovjetske armade je 20. aprila pridrla do Berlina. Zavezniške čete z zahodne in vzhodne fronte so se 25. aprila 1945 srečale pri Torgau na reki Labi. Hitler je 30. aprila 1945 naredil samomor, njegov naslednik admiral Dönitz je predlagal zahodnim silam mir in skupno borbo proti boljševizmu, vendar je general Eisenhower njegovo ponudbo tako kot že prej Himmlerjevo odločno zavrnil. Nemški komandant jugovzhoda oz. Balkana general polkovnik von Lohr je pozval Angleže, naj čimprej zavzamejo Trst in južno Avstrijo, pri tem jim bo pa on pomagal tako, da bo s svojo vojsko zadrževal prodor jugoslovanskih enot.

Nemška vojska se je vdala 4. maja, 7. maja 1945 so podpisali premirje z zahodnimi silami v Remsu, 8. maja pa s sovjetsko armado v Berlinu. Podpis brez-pogojne kapitulacije je začel veljati 9. maja 1945. Ta dan praznuje ves svobodoljubni svet dan zmage nad fašizmom, ki je hotel pokoriti ves svet, Slovence pa v glavnem iztrebiti in uničiti.

Druga svetovna vojna je terjala 50 milijonov žrtev in velja za najbolj uničevalno vojno v zgodovini človeštva.



Drvarji iz neke kanadske pokrajine so za najlepšo zbrali Samantha Poore, delavko v skladišču velikega lesnopredelovalnega obrata v Ottawi. Tole na sliki pa ni „original“, temveč maskota, ki so si jo po Samantha's merah v nekaj primerkih dali narediti gozdarji, da bi si tako nekoliko olepšali surovo življenje v gozdovih.

TAKO IN DRUGAČE

— Šestkrat sem premislila, preden sem se odločila za poroko s tabo.
— Zame pa bi bilo dovolj, če bi vsaj enkrat temeljito razmislil...

IZNAJDLJIVOST

— Spet si zamudil pouk!
— Nekdo je izgubil precej zajetno denarnico. Cela množica jo je iskala.
— Kaj pa si delal ti?
— Stal sem na njej...

Pripravljeni na komet

Vesolskega potnika, ki je doslej sejal grozo v srca ljudi, bo ob njegovem ponovnem srečanju z Zemljo pričakalo več vznemirjenosti, radovednosti in zanimanja kot strahu, saj se je znanstveni svet temeljito pripravil na čas ko bo Halleyjev komet pribrazil iz vesolskega prostranstva v našo bližino. Ledeno kepo, ki z veliko hitrostjo drvi k nam, bodo sprejeli številni sateliti in opazovalne postaje.

Sovjetski znanstveniki so nedolgo od tega poslali v vesolje dve štiriinpoltonski vesoljski sondi, naloženi s kamerami in senzorji za opazovanje komete, na eni od njih pa je tudi v Ameriki načrtovan analizator kometovega prahu. Ta mesec bodo tudi Japonci poslali svojo sondo MS-T5, julija pa bo v vesolje poletela še sonda Evropske vesolske agencije, ki združuje 11 evropskih držav. Vsa ta množica naprav bo premerila, analizirala, preslikala in otipala slovitega vesolskega popotnika, ki vsakih 76 let prileti v bližino našega planeta.

Znanstveniki upajo, da bodo tako dobljeni podatki zelo koristni za spoznanje o stanju našega sončnega sistema v obdobju nastanka. Morda pa je še pomembnejše to, da so se znanstveniki sveta povezali in s skupnimi močmi lotili raziskovanja.

Ptice si izdelajo zemljevide

Manchestrskemu zoologu dr. Robinu Bakerju se je končno razkrila skrivnost, katere si znanstveniki, pred njimi pa številni opazovalci in ljubitelji narave, niso znali razložiti nekaj stoletij. Razkril je, kako se ptice selivke usmerjajo po svojih dolgih poletih, kako jim uspe preleteti na tisoče kilometrov, ne da bi se pri tem zares občudovanja vrednem podvigu izgubile. Zoolog trdi, da se ptice ravna po »zemljevidih«, ki jih kos za kosom sestavijo v svojem spominu.

Najbolj podrobno imajo v spominu zarisane zemljevid domačega območja, medtem ko oddaljene predele poznajo le v grobih obrisih, vendar znajo dele teh zemljevidov lepo povezovati v celoto. Tako si sčasoma sestavijo pravi atlas, s pomočjo katerega se znajdejo na svojih vsakoletnih potovanjih.

Zemljevid ptic selivk je pravzaprav večplasten. Na vidnem zemljevidu, na katerem so vrisane najrazličnejša vidna znamenja, kot so ceste, gozdovi, mesta, velike stavbe, reke, jezera ipd., leži zemljevid vonjav, zvokov in magnetnih polj. Ptice namreč v svoje zemljevide »vrišejo« poleg značilnih vonjev tudi pester vzorec zvokov, ki prevladujejo na določenih območjih, pri čemer jim pomaga sluh, ki zazna tudi tiste frekvence, ki jih človek ne sliši. Zaznavanje sprememb v magnetnem polju je prav tako izvrstna sposobnost ptic, ki jo s pridom uporabijo pri »risanju« svojih zemljevidov.

V 40 letih raziskav je britanski zoolog prišel do prepričanja, da so ptice sposobne »izrisati« tudi vzorčni zemljevid, zasnovan na obdobjih infra zvoka, da imajo torej v sebi nekakšen Dopplerjev kompas, ki jim pride prav takrat, ko je vidni zemljevid neuporaben, se pravi ponoči, v gosti megli, nizki oblačnosti. Nekaterke ptice selivke imajo v ta namen sposobnost

prepoznavanja zvezdnih vzorcev in morda celo Luninih poti.

Ptice selivke imajo torej veliko odličnih sposobnosti, ki jim omogočijo varno usmerjanje na dolgih poteh. Katerega od kompasov ozioroma zemljevidov uporabljajo, pa je odvisno od okoliščin in posamezne vrste. Golobi imajo še najbolj zanesljiv magnetni kompas, s pomočjo katerega uravnavajo svoje zelo natančne lete, čeprav so nekateri poskusi italijanskega raziskovalca Florianja Papija pokazali, da se zanašajo tudi na vonj. Včasih dajejo prednost celo zemljevidu vonjev, če so ti za njihov domači kraj izraziti.

Po 12 letih spregovorila

Življenje piše najbolj nenavadne zgodbe. O tem se je prepričala mlada Avstralka Marie Hafferman, ki celih 12 let ni mogla govoriti, potem pa je zakašljala in — spregovorila.

Ko je bila Marie stara 13 let, se je pripetilo nekaj nerazumljivega. Pojedla je božični puding in ni mogla več spregovoriti niti besede. Starši so jo vodili od zdravnika do zdravnika, a ji nihče ni mogel pomagati. Tudi rentgenski posnetki niso odkrili vzroka za nenadno nemost. Leta so tekla, Marie se je poročila, preselila v drugo mesto, opravljala službo tajače in se sprizgajala s tem, da bo pač (za razliko od drugih žensk) tiha.

Lepega dne je zakašljala in iz grla ji je zletel majhen kovancec. Njena nemost je bila v hipu pojasnjena: v tistem božiču pred 12 leti je imela „srečo“, da je dobila puding z novčičem, ki ga v angleškem svetu dajejo v eno od skodelic s pudingom.

Zdaj Marie že govori. Ima sicer še nekaj težav, a novce za srečo ji je navsezadnje ne narenil enega najlepših trenutkov v življenju, čeprav je bil glavni krivec 12-letne nemosti.

DEJSTVA, KI NISO DEJSTVA

IVANA ORLEANSKA — Ivana Orleanska ni bila Francozinja. Rojena je bila v kraju Domremy, ki je svojčas pripadal neodvisni kneževini Bar in le-ta je pozneje pripadla Lotaringiji. Ta pa je postala francoska šele leta 1766. Tudi ni bila Ivana revno kmečko dekle, kot pravi legenda. Njen oče je bil bogat posestnik in odočujoč meščan Domremyja.

MOLJI SO RAZŽRLI — Napadno. Molji ne uničujejo tekstila.

To delajo le njihove ličinke. Ko se pokažejo molji iz garderobe, je že prepozno.

BLISKAVICA — To je naravni pojav kot vsaka druga strela. Le da je bila strela v tolikšni daljavi, da vidimo le njen odsev.

KREMELJ — Nima le Moskva svojega Kremlja, tudi druga ruska mesta ga imajo. Beseda pomeni v ruščini citadelo ali trdnjavo, ki so jih sprva postavljali kot utrdbe pred roparji. Kremelj v Moskvi ni

samo ena stavba, ampak skupina zgradb v obsegu 2,3 km.

PRVI DAN 20. STOLETJA — To ni bil 1. januar 1900, temveč 1. januar 1901. Od 1. januarja leta 1 do 31. decembra leta 99 je 99 let in ne 100.

S.O.S. — Klic na pomoč ni okrajšava »Save Our Souls« (rešite naše duše), ampak so te tri črke izbrali, ker si jih je lahko zapomniti, pa tudi lahko signalizirati: 3-krat kratko, 3-krat dolgo, 3-krat kratko.

POKOPALIŠČE SLONOV — Po pripovedovanju si v Aziji in Afriki izberejo sloni neznan kraj, kamor hodijo umirat. Dejstvo je le, da soparna trohno, mrhovinarji in bohotno rastlinje v pragozdu poskrbe, da trupla hitro izginejo, ali bolje strohnejo.

PROPAD POMPEJEV — Splošno mnenje je, da je Pompeje, Herculaneum in Stabie uničila raztopljena lava. Če bi bilo to res, ne bi pozneje izkopali nobenih razvalin. V resnici sta Pompeje uničili dve katastrofi. Leta 63 po n. št. je mesto popolnoma zrušil potres. A ko so prebivalci mesto šele obnavljali, je leta 79 po n. št. izbruhnil ognjenik. Mesto in prebivalci niso postali žrtve žareče lave, ampak strupenih plinov in pepela, ki se je vsul na mesto in se pozneje pod vplivom vode srdil v sadrasto skorjo.

DUDE — Ali so res škotsko narodno glasbilo? Ne! Niti škotsko niti irsko. Dude so poznali že v antični Perziji. Rimljani so jih prinesli na britanske otoke. Tudi na Balkanu poznajo to glasbilo.

SAMSON IN DALILA — Dalila ni odrezala Samsonu las. Po starem testamentu je Samsona le uspavala, in ko je ležal v njenem naročju, je poklicala nekoga, da mu je odrezal sedem kodrov. Moč pa mu je jemala, ker mu je z besedami dan za dnem omamljala dušo.

TULIPA — Danes simbol Nizozemske nima svojega izvora v Nizozemski, ampak v starih Srednje Azije. Turki so to cvetlico zelo cenili in so jo negovali že pred 16. stoletjem. Ime ima po perzijski besedi »turban«. Sredi 16. stoletja je Angier Ghislain de Busbecq, avstrijski poslanik na dvoru Sulejmana Sijajnega, prenesel tulipane čebulice na svoj vrt na Dunaju. Od tam se je pozneje tulpa razširila po Zahodni Evropi. Leta 1562 so iz Konstantinopla poslali v Antwerpen polno ladjo tulipanih čebulic.

BIG-BEN — Ime ne velja ne stolpu ne uri, ampak so tako imenovali zvon, ki je odklenal ure. Zvon tehtal 13,5 tone. Ime je dobil po siru Benjaminu Hallu, tedanjem višjem nadzorniku za državne zgradbe.

NEVERJETNI ODGOVORI

Združene države Amerike imajo 236 milijard prebivalcev, Sovjetska zveza pa je med Panamo in Nikaragvo. S tem lahko povzamemo „briljantne“ odgovore 1.900 študentov univerze v Severni Karolini, ki so v neki anketi pokazali, da se z znanjem zemljepisa res ne morejo pravičati. Tri četrt študentov ni znalo razen Južnoafriške republike navesti niti ene države z juga afriške celine. Avtorji testa so bili osupli tudi nad odgovori študentov na vprašanja, ki so se nanašala na državo, v kateri živijo, na Severno Karolino. Po njihovem mnenju živi v Severni Karolini od 25.000 do 250 milijonov ljudi. Stevičke 5,9 milijona, kolikor ima ta država res prebivalcev, ni bilo nikjer. Predstojnik katedre za geografijo na univerzi v Severni Karolini je izjavil, da študentje niso krivi, če nič ne znajo, kajti zemljepis je predmet, ki mu v ameriških srednjih šolah posvečajo najmanj pozornosti. Nekateri študentje niso imeli v gimnaziji niti ene same ure zemljepisa.



Konec neke neumnosti, bi lahko zapisali pod to sliko, ki prikazuje, kako iz nekega bazena v ameriškem Hustonu vlečejo sod, v katerem je ponesrečeni ameriški kaskader Karel Soucek. S 57 metrov visokega stolpa tamkajšnje zvezdarne, se je zaprt v sodu, hotel spustiti v bazen, toda sod je priletel najprej na rob bazena in šele potem se je skotalil v vodo.



POMURSKA ZALOŽBA VAM PRIPOROČA SVOJO NAJNOVEJŠO KNJIGO

Zgodovinarji, prosvetni delavci, študenti, srednješolci in drugi bralci! Vas zanima, kaj vse se je v Prekmurju zgodilo na družbenopolitičnem, gospodarskem in kulturnem področju od 1. do 11. svetovne vojne?

Vse to boste zvedeli iz nove knjige Miroslava Kokolja

PREKMURSKI SLOVENCİ 1919—1941

Povezano z dogodki je avtor prikazal tudi vse pomembnejše osebe iz tistih let. Tako je v knjigi obravnavanih ali naštetih čez 2.000 oseb, domačinov in „prišlekov“, ki so bolj ali manj usodno posegali v življenje in delo prekmurskih Slovencev v predprilski Jugoslaviji.

Knjiga velikega formata obsega 650 strani in je vezana v celo platno.

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam knjigo

PREKMURSKI SLOVENCİ

Cena knjige je 3.750,00 din

KUPNINO BOM PORAVNAL:

— po povzetju (za plačilo po povzetju nudimo 20 % popust)
— v 1, 2, 3 zaporednih mesečnih obrokih

Pristajam na terjatev celotne kupnine v enkratnem znesku, če mesečnih obrokov ne bom sproti poravnal. Pri zamudi plačila zaračunavamo 45 % obresti. Vse morebitne spore rešuje pristojno sodišče v Murski Soboti.

PODATKI O NAROČNIKU

Priimek in ime

Bivališče

Pošta in pošt. št.

Zaposlen pri

Naslov zaposlitve

Pošta in pošt. št. kr. zap.

Rojen:

dan

mesec

leto

Reg. št. os. izk.

izdane pri

datum naročila

podpis

Naročilnico pošljite na naslov: POMURSKA ZALOŽBA, Lendavska c. 1, 69000 MURSKA SOBOTA.

Knjigo lahko kupite tudi v knjigarnah Pomurske založbe v Murski Soboti, Ljutomeru, Gornji Radgoni in Lendavi.

Kuhajmo po domače

Mladinska knjiga je pred časom izdala »kuharico« Kuhajmo po domače. Avtorica Kristina Merc-Matjašič v uvodu piše, da vrednost domačih jedi spoznavamo vedno bolj, saj smo vedno bolj usmerjeni k zdravi prehrani, hrana in način prehranjevanja vedno bolj postajata del splošne življenjske kulture. Avtorica knjige pravi, da v zakladnici narodnih jedi še zdaleč nismo odkrili tistega, kar bi bilo kot nalašč za zdravo prehrano, pa naj gre za razne vrste kruha, pripravo zelenjave ali juh. Poleg tega turistična ponudba, ki bi morala biti vedno bolj pestra tudi na tem področju, potrebuje vsaj približno orientacijsko kazalo, kaj ponuditi tujemu gostu, in kako to pripraviti, da bo spoznal pestrost domačega jedilnika. Gostje pač niso več zadovoljni samo s čevapčiči in ražnjiči.

No, v knjigi Kuhajmo po domače, ki obsega 300 strani, je množica receptov, ki so jih pripevale gospodinje. V njej lahko preberete nasvet o domačih juhah, omakah, pripravi rib, gob, jajčnih jedi, mesnih jedi, samostojnih jedi, divjačini, o kolinah,

prilogah in prikupah, solatah, žgancih in pečenjakih, pogačah in gibanicah, kruhu in pecivu iz krušnega testa...

POVZEMAMO RECEPT O AJDOVIH ŽGANCIH

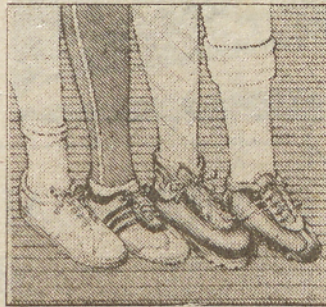
Sestavine: 60 dekagramov ajdove moke, 10 dekagramov masti z ocvirki ali pa 10 dekagramov zaseke, 1 liter slanega kropla.

Priprava: v slan krop vsujemo moko, kuhamo 5–10 minut, nato pa kupček prebodemo, da se

moka dobro prekuha tudi znotraj. Tako naj vre še nadaljnjih 15 minut. Nato polovico žgančevke odlijemo in jo prihranimo.

Ce kuhamo drobne gorenjske žgance, mešamo z dvorogelnimi vilicami in zabelimo že v loncu. Če pa želimo pripraviti znane štajerske ali zagorske mehke žgance, pa prilijemo še žgančevke in gladko mešamo. Žgance »režemo« z žlico v žličnike, polagamo jih v skledo in po vrhu zabelimo.

DOBER TEK!



Ne trpinčite nog

Posebno moški so menda tako lahkomišelní, da si obuvajo kratke nogavice iz sintetične, ki koži ne da dihati. Še posebno hudo je, če je elastika tesna in zrak do stopala sploh ne pride. Hkrati je ovirano kroženje krvi, kar je videti tudi na koži: nad elastiko se naredi rdečkast obroč, ki je rahlo nabrekel. Nabrala se je voda.

Pri sedenju in stanju telo ni dobro prekrvljeno, zato je toliko slabše, če z neprimernim oblačenjem in obuvanjem kroženje krvi še dodatno otežujemo.

Kakšne kratke nogavice naj bi nosili moški? Segale naj bi vsaj do meč, ker v tem delu nog vene tečejo globlje. Elastika naj bo dovolj široka, še boljše pa je, če je sploh ni.

Bombaž ali volna sta primerni predvsi za nogavice, ker puščata koži, da diha. Bombaž se sicer hitro raztegne, a to pri nogavicah ne moti, saj jih je treba vsak dan zamenjati s svežimi. Na žalost so redki moški, ki vsak dan preobujejo nogavice, kaj šele čevlje.

Se ena nevednost se tiče nog — znojenje. Tega niti najboljše nogavice ne preprečijo. Malo se znojenje da ublažiti s tem, da koža diha. Skrbna higiena nog je prvi pogoj za zdravo kožo na stopalih. Po umivanju je treba noge do suhega zbrisati in med prste nasuti smukca, ker se na vlažni koži radi naselijo glivice, ki se jih je težko znebiti.

Drobni nasveti

Suhi kekci bodo ostali dlje časa sveži in hrustljivi, če jih bomo shranili v kovinski posodi ter mednje pomešali nekaj zrn riža.

Maščoba med cvrenjem ne bo cvrčala, če ji dodamo nekaj zrnc soli.

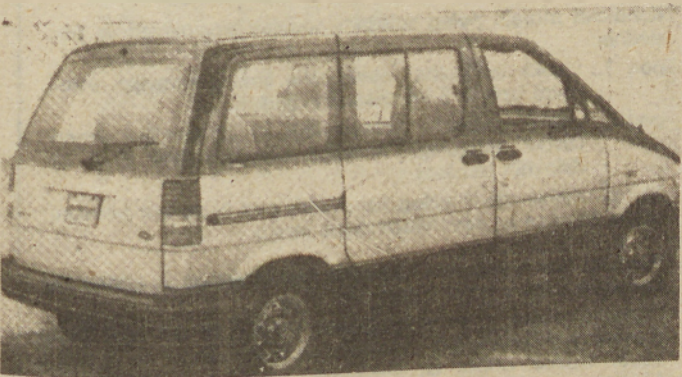
Strnjen med bo spet tekoč, če kozarec postavimo v vročo vodo. Če vam posoda diši po čebuli ali česnu, dodajte vodi za splakovanje malo kisa. Neprijeten vonj zagotovo izgine.

Puding se nam rad prime dna posode. To se ne bo zgodilo, če posodo najprej dobro oplaknemo z mrzlo vodo.

Pri čiščenju peči si umažemo roke s sajami, ki jih zelo težko odstranimo s kože. Če si namažemo pred delom roke s suhim milom, bomo saje z lahkoto odstranili.

Na žaru pečen piščanec bo imel lepó zlato barvo in bo izvrstnega okusa, če ga pred koncem pečenja namažemo z medom in postavimo nazaj na žar za nekaj minut.

Klobase pri kuhanju ali pečenju ne popokajo, če jih pred uporabo za nekaj sekund pomočimo v vročo vodo in nato poveljamo v moki.



AVTOBUSEK — Avtomobili, ki so na pol kombiji in napol limuzine, so vse bolj v modi. Domislili so se jih Japonci, zelo hitro so jim sledili Francozi (renault espace), zdaj pa prihaja takšen luksuzni avtobusek tudi iz ameriškega Forda. Ime mu je aerostar, v njem se lahko udobno vozi sedem ali osem ljudi, lahko je čisto prijetno počitniško vozilo, poslovnežem pa je na voljo tudi »salonska« različica — z mizico in računalnikom s pisalnim strojem in hlajenim barom. Objavljamo sliko aerostara, s ceno pa ne prihajamo »na svetlo« (je previsoka).

ZA RAZVEDRILO

OTROK VZGOJITELJICI

- Tovarišica, moj očka zasluži vsak mesec pet starih milijonov.
- Ni mogoče! Za toliko denarja moram delati več kot dva meseca.
- Seveda. Medtem ko se vi z nami igrate, on v tovarni prizadevno dela...

POMEN KISLEGA ZELJA V PREHRANI

Kislo zelje vsebuje 1,8 — 2,1 % mlečne kisline in acetilholin. Acetilholin širi ožilje, zmanjšuje poapnenje žil in znižuje krvni pritisk. Mlečna kislina pa preprečuje gnilobne procese v črevesju in skrbi, da se strupene snovi čim hitreje izločijo iz organizma.

Tako kislo zelje čisti kri, preprečuje prezgodnje staranje in zmanjšuje nagnjenost k številnim boleznim, ker povečuje obrambno moč organizma.

Surovo kislo zelje vsebuje do 11 % suhe snovi, 2 % sladkorja, 2 do 3 % pepela, 2,4 do 2,5 % skupnih kislin, 1,5 do 3 % kuhinjske soli in 25 do 45 mg % vitamina C. Ta količina vitamina C je zlasti pomembna v zimskem času, ko ni dovolj sveže zelenjave. Kislo zelje vsaj enkrat tedensko uvrstimo v svoj jedilnik. Bolj ko se človek stara, več surovega kislega zelja kot tudi zelnice bi moral biti v njegovem jedilniku.

Zlasti otrokom in telesno oslabelem osebam kot tudi po daljši bolezni bi morali dajati čim več kislega zelja. Surovo

kislo zelje tudi preprečuje razvoj glist. Obloge iz kislega zelja, ki jih dajemo na noge, pa hitro znižajo visoko telesno temperaturo.

Kislo zelje je primerna dietna hrana tudi za revmatične bolnike, za sladkorne bolnike, za starejše ljudi kot tudi pri gripoznih obolenjih.

Ker se s kuhanjem uniči veliko vitamina C, razkroji pa se tudi acetilholin, zato kislo zelje uživajmo predvsem surovo, če pa ga kuhamo, potem čim bolj hitro ali pa primešamo v jed četrtino do tretjino surovega kislega zelja. Na pačno je, da kislo zelje pogrevamo večkrat, ker uničimo zdravilne snovi v njem.

dr. Mihaela Černe
KMETIJSKI INŠTITUT
SLOVENIJE

ZAVAROVALSTVO

Ugotavljamo, da so občani še vedno premalo seznanjeni z različnimi oblikami zavarovanj, zato smo se skupaj z Zavarovalno skupnostjo — Pomursko območno skupnostjo Murska Sobota — odločili za širšo predstavitev. Spodbudila so nas tudi nekatera vprašanja bratcev Vestnika. Tudi v prihodnje si želimo takih pismem. Torej vprašajte, kar vas zanima s področja zavarovalstva!

SKUPINE ZAVAROVANJ

V. Č. iz Rogaševca sprašuje, katere so zavarovalne skupine in kakšne vrste zavarovanj obsegajo.

Odgovor: Na vprašanje radi odgovarjamo, saj tudi mi menimo, da je še mnogo občanov, ki ne vedo za vse oblike zavarovanj. Torej kar k odgovoru!

Požarno zavarovanje, vlomsko zavarovanje, zavarovanje sejmov, razstav, zavarovanje stekla, požarni »šošmaš« (izpad dohodka zaradi požara), stanovanjsko zavarovanje, industrijska zavarovanja: požar v industriji, okvare strojev, zavarovanje elektronskih računalnikov. Za kmetovalce so zanimiva zavarovanja živali, posevkov... Imamo več vrst transportnih zavarovanj, zavarovanje potrošniških, stanovanjskih, kmetijskih in obrtnih kreditov ter kreditov na podlagi prodaje deviznih sredstev (namesto porokov). Avtomobilsko zavarovanje naš bralci v glavnem poznajo, kljub temu pa bomo o njem še pisali, za zdaj le podatek, da imamo tako imenovano obvezno zavarovanje avtomobilistov odgovornosti, potem kasko zavarovanje in zavarovanje avtomobilistov odgovornosti (AO-plus-85). Manj znana je tudi zavarovalna skupina »civilna odgovornost«.

Dajemo tudi možnost zavarovanja prirediteljev. Od zavarovanj pa so dobro znana: nezgodno, kolektivno nezgodno zavarovanje in življenjsko zavarovanje.

Upamo, da smo našemu bralcu dovolj natančno našteali zavarovalne skupine oziroma oblike zavarovanj v posameznih skupinah. Radi pa mu bomo odgovorili tudi na morebitno drugo vprašanje iz zavarovalstva.

Nič nas ne sme presenetiti

Oborožen boj — tema usposabljanja ZRVS v letu 1985

Zveza rezervnih vojaških starešin je pomemben subjekt v našem obrambnem sistemu, katere naloga je, da nenehno skrbi za usposabljanje članstva. Njihovo znanje je potrebno graditi na izkušnjah narodnoosvobodilnega boja, sodobnih vojn in tehnike, novih znanstvenih dosežkih ter najnovejših oblikah in sredstvih usposabljanja. Program letošnjega usposabljanja članov zveze rezervnih vojaških starešin temelji na strategiji oboroženega boja, katerega vsebina je naravnana na aktualne naloge v naši družbi, zlasti s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Splošni vojaški del usposabljanja obsega temi »Priprave na oborožen boj« in »Izvajanje oboroženega boja«. Člani rezervnih vojaških starešin se bodo z individualnim proučevanjem gradiva, ki je že bilo objavljeno v Naši obrambi, in na osnovi druge literature pripravljali na seminarske in druge oblike usposabljanja. Gre za dokaj zahtevno obliko usposabljanja, tako za udeležence kot za izvajalce. Praktični del usposabljanja pa bo potekal v obliki skupne vaje, na kateri si morajo rezervne vojaške starešine pridobiti znanje in veščine za opravljanje konkretnih nalog. Na vajah bodo starešine reševale praktične naloge na terenu, katerih vsebino bodo pripravile obšinske in krajevne konference zveze rezervnih vojaških starešin. Poleg tega pa bodo organizirali tudi druge praktične oblike usposabljanja in urjenja rezervnih vojaških starešin, kot so taktično-tehnični zbori, streljanje in drugo. Člani ZRVS, ki niso razvrščeni v oborožene sile, pa bodo tudi aktivno sodelovali na vojaških vajah. V taktično-orientacijske vaje s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite pa bodo vključevali tudi mladino, narodno zaščito, civilno zaščito, družbene organizacije in druge strukture.

Znana so že tudi vprašanja, katera bodo morali člani zveze rezervnih vojaških starešin obdelati. Gre za deset naslednjih vprašanj: 1. Kaj so priprave za oborožen boj, kdaj se izvajajo in kaj zajemajo; 2. Kaj je bojna pripravljenost, od česa je odvisna in stopnje bojne pripravljenosti (stalna, zvišana, polna); 3. Načrtovanje razvoja in uporabe oboroženih sil (razvoj, uporaba, mobilizacijski razvoj in pripravljenost); 4. Moraino-politične priprave (prebivalstva, oboroženih sil); 5. Mobilizacija; 6. Strateški razvoj oboroženih sil; 7. Usposabljanje in vzgoja (oboroženih sil, prebivalstva); 8. Materialne in zdravstvene priprave na oborožen boj (viri, materialne rezerve, remont, popravila, obnavljanje, uvoz, vojni plen); 9. Dejavnosti materialne in zdravstvene oskrbe in 10. Temelji priprave in ureditev ozemlja.

F. M.

PRED PRAZNIKOM

— Kaj ti naj kupim za rojstni dan? V zadregi sem. Morda denarnico, ročno uro...?

— Kaj bom z denarnico, ko denarja nimam, s časom pa je tudi pogosto tako...

HITREJŠA OD ZAPADNIJAKOV

Si že slišal, da so na Zapadu skonstruirali hišo, ki se vrti?

— Nič novega. Pri nas imamo to skoraj od poroke. Po ženini zamisli, seveda...

SPORAZUMNO

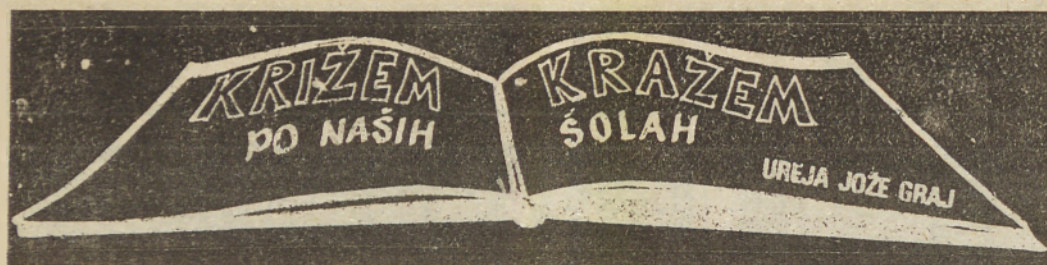
— Sprašuješ kako sva z Evico rešila probleme okrog razveze?

— Da, to.

— Ona je vzela šoferja, jaz pa sosedovo gospodinjsko pomočnico.

sestavil	zvrsta	am. film	neakret-	večja	spartan-	neinteres-	sezonsko
Marko	brez-	igralka	nost	vas	ski	antnost	dela na
Napast	obzirna	de Havil-			kralj		kmetih
	politika	land					
fr. film,							
igralci							
in pevec							
(Ves)							
snov, ki							
povzroča							
alergijo							
ljudstvo							
v srednji							
Aziji							
slovenski							
igralci							
Ban							
Verdijeva							
opera							
it. pop							
pevka							
(Ornella)							
avtomob-							
ilska							
oznaka							
Španije							
izolacija							
dragi							
kamni							
lastnina							
močna,							
krčavita							
jeza							
predlog							
privrže-							
nec eta-							
fizma							
sodobni							
slovenski							
pesnik							
(Ivan)							

REŠITEV PREJŠNJE KRIZANKE — Vodoravno: ravnilo, agregat, Zletovo, Dos, Rim, EM, Na, velikan, irada, čakanje, E, T., tan, N, amini, jarinec, ekstaza.



Le tebi, dnevnik, zaupam

V šolo sem se napotila lahkinih korakov, toda v meni se je nekaj dogajalo. V razredu sem se vedla normalno in nihče od sošolcev ni vedel, kaj se z mano dogaja. Bolj se je bližala ura družbe, bolj me je bilo strah.

V razred je stopil učitelj in me vprašal. Mislija sem, da bom dobila vsaj 4, toda bila je le trojka. Doma nisem nikomur povedala o slabi oceni.

Mama je zanjo zvedela šele na govorilni uri. Vem, da ji ni bilo prijetno ob taki oceni: tudi meni ni bilo. Ampak, dnevnik, zaupala sem ti skrivnost, ki me je težila, in upam, da je ne boš izdal.

Tatjana Lehner, 5. č. OŠ Edvard Kardelj
Murska Sobota

Zgodovinar in moja babica

Zgodovinar Fran Kovačič je stric moje babice.

Nekoč, med vojno, je naša babica bila pri njem na počitnicah. Imel jo je zelo rad. Dajal ji je bonbone, čokolado in ji bral pravljice. Teden pozneje so prišli fašisti. Babica se je morala vrniti v Veržej. Tu ni živela več tako lepo. V Veržeju ni dobila čokolade, bonbonov in nihče ni bral pravljic. Doma se je morala velikokrat skrivati pred fašisti.

Jernej Svatina, 3. raz.
OŠ Veržej

DOMOVINA

Domovina je veter, ki piha čez go-

milo,

sonce, ki sije čez planino,
domovina je mraz, ki vihra,
je dobro srce, ki srečo nam da.

Domovina so polja in reke,
je naša zastava, ki v vetru plapolja,
oznanja svobodo, srečo in mir.

Naj živi v svobodi in miru!

Jerneja Fras, 3. raz.
OŠ Veržej

Moje prve vožnje s kolesom

S kolesom sem se naučila voziti v Avstriji. Bila sem stara štiri leta. Imela sem rdeče kolo. Učil me je oče na asfaltu pri šoli, bazenu in pri cerkvi. Večkrat sem padla. Bil je majhen breg. Ko sem se že malo znala voziti, nisem več toliko padala. Z očetom sva vsak dan vadila, dokler se nisem dobro naučila. Potem pa več nisem padla. Oba sva bila vesela. Ko sem prišla v stanovanje, je bila tudi mama vesela. Potem sem se rada vozila po igrišču. Naenkrat sem pa tako padla, da sem si ranila koleno in mi je tekla kri. Od takrat sem postala bolj previdna.

Marijana Marič, 4. raz.
OŠ ODRANCI

PREMAGALA

SEM STRAH

Ko smo z očetom in mamo nekega sončnega dne v maju sušili seno, smo z bratom in sestro zagledali drevo, na katerem je bila lovska opazovalnica. Stekle smo do drevesa in se pogovarjali, kako bi bilo lepo, če bi lahko šli na drevo. Ker nam oče ni dovolil, smo poskušali naskrivaj.

Bojan, ki je najstarejši, je poskusil prvi. Do opazovalnice ni bilo lestve, zato je Bojan s težavo prispel do vrha. Druga sem bila na vrsti jaz. Bilo me je strah, da bom padla z drevesa, zato nisem hotela iti. Rajši sem stopila od drevesa in dala prostor Samu, ki je bil tretji. On je zelo dober plezalec, zato je hitro prišel na drevo. Najmanjša sestra Helena je tudi splezala s pomočjo Bojana. Tako sem ostala le jaz spodaj. Začeli so se mi norčevati, češ Helena je manjša, pa je splezala, jaz pa ne. Od sramu sem strah le premagala in začela plezati. Medtem sem ves čas na ves glas kričala: »Ne bom zmogla!« Bojan me je prijel za eno roko, Samo za drugo in privlekl sta me na vrh. Komaj sem bila na vrhu, že nas je zagledal oče. Takoj smo morali dol. Na opazovalnici nisem bila dolgo, vendar sem nanjo le splezala.

Anita ZANJKOVIČ, 5. raz.
OŠ »JOŽE HEDŽET« Šafarsko

Izletniške točke v naši okolici

V Radencih obstoja turistično društvo, ki skrbi za vse pomembnejše izletniške in turistične točke. Najbolj obiskan kraj so Radenci. Tu najdejo turisti sprostitve na številnih športnih igriščih in bazenih. Sprehajajo se po parkih in najdejo zabavo v lokalih. Lepa izletniška točka pa je Kapela.

Griči so posejani z vinogradi, na njih pa se dvigajo zidance, v katerih so prebivali viničarji. Tu je tudi sodobna vinska klet, od cerkve pa je lep razgled po okolici. Jeseni bomo zavili do Jančevega vrha, kjer se bomo okrepčali v Jančevem hramu. Utrujeni in polni lepih vtisov se bomo vrnili

skozi Boračevo v Radence.

Turistu sicer ne moremo pokazati kakih večjih kulturnih spomenikov in znamenitosti, našli pa bodo svoj mir in sprostitve v naravi.

Jasna Šendlinger, 8. r.
OŠ Kapela

Najljubša igra

Moja najljubša igra je z vlakom na baterije. Lokomotiva vleče pet vagonov. Je rdeče-črne barve. Lahko ji svetli luč. Vagone lahko priključim zadaj ali spredaj. En vagon vozi premog, drugi nafto, tretji umetna gnojila, četrty različni les, peti avtomobile.

Matej Glažar, 4. c OŠ Edvard Kardelj
Murska Sobota

Moja babica

MOJI BABICI REČEM MAMCA. IME JI JE MARIČKA. IMA SIVO KITO. NOSI OČALA. JE MAJHNA. RADA POJE. IMA VELIKO DELA. KRMI PRAŠIČKE. IMAM JO RADA.

JASNA KLEMENČIČ
1. b OŠ DOKLEŽOVJE

Moj dedek

MOJ DEDEK IMA ČEBELNJAK. VEČKRAT TOČI MED. JE VESEL IN ME IMA RAD. KO PRINESEM IZ ŠOLE ČEBELICO, MI PRAVI, DA JIH IMA ŽE DOVOLJ.

SABINA VOHAR
1. b OŠ DOKLEŽOVJE



IZBRANA RISBA: »Deklica je našla mrtvo ptičko« — Narisala Zinka Bogdan, 7. raz. OŠ Jože Hedžet Šafarsko.

ŠČAVNICA

V reki Ščavnici živijo ribe, raki in druge vodne živali. Ob reki živijo rabe, štoklje in druge vodne ptice. Reka dela veliko škodo, saj jeseni in spomladi poplavi travnike in polja. Je zelo onesnažena, ker ljudje mečejo vanjo razne odpadke. Ne zavedajo se, da s tem onesnažujejo okolje. Sedaj Ščavnico regulirajo in takrat ne bo več poplavljal.

Karolina Kšela, 3. raz.
OŠ Videm ob Ščavnici

Športna in rekreativna dejavnost

Od vsakem koledarskem letu napravimo črto pod svojo aktivnost v minulem letu. Tako analiziramo delovanje športne in rekreativne dejavnosti so opravili tudi v največji delovni organizaciji lendarke občine INA-Nafti v Lendavi. Blizu 350 delavcev se je skozi vse leto udeleževalo na najrazličnejših športnih prireditvah. To pa rudi pomeni bogato športno življenje, saj se zavedajo pomena gesla: Zdrav duh v zdravem telesu. Primerni športni objekti v občini dajejo garancijo za še boljše uspehe v letošnjem letu. Razen vsakoletnega tekmovanja med temeljnimi organizacijami v počastitev dneva rudarjev so se udeležili tudi 10. jubilejnih športnih iger delavcev lendarke občine. Osvojili so prvo mesto. Udeležilo pa se jih je blizu 250 delavcev. Sodelovali in organizirali so strelsko tekmovanje in se srečali s športniki sosednje Madžarske, šahisti, pa tudi s kolegi iz Zagreba. 50 delavcev pa se je udeležilo

pohoda na Triglav. Tudi športne rekreacije ne zanemarjajo. Sedaj v zimskem času se udeležujejo keglanja, plavanja in rekreativne dejavnosti v telovadnici osnovne šole Drago Lugarič v Lendavi. In

kakšne športne panoge imajo v INA-Nafti, te so nogomet, odbojka, tenis, namizni tenis, šah, streljanje, ribolov, keglanje, rokomet in košarka.

Jože Žerdin

Razpisna komisija pri upravi za inšpekcijske službe občin Gor. Radgona, Lendava, Ljutomer in M. Sobota v Murski Soboti

RAZPISUJE

prosta dela in naloge

1. Veterinarskega inšpektorja

za enoto M. Sobota,

2. Sanitarne inšpektorja.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

pod 1.: visoka izobrazba veterinarske smeri, opravljen strokovni izpit in 5 let delovnih izkušenj;

pod 2.: visoka izobrazba zdravstvene ali biotehniške smeri (živilski tehnolog), opravljen strokovni izpit in 5 let delovnih izkušenj.

Za opravljanje del in nalog navedenih pod 1. se kot posebni pogoj zahteva znanje madžarskega jezika.

Delovno razmerje za vsa razpisana dela in naloge se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pismene prijave je potrebno poslati v roku 15 dni po objavi razpisa razpisni komisiji delovne skupnosti uprave za inšpekcijske službe občin G. Radgona, Lendava, Ljutomer in M. Sobota v Murski Soboti. Prijavi, kolkovani za din 8,00, je potrebno priložiti dokazilo o izpolnjevanju navedenih pogojev in življenjepis.

Kandidati bodo o izidu izbire pismeno obveščeni v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

Odbor za medsebojna delovna razmerja Osnovne šole ROGASOVCI

razpisuje prosta dela in naloge

računovodje šole

Pogoj: višja ali srednja šola ekonomske smeri, 3-letna praksa pri vodenju dvostavnega knjigovodstva.

Nastop službe s 1. marcem 1985, za nedoločen čas, s poskusno dobo treh mesecev. Rok prijave 15 dni po objavi.

KMETOVALCI. VRTIČKARJI, GOSPODINJE, LJUBITELJI NARAVE!

Za vsakega se bo kaj našlo iz časopisno založniškega programa

KMEČKI GLAS

Priporočamo vam:

KNJIŽNICO ZA POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA 1985

Kmetijski priročnik 1985
Ocenjevanje govedi
Razmnoževanje sadnih rastlin
Ribogojstvo
Kontrola in selekcija v govedoreji
Cena zbirke — pet knjig — 1250,00 din
Traktor 380,00 din
Prašičereja 480,00 din
Ovčereja 420,00 din
Pridelovanje krme na travinju 480,00 din

PRIROČNIKI:

Mala enciklopedija narave — novo — 2200,00 din
Vsakdanje in praznične jedi 1470,00 din
Vrtno zelenjadarstvo 960,00 din
Vinogradništvo 640,00 din
Čebelarstvo 1180,00 din
O psih 1100,00 din

KMEČKA KNJIŽNA ZBIRKA:

Slovenske ljudske vraže 1860,00 din
Beračeva zgodba 940,00 din
Prve lastovke 960,00 din

VABIMO VAS TUDI MED NAŠE STALNE NAROČNIKE:

Tednika Kmečki glas — letna naročnina 1920,00 din
Revije Moj mali svet 1900,00 din
Revije Sodobno kmetijstvo 1500,00 din

Mogoče bi vas zanimala še druge naše izdaje? Sporočite nam svoj naslov in poslali vam bomo seznam vseh izdaj, ki so še na zalogi.

NAROČILNICA V

Ime in priimek:

Kraj:

Pošta:

Naročam knjige:

Tednik:

Revije:

Knjige bom plačal po povzetju — v obrokih — prvi obrok — povzetje

(Največ obrokov 10, najnižji 500 din)

Podpis:

Naročilnico izpolnjeno pošljite na naslov:

ČZP KMEČKI GLAS

Miklošičeva 4, 61000 Ljubljana



URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE
OBČINSKIH SKUP-
ŠČIN: GORNJA RAD-
GONA, LENDAVA,
LJUTOMER IN MUR-
SKA SOBOTA

Odgovorni urednik:
Martin Vinčec

Leto XX

Murska Sobota, dne 31. januarja 1985

št. 3

34. Resolucija o politiki družbenega in gospodarskega razvoja v letu 1985 občine Lendava

35. Sklep o povišanju cen komunalnih storitev v občini Lendava

36. Sklep o povečanju cen stanarin in komunalnih storitev v občini Murska Sobota

37. Sklep o višini stanarin in cen komunalnih storitev v občini G. Radgona

34

Na podlagi 156. člena Zakona o sistemu družbenega planiranja in o družbenem planu SR Slovenije, ter 265. člena Statuta občine Lendava (Uradne objave, št. 37/81) se Zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti ter družbenopolitični zbor dne 24. 12. 1984 sprejeli

RESOLUCIJO

O POLITIKI DRUŽBENEGA IN GOSPODARSKEGA RAZVOJA V LETU 1985

I. Osnovne usmeritve in ključni cilji družbenoekonomskega razvoja v 1985. letu

Temeljne usmeritve in cilji družbenoekonomskega razvoja občine izhajajo iz Načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije v občini Lendava, prav tako pa prevzemamo delovni ljudje in občani občine Lendava del odgovornosti za realizacijo skupno dogovorjenih ciljev in nalog družbenoekonomskega razvoja SR Slovenije in SFRJ Jugoslavije. Zastavljene cilje bomo dosegli z doslednim uveljavljanjem sistema socialističnega samoupravljanja, odločnostjo delovnih ljudi in občanov, da z učinkovitejšim delom in poslovanjem, večjo mero odgovornosti v vseh fazah poslovnega procesa in v vseh oblikah porabe, z uveljavljanjem ekonomskih zakonitosti, povezovanjem združenega dela v občini, republiki in državi pospešujemo tudi njegovo odpiranje v svet.

Pričakujemo, da bodo ukrepi ekonomske politike, kakor tudi ukrepi pri nosilcih planiranja v občini ustvarili pogoje za povečanje proizvodnje, večji izvoz, boljšo organizacijo dela, bolj gospodarno izrabo proizvodnih dejavnikov, s ciljem za realno povečanje dohodka, učinkovitejše gospodarjenje z dohodkom v obliki spodbudnejše politike razporejanja dohodka za osebne dohodke, racionalno vlaganje v razvojne dejavnike povečanje zmogljivosti ter za odpravljanje vzrokov stroškovne inflacije.

Ključni cilji družbenega in gospodarskega razvoja v 1985. letu so naslednji:

- povečati vključenost v mednarodno delitev dela pri proizvodih in storitvah, ki bodo tudi dohodkovno učinkovite,

- povečati obseg in kakovost proizvodnje z boljšo organizacijo dela, uvajanjem sodobnih tehnologij, uveljavljanjem domačega znanja in spodbujanjem ustvarjalnosti in produktivnim zaposlovanjem

- pospešiti proces prestrukturiranja gospodarstva na osnovi kriterijev povečanja konvertibilnega izvoza in deviznega priliva, povečanje proizvodnje, zmanjšanje energije in stroškov poslovanja na enoto proizvoda, zamenjave uvoženih surovin in repromateriala z domačimi, boljše izkoriščanje naravnih danosti in razpoložljivih zmogljivosti ter izboljšanje organizacije in tehnologije proizvodnje. Pri tem bomo spodbujali združeno delo, da se bo vključevalo v širši slovenski, jugoslovanski in inozemski prostor zlasti z višjimi oblikami sodelovanja in druženja dela in sredstev;

- nadaljevati z aktivnostimi za povečano proizvodnjo hrane z izboljšavami v tehnologiji, s pridobivanjem novih obdelovalnih površin in racionalno obdelavo;

- vse vrste porabe prilagoditi razpoložljivemu dohodku tako, da bomo v okviru razpoložljivih sredstev za porabo vlagali več v raziskovalne in izobraževalne programe, ki bodo čimveč pripomogli k prestrukturiranju gospodarstva;

- pristopiti k usklajenemu oblikovanju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo na nivoju republike glede na doseženo rast dohodka razen v OZD, ki trenutno dosegajo slabše dohodkovne rezultate zaradi objektivnih razlogov, sicer pa imajo v svojih programih razvoja realne možnosti za doseganje boljših dohodkovnih rezultatov;

- usmerjati razpoložljiva investicijska sredstva v prednostne naložbe iz načrta uresničevanja dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije in v nedokončane investicije; pri usmerjanju investicijskega potenciala v SR Slovenije bomo vztrajali na dogovorjenih olajšavah za vlaganje na manjrazvitih območjih, ter prenosu določenih programov na naše območje;

- vsi nosilci planiranja bodo intenzivno delali na pripravi realnih srednjeročnih in dolgoročnih planov na vseh ravneh samouprave in družbene organiziranosti.

II. Možnosti materialnih okvirov razvoja v letu 1984

Pri oblikovanju zastavljenih ciljev družbenega in gospodarskega razvoja občine izhajamo iz ocene, da so materialni okviri razvoja v veliki meri odvisni od izvajanja razvojne politike, predvidene z zvezno in republiško resolucijo, uresničevanja načrta gospodarske stabilizacije, normalne preskrbljenosti gospodarstva s produkcijskimi sredstvi, normalne preskrbljenosti gospodarstva s produkcijskimi sredstvi, posebej pa še od intenzivnosti ustrezne sanacije poslovanja INA Nafta Lendava, posebej pogojev poslovanja pri proizvodnji in prodaji metanola, obsega predelave surove nafte in prodaje opreme za novo rafinerijo.

Glede na doseženo stopnjo družbenoekonomskega razvoja občine ter z izvajanjem razvojne politike, ki je opredeljena z dolgoročnim programom gospodarske stabilizacije, upoštevajoč materialne okvire razvoja, ki se predvidevajo z republiško resolucijo, si bomo prizadevali, da bodo OZD svoje poslovne plane za leto 1985 zastavile tako, da bi dosegli v občini naslednje korake razvoja:

Element	Stopnja rasti 1 v %
— družbeni proizvod	
— realno	3
— nominalno	54
— industrijska proizvodnja	4
— kmetijska proizvodnja	6
— obseg storitev	2
— zaposlovanje	2
— izvoz	12
— uvoz	10
— osebni dohodki	48,6
— skupna poraba	48,6
— splošna poraba	48,5

Pri opredelitvi materialnih okvirov razvoja si za 1985. leto zastavljamo nekoliko hitrejšo rast družbenega proizvoda od povprečja v republiki. Zastavljene cilje smo oblikovali na osnovi nekaterih pomembnih parametrov razvoja, ki ne bodo realizirani v 1984. letu, obstajajo pa za to realne možnosti.

Obseg industrijske proizvodnje ob povečanju na račun večje produktivnosti dela, boljše izkoriščenosti kapacitet predvsem v rafineriji in na račun povečanih proizvodnih kapacitet.

Kmetijska proizvodnja se bo povečala predvidoma za 6 % glede na to, da bodo rezultati rastlinske proizvodnje 1984. leta na nivoju predhodnega leta; zaradi slabših hektarskih donosov koruze, krompirja in grozdja. Glede na plan melioriranih površin (skupaj 350 ha) bi lahko pričakovali večji porast kmetijske proizvodnje, vendar je vprašljiva pravočasnost jesenske setve, če melioracije ne bodo potekale po predvideni dinamiki.

Za uresničitev predvidenega programa rastlinske proizvodnje bomo povečali tržno pridelavo pšenice na 2500 kg/ha; skupaj cca 3.200 ton za odkup.

Obseg storitvenih dejavnosti se v celoti ne bo bistveno povečal glede na to, da gradbeništvo predstavlja največji delež pri ustvarjanju družbenega proizvoda v storitveni dejavnosti, to področje dejavnosti pa bo obdržalo obseg dejavnosti na nivoju 1984. leta.

Razpoložljiva sredstva za osebne dohodke, skupno in splošno porabo bomo uskladili s politiko razporejanja dohodka na nivoju SR Slovenije. Tako bo rast teh sredstev zaostajala za rastjo dohodka v globalu za 10 %, oziroma tako, da se ohrani delež sredstev za akumulacijo v dohodku.

V organizacijah združenega dela bodo pretehtali nameravane investicije zlasti z vidika srednjeročne in dolgoročne razvojne politike oz. z vidika prestrukturiranja gospodarstva. Prednost bodo imela vlaganja, ki bodo že v začetku srednjeročnega obdobja dala ugodne dohodkovne učinke, že začele investicije in naložbe v posodobitev opreme. Neizvedenih naložb v 1985. letu praviloma ne bomo začeli, oziroma bomo podprli samo tiste neizvedene naložbe, pri katerih so izpeljani vsi postopki družbene verifikacije nameravanih investicij in se financirajo iz samoprispevkov ter sredstev, ki jih občina prejema iz republiškega proračuna ali republiških SIS.

III. OSNOVNE NALOGE NA PODROČJU GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI

1. INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Organizacije združenega dela bodo dosegle 4 % rast proizvodnje. Opredeljeni porast proizvodnje bo možno doseči s povečano fizično produktivnostjo dela, povečano ekonomičnostjo poslovanja z realizacijo zastavljenih varčevalnih programov v OZD, z boljšo organizacijo dela in s tem učinkovitejšo izrabo materialnih in kadrovskih kapacitet. S povečanjem na dohodkovnih osnovah bomo nadaljevali ter s tem dosegli boljšo oskrbo z reprodukcijskimi materiali in energijo. Na izboljšanje ekonomičnosti poslovanja bo vplivala izgradnja skladišča uree pri INA Nafti, na večjo proizvodnjo pa bo vplival razen že omenjenih dejavnikov tudi novi obrat gentamicyna pri LEK-u in dehidriranje maščob v obratu Zlatorog. SGP Konstruktor — TOZD Opekarna Dolga vas bo do konca leta usposobila proizvodne prostore za proizvodnjo okrasne in uporabne keramike. Pomemben delež k povečanju obsega in izboljšanju kvalitete proizvodnje bo prispevala modernizacija in rekonstrukcija tehnologije in strojnega parka.

Gorenje — Varstoj TOZD TVO v letu 1985 predvideva investicijo v višini 100 milj. din, ki so namenjena za uvajanje proizvodnje novih proizvodov na področju posebnega sočelnega varjenja, posodobitev tehnološko proizvodne opreme in razširitev proizvodnih kapacitet. TOZD Vagis predvideva uvedbo novega dopolnilnega programa (proizvodi iz sintetičnega marmorja), osvajanje in proizvodnja novih izdelkov s področja gradbeništva, nadaljnji razvoj sanitarne kabine s prilagoditvijo za zunanjo tržišče in uvedbo novih sanitarnih elementov.

TOZD Montaža bo nabavila novo opremo za posodobitev tehnologije in razširitev asortimana proizvodov.

V OZD bodo več sredstev namenili za delo obstoječih razvojno-raziskovalnih enot, proučili možnosti za ustanovitev novih enot ter več pozornosti namenili izobraževanju strokovnih delavcev ob delu, ki bodo usposobljeni za poglobljeno sodelovanje z razvojno-raziskovalnimi ustanovami.

2. Kmetijska proizvodnja bo dosegla 6 % povečanje z intenzifikacijo proizvodnje ob pravočasni in zadostni oskrbi kmetijstva z reprodukcijskimi sredstvi in gorivom. S planom setve 1984/85 v občini Lendava moramo zasejati 2821 ha pšenice, upoštevajoč 30 % žitni kolobar. Poleg angažiranosti za večjo proizvodnjo bomo v zasebnem sektorju zagotovili tržnost 2500 kg pšenice na ha kar bo zagotovilo realizacijo planske obveze 3.200 ton, to je 14 % povečanje plana odkupa v letu 1984.

Sladkorno peso bomo zasejali na površini 610 ha, od tega nekaj več kot polovico v družbenem sektorju.

Aktivnosti za pospeševanje proizvodnje hrane imajo v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije posebni poudarek. V 1985. letu se bodo od dolgoročnih nalog na tem področju izvajale naslednje:

- nadaljevati začrtane melioracije v družbenem sektorju (100 ha), in melioracije s komasacijami v zasebnem sektorju (250 ha)

- izvajati ukrepe za intenzifikacijo kmetijske proizvodnje v zasebnem sektorju (zamenjava semen, uporaba gnojil in sodovnih agrotehničnih ukrepov)

- krepi pospeševalno službo, kadrovsko strukturo v kmetijskih organizacijah združenega dela in preko strokovne usposobljenosti pospeševalne službe povečati tudi usposobljenost neposrednih proizvajalcev

- izvajati ukrepe za hitrejšo izboljšanje lastniške in parcelne strukture
- pripraviti projekte melioracijskega območja — Strehovci—Dobrovnik, 150 ha

- pripraviti usklajene setvene plane 1985/86.
- pripraviti program melioracijskega območja Hotiza—Polana—Prenšovci vključno z regulacijo Črnca.

3. Energetika — Na področju energetike bo dan posebni poudarek izvajanju nalog iz Načrta dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Pri raziskavah in izkoriščanju energetskih virov bodo v 1985. letu realizirane naslednje naloge:

- INA Nafta, TOZD Raziskave in pridobivanje nafte in plina bo nadaljevala z raziskovanjem na nafto in plin ter se angažirala pri podaljšanju življenjske dobe proizvodnih vrtin. Zmogljivosti omenjene TOZD za vrtanje bodo v glavnem angažirane pri vrtanju globoke vrtine (4000 m) v Murski šumi.

- INA Nafta Lendava (RIS) bo izdelala študijo o možnosti koriščenja nizkotemperaturne toplote iz hladilnega sistema INA-Nafta Lendava za agrarne in druge namene.

- Zavod za ekonomiko in urbanizem M. Sobota bo nosilec nalog pri izdelavi naslednjih študij:

1. Ocena dolgoročne oskrbe Lendave z energijo
2. Enotni sistem dolgoročnega reševanja odpadnih snovi v Pomurju
3. Vloga bioplina v energetski oskrbi Pomurja.

Pri omenjenih nalogah, kakor tudi pri študiji „Ocena možnosti izkoriščanja hitro-termalnih voda v Pomurju“ (Geološki zavod Slovenije), bo s finančnimi sredstvi sodelovala tudi Občinska raziskovalna skupnost Lendava.

- Geološki zavod Slovenije bo nadaljeval z vrtanjem raziskovalnih vrtin in na podlagi mreže vrtin izdelal predštudijo za eksploatacijo premoga REK.

- Velenje bo v 1985. letu pridobil investicijsko dokumentacijo za premogovnik Benica. Zgodaj spomladi se bo tudi začelo z deli na raziskovalnih vpadnikih za rudnik premoga.

- INA Nafta plin bo nadaljeval z deli pri opremljanju plinske vrtine Zebanec, zgrajeni bosta odprema in prevzemna postaja in trasa za plinovod Zebanec-Lendava za potrebe tovarne metanola (43.200 tisoč kv. m letno).

4. Področje gradbeništva bo angažiralo svoje zmogljivosti na večjih objektih kot so: dokončanje obrata gentamicyna (LEK), raziskovalni jasek za premogovnik (REK Velenje), gradnja poslovno stanovanjskega objekta v Lendavi (Partizanska) in naslednje lamele stanov. gradnje v Župančičevi ulici, melioracijska dela na območju občine (350 ha), carinsko poslopje na mejnem prehodu v Dolgi vasi ter objekti v Lošnju.

Tudi v letu 1985 ostaja naloga gradbeništva in zaključnih del v gradbeništvu, da izboljša poslovno organiziranost, poglobi panožno povezane ter se tako usposobi za konkurenčno pridobivanje del doma in v tujini.

5. Trgovina — Mercator—Univerzal Lendava planira za leto 1985 novogradnjo trgovin tip Marles 350—400 kv. m koristne površine v Veliki Polani in adaptacijo tehnične trgovine v Dobrovniku. DO Mercator—Univerzal Lendava bo usklajala investicijske programe v okviru SOZD Mercator — KIT ter v povezavi s proizvodnjo bolj uveljavila svojo funkcijo. V okviru usklajenih planov ekonomskih odnosov s tujino bo DO Mercator—Univerzal posredovala blagovno menjavo preko maloobrnejnega sodelovanja in se angažirala za učinkovitejše vključevanje OZD občine v višje oblike obmejnega gospodarskega sodelovanja z Madžarsko. Trgovske organizacije izven občine bodo trgovsko dejavnost v občini lahko razvijale samo pod enakimi pogoji kot nosilec trgovine — to je Mercator — Univerzal Lendava.

6. Nosilec gostinsko-turistične dejavnosti Integral — TOZD Naravno zdravilišče bo obogatila vsebino turistične ponudbe hotela „Lipa“ s pestrejšo ponudbo in vključitvijo pomembnejših kulturnih in naravnih spomenikov v občini. Naravno zdravilišče, Turistično društvo Lendava in IS bodo nosilci nalog iz programa dolgoročnega razvoja turizma v občini.

7. Področje prometa in zvez ima iz dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije stroškov po enoti proizvoda s preusmerjanjem tovora s ceste na železnico in režijskega transporta na specializirane prometne OZD. Nosilca prometne dejavnosti v občini Integral, TOZD Prometne dejavnosti v občini Integral, TOZD Promet in delavnice bodo povečali število transportnih enot za 5 vozil, z investicijo v servisne delavnice se bo povečala izkoriščenost vozil kar bo skupaj vplivalo na povečanje obsega storitev tudi v izvozu za okrog 20 %. Z dograditvijo servisnih delavnic bodo podane tudi možnosti za opravljanje tehničnih pregledov osebnih vozil in motornih koles, v kolikor se bo dobilo soglasje pristojnih republiških organov. Avtoradgona poslovna enota v Lendavi bo prav tako povečala prevozne kapacitete za 6 vozil in s tem povečala ponudbo prevoznih storitev za OZD v občini. Z aktivnostmi za pospeševanje drobnega gospodarstva si bomo prizadevali za večjo vključenost privatnega avtoprevoznništva v pogodbeno sodelovanje z Avtoradgona. Certus-Avtobusni promet M. Sobota bo izboljšal avtobusne povezave med naselji in z občinskim središčem ter med Lendavo in občino Čakovec.

8. Gospodarski odnosi s tujino

Dinamika gibanja ekonomskih odnosov s tujino za 1985. leto bo opredeljena s programi izvoza, ki bodo pripravljeni v OZD, medsebojno usklajeni v DO, SOZD, splošnih združenjih in SISEOT-u. Nosilci planiranja bodo pri pripravi svojih planskih aktov opredelili rast konvertibilnega izvoza in povečanje neto deviznega učinka kot eno od osnovnih nalog.

Ocenjujemo, da se bo izvoz v 1985. letu realno povečal za 12 %. Za realizacijo tega cilja bodo OZD angažirale svoje proizvodne in poslovne aktivnosti v naslednje naloge:

- z dodatnim povečanjem izvoza zagotoviti uvoz nujne opreme za tehnološko modernizacijo,

- zagotoviti nujno potrebne surovine in repromaterial preko sovlaganj v reproverigi in z uvozom,

- ustvariti pogoje za povečanje proizvodnje za izvoz izdelkov višje stopnje predelave in proizvodnje novih konkurenčnih izdelkov,

- z boljšo organizacijo dela in povezovanjem v reproverigi povečati storitveno ponudbo na tujih trgih,

- izkoristiti ugodnosti iz najema tujih blagovnih kreditov.

V naslednjem letu bo predvidoma dosežen manjši izvoz metanola, ki v 1984. letu predstavlja okrog 45 % celotnega izvoza v občini, bistveno se ne bo povečal izvoz v turniški Planiki, optimistični izvozni cilji pa so zastavljeni v Gorenje Varstroju TOZD TVO, TOZD Montaža-Purlen in TOZD Varis, ABC Pomurka TOZD Predelava mesa, Integral TOZD Promet in delavnice, Deloza, Velika Polana, TOKO Žizki, Naravno zdravilišče.

9. Drobnno gospodarstvo bo poglobilo povezovanje preko kooperantskih odnosov med zasebnimi obrtniki in OZD zlasti v smislu kompletiranja ponudb, racionalizacije proizvodnje in nadomeščanje uvoza in pospeševanja izvoza. Vzpodbujali bomo razvoj deficitarnih obrtnih dejavnosti z uvajanjem selektivnih olajšav pri pridobitvi poslovnih prostorov, kreditnimi pogoji, poenostavitvi postopke za pridobitev obrtnega dovoljenja v skladu z določili republiških predpisov.

V procesu usmerjenega izobraževanja je potrebno izkoristiti vse možnosti za izvajanje praktičnega pouka, proizvodnega dela in delovne prakse v združenem delu in pri samostojnih obrtnikih tako, da učence že v času šolanja usposobimo za delo v drobnem gospodarstvu. Nosilce samostojnega osebnega dela je treba stimulirati za dodatno izobraževanje in izpopolnjevanje, zato je potrebno njihov položaj v tem pogledu čim bolj približati položaju delavcev v združenem delu.

Skladno z obrtnim zakonom bomo še naprej podpirali opravljanje popoldanske dejavnosti tam, kjer ni pogojev za redno obrtno dejavnost ali kot oblika prehoda v redno obrtno dejavnost.

SO Lendava kot podpisnik družbenega dogovora o pospeševanju razvoja drobnega gospodarstva Slovenije si bo prizadevala za dosledno izvajanje določil dogovora in akcijskega programa za posamezne aktivnosti iz sklepnega dela gradiva o „stanju in usmeritvah razvoja drobnega gospodarstva v SR Sloveniji“.

IV. RAZVOJ GOSPODARSKE INFRASTRUKTURE

1. Elektrogospodarstvo

Sredi leta 1985 bo zaključena investicija 110 KV daljnovoda Ljutomer—Lendava in razdelitve transformatorske postaje 110/20 KV. V naslednjem letu se bodo izvajala dela v Lendavi in bližnji okolici za prehod omrežja od 10 KV na 20 KV, zgrajeni bodo tudi delavniški prostori za novo rajonsko postajo. Število zgrajenih transformatorskih postaj bo odvisno od sklenjenih sporazumov med Elektro M. Sobota in KS.

2. PTT dejavnost

Investicijska vlaganja v PTT dejavnost bodo namenjena v izgradnjo prenosnega sistema Lendava—M. Sobota v skupni vrednosti okrog 350 milijonov dinarjev, naložba pa bo pomenila povečanje št. medkrajevnih zvez od 60 na 120. Organizacija za PTT promet M. Sobota planira zamenjavo telefonske centrale Črenšovci, ki bo imela za 200 priključkov večjo kapaciteto. Postopno bomo investirali v gradnjo PTT kanalizacije v Kolodvorski ul. in Partizanski ul. v Lendavi ter s tem omogočili razvoj telefonije v KS v okolici Lendave. V tej investiciji bodo sodelovale prizadete krajevne skupnosti, OZD, komunalna skupnost in DO PTT Promet M. Sobota.

3. Samoupravna stanovanjska skupnost bo skupaj s sovlagatelji investirala v poslovno stanovanjski objekt na Partizanski ulici v Lendavi (6 stanovanjskih enot) in izgradnjo naslednjega stanovanjskega lamele v Župančičevi ulici (11 stanovanjskih enot). Stanovanjska skupnost bo večjo pozornost namenila vzdrževanju stanovanjskega fonda, v ta namen bo strokovna služba izdelala prioriteten vrstni red za večja vzdrževalna dela in program varčevanja z energijo v stanovanjskem gospodarstvu.

4. Območna vodna skupnost Mura. M. Sobota bo v letu 1985 nadaljevala z investicijskimi deli v skladu s programom 1981—1985.

5. Občinska skupnost za ceste bo v letu 1985 vodila aktivnosti za posodobitev ceste Renkovič—Dobrovnik in posodobitev povezave od hotela Lipa do industrijske cone. Večja vzdrževalna dela bodo opravljena na cesti Lendava—Črenšovci in Dolga vas—Genterovci.

6. Občinska komunalna skupnost bo nadaljevala z uveljavljanjem družbenoekonomskih odnosov v komunalnem gospodarstvu. Prioritetne naloge 1985. letu bodo naslednje:

- organiziranje dela posebne organizacije združenega dela
- sanacija hudournika v Dolgi vasi in Lendavi
- izgradnja čistilne naprave v V. Polani (Komunalna skupnost sodeluje kot soinvestitor)
- sanacija smetišča v Petišovcih in določitev nove lokacije za odlagališče
- kvalitetno vzdrževanje objektov kolektivne komunalne rabe
- pridobitev zemljišč za kolektivno in individualno stanovanjsko gradnjo ter komunalno opremljanje teh zemljišč
- aktivnosti pri izdelavi glavnih projektov za čistilno napravo v Lendavi

Samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom občine

Lendava bo nadaljevala z opremljanjem in usposabljanjem gasilskih enot in usposabljanjem gasilskega kadra. Predvidena je ustanovitev dveh gasilskih društev in sicer v Kotu in Benici. Pristopilo se bo k adaptaciji gasilskega doma v Lendavi, pri čemer bo sodelovala krajevna skupnost, zavarovalna skupnost, SIS za požarno varnost in druge zainteresirane organizacije.

V. RAZVOJ DRUŽBENIH DEJAVNOSTI

Na področju skupnih družbenih potreb smo v občini v preteklih letih ob doslednem izpolnjevanju resolucijskih omejitev nivo in obseg dejavnosti spravili na spodnji nivo, ki ga brez radikalnejših posegov v zmanjševanje pravic uporabnikov ne bo možno še nadalje zniževati. Obseg sredstev skupne porabe v interesnih skupnostih družbenih dejavnosti bomo oblikovali v skladu z usmeritvami republiške resolucije, pri čemer bomo morali upoštevati, da bodo obremenitve iz osebnega dohodka in dohodka v globalu vsaj tolikšne, da bomo izpolnjevali pogoje za pridobitev republiških solidarnostnih sredstev na področju otroškega varstva, osnovnega šolstva, socialnega skrbstva, zdravstva in zaposlovanja. Zato bo prioriteta naloga na področju izobraževanja oprema šolskih ustanov z računalniki in vključitev programa računalništva in rač. opismenjevanja v učno-vzgojne procese. Vzpodbujali bomo združevanje sredstev OZD za nabavo rač. opreme.

Programne interesnih skupnosti družbenih dejavnosti bomo oblikovali tako, da bodo delavcem v izvajalskih organizacijah zagotovljeni približno enaki materialni pogoji. S ciljem zmanjševanja stroškov in izboljšanja kvalitete poslovanja bomo proučili smotnost združitve strokovnih služb SIS materialne proizvodnje in SIS družbenih dejavnosti.

Za negospodarske naložbe bomo oblikovali sredstva samo v okviru prispevne stopnje za zdravstvo za gradnjo kirurgije. Pri drugih SIS sredstva iz prispevne stopnje ne bomo uporabljali za naložbe.

5.1. Na področju osnovnega šolstva bo osnovna naloga uvajanje novega programa življenja in dela osnovne šole. Celodnevno obliko šole bomo ohranili na doseženi ravni. Z dokončanjem 1. faze prizidka k osnovi šoli v Odrancih bomo v globalu izboljšali prostorske pogoje v osnovnem šolstvu. Na osnovi referendumskega programa 1981—85 bodo

izdelani projekti za gradnjo prizidka k os. šoli Turnišče. Do konca leta 1985 bomo v skladu s sprejetim programom razvoja šolske mreže do 1985 izvedli aktivnosti za občinski referendum za gradnjo osnovnošolskih objektov v obdobju 1986—90.

5.2. Na področju otroškega varstva bomo v skladu z opredeljenimi osnovami in merili nadaljevali proces preoblikovanja sredstev denarnih pomoči v funkcionalne oblike pomoči.

Programne vzgoje in varstva otrok bomo dosledno oprli na dejanske potrebe združenega dela in staršev, pri čemer bomo več poudarka dali izvajanju cenejših oblik vzgoje in varstva ter program za otroke, ki niso vključeni v redno varstvo.

Naložbe v vzgojnovarstvene objekte bomo omejili na izgradnjo prizidka v Turnišču in prve faze vrtca v Črenšovcih, katerega investitor bo KS Črenšovci.

5.3. Na področju kulture bomo v omejenih okvirih materialnih možnosti iskali nove možnosti kulturnega udejstvovanja v krajevnih skupnostih in OZD zlasti skozi amatersko dejavnost kulturnih društev. Da bi ohranili doseženi obseg posameznih kulturnih dejavnosti (galerijska, muzejska, varstvo narave, kulturne dediščine) bomo vspodbujali neposredno svobodno menjavo dela med izvajalci in uporabniki.

5.4. V telesni kulturi bomo nadaljevali z aktivnostmi množične rekreativne dejavnosti v OZD in krajevnih skupnostih, ob povečanih oblikah amaterskega strokovnega dela.

Za nastopanje v višjih tekmovalnih sistemih bomo dajali soglasje samo v primerih, če društva ali klubi izpolnjujejo strokovno organizacijske in materialne pogoje.

V šolskem športnem društvu bo poudarek na vzgoji večjega števila perspektivnih športnikov, ki bodo v perspektivni sposobni dosegati večje športne rezultate.

5.5. V zdravstvenem varstvu bomo si prizadevali, da ohranimo doseženi nivo zdravstvenega varstva. Da bi to lahko dosegli bomo morali ob tem da bo verjetno potrebno pokrivati izgubo iz leta 1984, izvajati naslednje ukrepe:

- jačati organiziranost in strokovnost v splošnem oziroma osnovnem zdravstvenem varstvu, ter na ta račun zniževati obseg bolnišničnega zdravstva,
- preprečevati odliv v tistih medicinskih storitvah, za katere smo organizirani v Pomurju,
- zmanjšati obseg specialističnega zdravstvenega varstva,
- zagotoviti večji obseg zdravljenja in nege na domu,
- kontrolirati zdravstveno odsotnost dela v organizacijah združenega dela,
- večjo skrb posvetiti preventivnim oblikam zdravstva.

V OZD in zdravstveni skupnosti bomo v okviru možnosti združili sredstva za najnujnejšo opremo za novo dejavnost — akupunkturo, s čimer bomo prispevali k zmanjševanju stroškov za porabo zdravil.

5.6. V socialnem skrbstvu bomo ohranili dogovorjene oblike socialnovarstvenih pomoči ter njihovo višino v okviru materialnih možnosti usklajevali z rastjo cen. Pri odločanju v socialnovarstvenih pravicah bomo koristili enotno skupno evidenco prejemnikov socialnovarstvenih pomoči, upoštevali selektivni pristop ter v aktivno sodelovanje pritegnili OZD in KS.

5.7. V raziskovalni dejavnosti bomo organizacije združenega dela posebno pozornost posvetili kadrovski krepitvi ter kvalitetnejšemu povezovanju s specializiranimi razvojno raziskovalnimi organizacijami, z namenom izoblikovanja in izdelave aplikativnih programov za prestrukturiranje proizvodnje, novih proizvodov in tehnologij.

V okviru občinske raziskovalne skupnosti bomo izoblikovali in sofinancirali raziskovalne naloge, ki so skupnega pomena za razvoj občine na področju gospodarstva in družbenih dejavnosti.

V OZD bodo bolj stimulirali in nagrajevali dosežke množične inovativne dejavnosti.

5.8. Na področju usmerjenega izobraževanja bomo izvršili spremembe in dopolnitve programov, ki bodo predlagani na ravni republike. V organizaciji izobraževanja bomo posebno skrb namenili izvedbi proizvodnega dela in delovne prakse. V programe izobraževanja bomo vnašali osnovne sodobne informatike in računalništva kot sestavnega dela sodobnih proizvodnih procesov. Vpis učencev v srednje šole bomo izvajali v najtesnejši zvezi z razvojnimi potrebami združenega dela.

5.9. Politika zaposlovanja

Za občutno zmanjšanje števila brezposelnih, bodo OZD bolj zaposlovali pripravnike, in sicer tako, da bodo vsaj 2:3 novih in nadomestnih potreb po delavcih nadomestili s pripravniki, hkrati pa bodo nadurno in pogodbeno delo zmanjšali na minimum. V okviru 21 povečanja št. zaposlenih, bo največ zaposlil Gorenje Varstvo 69, Viator — TOZD Promet in delavnice 11, Planika Turnišče 21 in Opekarna Dolga vas proti koncu leta 30 delavcev (keramika), LEK 30.

Za boljšo izkoriščenost delovnega časa bomo povsod tam, kjer so podani pogoji uvajali večizmensko delo, ki ga bomo tudi boljše vrednotili.

Posebno pozornost bodo OZD namenile preusmerjanju in prezaposlovanju delavcev, katerih delo je že ali bo zaradi tehnoloških sprememb ali gospodarskih težav OZD nepotrebno.

Zaposlovanje v družbeni dejavnosti bo potekalo v skladu z družbenim usmeritvami o racionalizaciji dela v teh dejavnostih.

VI. POLITIKA NA PODROČJU SPLOŠNE PORABE

Za zadovoljevanje splošnih družbenih potreb ne bomo uvajali novih sredstev. Obseg sredstev bo določen na osnovi republiškega dogovora o politiki splošne porabe v letu 1985. V organizaciji in delu državnih organov bodo ustrezno pozornost namenili racionalizaciji in posodobitvi dela,

racionalizaciji postopkov in strokovnemu izpopolnjevanju. Glede na ugotovitve o stanju pri uresničevanju družbene preobrazbe državne uprave bodo potrebni še nadaljnji napor in ukrepi, ki bodo pospešili ta proces in zagotovili tako delovanje državne uprave, ki bo ustrezala sedanjim družbenoekonomskim razmeram in prispevala k razvoju družbenopolitičnega sistema.

VII. UREJANJE PROSTORA IN VARSTVO OKOLJA

Občina bo skupaj s samoupravnimi interesnimi skupnostmi in OZD velikimi uporabniki prostora zagotavljala pripravo vseh potrebnih strokovnih podlag za prostorske sestavine srednjeročnega in dolgoročnega plana. Prostorske sestavine planskih aktov občine bomo medsebojno uskladili s sosednjimi občinami. Veljavne urbanistične akte bomo uskladili z novo zakonodajo.

Povečali bomo skrb za ohranitev čistega okolja in odpravljanje žarišča onesnaževanja okolja. Sprejeli bomo ustrezne občinske predpise glede zavarovanje vodnih virov ter kakovosti voda v potokih Ledava in Črnc.

VIII. RAZVOJ KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Osnovni cilj razvoja krajevnih skupnosti v naslednjem letu bo razvijanje in poglobljanje samoupravnih odnosov in delegatskega sistema, z namenom, da bodo delovni ljudje in občani v KS pretežno sami reševali svoje interese in cilje in sodelovali pri sprejemanju vseh odločitev, skupaj z OZD, v katerih delavci združujejo svoje delo.

Se naprej bomo podpirali samoprispevke, s katerimi občani v KS rešujejo osnovne življenjske in delovne pogoje. Sredstva iz naslova samoprispevnega sporazuma o sofinanciranju programov razvoja KS bomo razdelili po principu solidarnosti in vzajemnosti, tako da bodo teh sredstev bolj deležne manjrazvite in ekonomsko šibkejšje KS.

IX. LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

V letu 1985 bomo posebno pozornost posvetili krepitvi SLO in DS s poudarkom na povečanju aktivnosti družbene samozaščite, še posebej obrambnim pripravam gospodarstva in družbenih dejavnosti v občini Lendava. Na podlagi programa nalog za uveljavljanje dopolnjene zasnove narodne zaščite in uresničevanju drugih nalog v obrambno samozaščitnem sistemu v krajevnih skupnosti, OZD in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih, bomo prednostno uresničevali načrte za delovanje narodne zaščite in usposabljanje njenih pripadnikov. Posebno pozornost bomo posvetili tehnični opravljenosti teritorialne obrambe, organiziranju vzgoje z enotami civilne zaščite, nabavi sredstev za osebno in kolektivno zaščito pred vojnimi dejstvi in drugimi nevarnostmi, gradnji zaklonišč ter izpopolnjevanju avtonomnega sistema zvez za organe in organizacije DPS, opremljanju in usposabljanju za to potrebnih kadrov.

X. UKREPI ZA IZVAJANJE POLITIKE

IS, OZD, samoupravne interesne skupnosti in druge samoupravne organizacije bodo redno spremljali, analizirali in ocenjevali uresničevanje svojih planov ter resolucije ter predlagali dodatne ukrepe za njihovo uresničevanje.

Za izvajanje resolucije bo IS sprejel program aktivnosti in ukrepov za izvajanje resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine v letu 1985, v katerem bo opredelil ukrepe, naloge, nosilce in roke za izvedbo posameznih nalog.

Predsednik
Skupščine občine Lendava
Mirko HAJDINJAK, l. r.

35

Na podlagi 9. točke Odloka o pogojih in načinu oblikovanja cen in družbeni kontroli cen v letu 1984 (Uradni list SFRJ, št. 23/84), Dogovora o izhodiščih za določanje cen nekaterih proizvodov in storitev iz pristojnosti občin v letu 1984 (Uradni list SRŠ, št. 15/84) in zahtevka delovne organizacije Gidos Lendava z dne 19. 11. 1984, je izvršni svet Skupščine občine Lendava na svoji seji, dne 26. 12. 1984 sprejel

SKLEP

o povišanju cen komunalnih storitev v občini Lendava

1. člen

A. Cene črpanja in distribucije vode se oblikujejo:

	Merska enota	Stara cena v din	Nova cena v din
— za gospodinjstvo	m ³	17,50	25,40
— za industrijo	m ³	22,00	32,00
— pavšal za osebo in kopalnico	mes	60,00	87,00
— pavšal za vinske kleti	letno	522,00	757,00
— čevnina		3,30	4,80

B. Cene odvažanja in odlaganja odpadkov se oblikujejo:

	Stara cena v din	Nova cena v din
— za kante v Lendavi	35,00	47,25
— za kante izven Lendave	38,50	52,00
— za prenos kante	7,00	9,45
— odvoz s traktorjem	915,00	1.235,25
— odvoz fekalij po cister-ni (3000 lit.)	963,00	1.300,00
— kontejnerski odvoz odpadkov za m ³	650,00	877,50
— čiščenje kanalizacije	546,50	737,80
— če si stranka oz. delovna organizacija sama odpelje smeti na odlagališče, se zaračuna po m ³	650,00	877,50

2. člen

Nove cene iz 1. člena tega sklepa veljajo od 1. 2. 1985.

Predsednik izvršnega sveta
Skupščine občine Lendava:
Ludvik Jerebic

36

Na podlagi 1. člena Dogovora o skupnih izhodiščih za določanje stanarin, cen komunalnih storitev ter mestnega in primestnega prometa v letu 1985 in v skladu z določili resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine Murska Sobota v letu 1985 (Uradne objave št. 1/85) je izvršni svet skupščine občine Murska Sobota na seji, dne 22. januarja 1985 sprejel

SKLEP

O POVEČANJU CEN STANARIN IN KOMUNALNIH STORITEV

1. člen

Stanarine, najemnine za poslovne prostore in prispevek etažnih lastnikov se povečajo za 35 %.

2. člen

Cene črpanja in distribucije vode, prečiščevanje in odvajanje odplak ter odvoz smeti se povečajo za 38 %.

3. člen

Povečanje cen iz 1. in 2. člena velja s 1. februarjem 1985.

4. člen

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 36-1/85-4

V Murski Soboti, 22. januarja 1985

Predsednik
izvršnega sveta
Pavel PONGRAC l. r.

37

Na podlagi dogovora o skupnih izhodiščih za določanje stanarin, cen komunalnih storitev ter mestnega in primestnega prometa v letu 1985 ter 270. člena statuta občine Gornja Radgona (Ur. objave št. 41/81) je izvršni svet SO G. Radgona na seji, dne 24/1-1985, sprejel

SKLEP

o višini stanarin in cen komunalnih storitev v občini G. Radgona

1. Stanarine se povečajo za 38 %. Nove stanarine veljajo od 1/2-1985 dalje.

2. Cena vode se poveča za 38 %. Nova cena vode velja od 1/2-1985 dalje.

3. Cena prečiščevanja in odvajanja odplak (kanalizacije) se poveča za 38 %. Nova cena prečiščevanja in odvajanja odplak se zaračunava od 1/2-1985.

4. Cena za odvoz smeti se poveča za 38 %. Nova cena za odvoz smeti se zaračunava od 1/2-1985.

5. Ta sklep se objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Številka: 38-2/85-11

G. Radgona, dne 24/1-1985

PREDSEDNICA
izvršnega sveta SO G. Radgona
Dana SUKIČ

VELEMOJSTRSKI TURNIR V MARIBORU

ŠTEFAN CIGAN MOJSTER FIDE

Najmlajši udeleženelec na velemojstrskem šahovskem turnirju za memorial Vasje Pirca v Mariboru, član SD Radenska iz Murske Sobotice Stefan Cigan, ki bo aprila star 19 let, ves čas igra odlično. Po osmih kolid je ostal neporažen, dvakrat zmagal in šestkrat remiziral ter s 5 točkami prebil na sam vrh. Premagal je Jugoslavana Rajkoviča in Angleža Plasketta. Z osvojitvijo petih točk je postal mojster FIDE. To je za tega mladega in izredno talentiranega šahista velik uspeh, s čimer je tudi dokazal, da je velik up slovenskega in jugoslovanskega šaha. Pa ne samo to! Cigan se je tri kola pred koncem skupaj s Lukacsem, Hazaiem in Plaskettom prebil v vodstvo, kar gotovo ni nihče pričakoval.



Stem pa novi mojster FIDE še ni povedal zadnje besede.

Zato mu pri njegovih prizadevanjih za še večjo uveljavitev na mednarodni sceni želimo čimveč uspehov. Čestitamo!

F. M.

BEDIČEV MEMORIAL

V ZNAMENJU NOVIH REKORDOV

Občinska strelska zveza Murska Sobota je organizirala že tradicionalno tekmovanje v streljanju z zračno puško za Bedičev memorial, katerega se je udeležilo 35 strelcev in strelk iz 11 strelskih dručin soboške občine. V ekipni konkurenci je imela največ uspeha SD Noršinci, ki je z 2190 krogi osvojila prvo mesto pred SD Koloman Flisar Tišina 2156 in SD SCT 3146 krogov. Med posamezniki je zmagal Janez Horvat (Mura) s 566 krogi pred Francem Balaškom (Noršinci) 555 in Dragom Pertocijem (Tišina) 555 krogov. Sicer pa je občinsko tekmovanje za Bedičev memorial minilo v znamenju občinskih rekordov. Te so postavili: člani — Janez Horvat (Mura) 566 krogov; članice — Valentina Rojko (Noršinci) 547 krogov; mladinci — Drago Pertoci (Tišina) 555 krogov in mladinke — Alenka Belšak (Noršinci) 536 krogov. Štiričlanska ekipa občinske strelske zveze Murska Sobota bo nastopila na regijskem tekmovanju za Bedičev memorial.

ZLATA PUŠČICA JEREBICU

SD Stefan Kovač iz Turnišča je pripravila tekmovanje v streljanju z zračno puško za družinsko zlato puščico. Sodelovalo je 20 strelcev. Najuspešnejši med njimi je bil Stanko Jerebic, ki je s 351 krogi osvojil prvo mesto in družinsko zlato puščico pred Darkom Draškovičem 350, Jožetom Maučecem 347, Francem Korenom 343 in Avgustom Zaligom 342 krogov. Norma za občinsko zlato puščico 320 krogov od 400 možnih je izpolnilo 11 strelcev. Občinsko tekmovanje bo v nedeljo v Lendavi.

A. Sep

—ŠAH—

VUK ZMAGOVALEC

Sportno društvo iz Velike Polane je bilo organizator šahovskega turnirja, na katerem je sodelovalo 22 tekmovalcev. Zmagal je Vuk iz Male Polane pred Jaklinom in Zoldošem, oba iz Velike Polane. Prvi trije šahisti so prejeli pokale.

S. Ž.

VEČ PRIČAKOVALI OD DEKLET

Končan je bil prvi del tekmovalnega v republiški moški in ženski košarkarski ligi, kjer nastopata ekipi Pomurja iz Murske Sobotice. Moška ekipa Pomurja je s 4 točkami pristala na predzadnjem mestu, ženska pa s 6 točkami na osmem mestu. Za moško ekipo Pomurja velja povedati, da je v glavnem zadostila, če izvajamo nepotrežno izgubo na domačem igrišču z ekipo Lokainvesta proti kateri je vodila celo s 16 točkami. Vedeti moramo, da Sobočani prvič nastopajo v tej konkurenci, kjer tokrat nastopa večina bivših drugoligašev, in da jim primanjkuje

odnesel točki iz Murske Sobotice. V nadaljevanju prvenstva čaka košarkarje Pomurja dokaj zahtevna naloga v boju za obstanek v ligi. Če bodo Merklin, Sakovič, Juteršnik, Šihec, Rajhar, Titan, Marinič in drugi ponovili nekaj dobrih iger in osvojili točke tudi proti kakšni boljši ekipi doma, potem se lahko nadejamo, da bodo dosegli zaželjeni cilj. Vsekakor pa bodo najpomembnejše tekme z Lokainvestom in Koprom v gosteh in Cemetom doma. Košarkarice Pomurja so tokrat dosegle eno slabših uvrstitev, odkar nastopajo v slovenski ligi. Čeprav je ekipa nasto-

KOŠARKARSKI KOMENTAR

potrebnih izkušenj. To se je še zlasti pokazalo na prvih srečanjih, odkar nastopajo v republiški ligi. Poleg tega pa ima trener Alojz Grmič tudi težave s treningi, saj večina igralcev študira v Mariboru ali v Ljubljani, tako da lahko skupno vadijo le enkrat tedensko, kar pa je zdaleč premalo za nastopanje v republiški ligi. Tudi dobrih igralcev je sorazmerno malo. Kljub vsemu pa so košarkarje Pomurja v zadnjih tednih pokazali nekaj odličnih iger in navdili ljubitelje košarke v murski Soboti, ki jih je vedno več. To še posebej velja za tekme proti Triglavu in Kopru, kjer so zmagali, in proti Sloveni, ki je komaida

pala precej pomlajena, saj so nekatere ključne igralke prenehale igrati (Žitkova, Korenova in Benkova), smo od deklet vendarle nekoliko več pričakovali. Res pa je tudi, da je na marsikaterem srečanju svoje opravila neizkušena mladih, kar velja za zadnje minute igre, ko trener Jože Seruga ni imel možnosti, da bi vrgel poslal kakšno izkušeno igralko. Vsekakor pa upamo, da bodo mlade košarkarice Pomurja v spomladanskem delu tekmovanja izboljšale uvrstitev na lestevici in da se ne bi smeli bati za njihov obstoj v ligi.

Feri Maučec

BAKOVCI

Zmagali PAPAGAJI iz Kroga

Rokometni klub Bakovci je organiziral prvo odprto prvenstvo v streljanju sedemmetrov. Tekmovanja se je udeležilo 12 ekip, ki so tekmovali vsaka z vsako. Največ uspeha je imela ekipa Papagaj iz Kroga, ki je osvojila prvo mesto pred Mladinci Bakovec in Smrkci iz Bakovec. Najboljša strelca pa sta bila Buzeti (Bakovci) s 27 in Titan (Krog) s 26 goli.

KEGLJANJE — SLOV. LIGA

Tretja zmagala Radenske Čarde

V četrtem kolu tekmovanja slovenske moške kegljaške lige je Radenska Čarda v Ljutomeru premagala ekipo Celja s 5008:4940 podrtih kegljev. Posamezniki: Steržaj 894, Horvat 836, Smoliš 834, Kovačič 826 ter Drvarič in Časar po 809 podrtih kegljev. V naslednjem kolu igra Radenska Čarda z ljubljanskim Gradisom.

Gradis	4 4 0 0	+ 1053 8
Triglav	4 3 0 1	+ 259 6
RADENSKA	4 3 0 1	+ 139 6
Konstruktor	4 2 0 2	+ 36 4
Slovan	4 2 0 2	+ 120 4
Tekstina	4 1 0 3	+ 166 2
Celje	4 1 0 3	+ 420 2
Hmežad	4 0 0 4	+ 709 0

NAMIZNI TENIS

Sklizovič občinski prvak

V Ljutomeru je bilo občinsko prvenstvo v namiznem tenisu za posameznike in dvojice. Nastopilo je le 14 udeležencev, kar je malo. Naslov občinskega prvaka je osvojil Sklizovič (Ljutomer) pred Novakom (Branoslavci). 3. in 4. mesto pa si delita Vargazon in Sovič (oba Cven). V dvojicah sta zmagala Novak-M. Ficko (Branoslavci—Kamenščak) pred Vargazonom in Sovičem (Cven) ter Magdičem in Razlagom (Kamenščak).

S. Žunič

STRELSTVO — II. SLOV. LIGA

Balaško drugi, Špindler tretji

V drugi slovenski strelski ligi — vzhod, kjer tekmujejo med osmimi tudi tri pomurske ekipe, so doslej odigrali tri kola. Najuspešnejša je ekipa Ljutomer, ki je zmagala na vseh treh srečanjih in vodi na lestevici, ekipa Noršince pa je dosegla dve zmagi in je na četrtem mestu, medtem ko je ekipa Mure še brez zmage. Med posamezniki je Balaško (Noršinci) s 1116 krogi drugi, Špindler (Ljutomer) pa s 1109 krogi tretji.

LJUTOMER	3 3 0 0	4362 6
Houinja vas	3 3 0 0	4333 6
Ruše	3 2 0 1	4371 4
NORŠINCI	3 2 0 1	4369 4
T. Velenje	3 2 0 1	4318 4
MURA	3 0 0 3	4285 0
S. Konjice	3 0 0 3	4239 0
Mura	3 0 0 3	4207 0

KOŠARKA

Vodi STIL

Začelo se je tekmovanje v medobčinski rekreacijski ligi, kjer sodeluje osem moštev. Doslej so bile odigrane štiri nepopolna kola. Rezultati — I. kolo: Tišina : Radenska 53:88, Mura : Stil 38:48, Puconci : Mladost 41:25, Panonija : ZTKO 39:49; II. kolo: Mladost : Panonija 49:54, Stil : Puconci 40:33, Tišina : Mura 53:83; III. kolo: Puconci : Tišina 55:28, Panonija : Stil 51:62, ZTKO : Mladost 77:51; IV. kolo: Radenska : Mladost 87:41, Stil : ZTKO 56:45, Mura : Puconci 33:41.

Stil	4 4 0 0	206:167 8
Puconci	4 3 1 1	170:126 6
Radenska	2 2 0 1	175:94 4
ZTKO	3 2 1 1	171:146 4
Mura	3 1 2 1	154:142 2
Mladost	4 1 3 1	176:259 2
Panonija	3 0 3 1	144:170 0
Tišina	3 0 3 1	134:226 0

J. Š.

ROKOBORBA

Podlesek prvi v Zagrebu

V Zagrebu je bilo prvo izbirno tekmovanje za sestavo članske rokoborske reprezentance Jugoslavije v grško-rimskem slogu. Na tekmovanju je sodelovalo tudi šest rokoborcev iz Pomurja. Najuspešnejši med njimi je bil Franc Podlesek, ki je zmagal v kategoriji do 74 kg. Vse nasprotnike je premagal s tušam, ter tako dokazal, da ni samo odličen tekmovalac v prostem stilu, temveč tudi v grško-rimskem. Zvezni trener Milan Nenadić je Podleška uvrstil v člansko državno reprezentanco, ki bo 8. in 9. februarja sodelovala na mednarodnem tekmovanju v Budimpešti. Podlesek pa je tudi kandidat za nastop na evropskem prvenstvu, ki bo v DR Nemčiji. Na tekmovanju je prijetno presenetil Danijel Vrbancič, ki je v kategoriji do 62 kg osvojil četrto mesto. Šestkrat je zmagal in le enkrat izgubil s Prečanič (Gavrilovič), čeprav je vodil s 6:3. Povedati velja, da je Danijel Vrbancič med drugimi premagal lanskoletnega državnega prvaka Andrejkoviča (Radnički, Sombor) in je med kandidati za državno člansko reprezentanco. To je njegov doslej največji uspeh v članski konkurenci. Od ostalih tekmovalcev RK Pomurje iz Murske Sobotice velja omeniti še Jožeta Vrbanciča, ki je v kategoriji do 57 kg zasedel šesto mesto, s tem da je štirikrat zmagal in dvakrat izgubil. Premagala sta ga Djurinič (Radnički, Kragujevac), čeprav je vodil s 6:2 in Zerge (Senta), proti kateremu je vodil z 10:4. Kranjc, Vogrinec in Horvat so ostali brez uvrstitev, vendar niso razočarani. Tekmovanje je pokazalo, da so pomurski rokoborci premalo fizično pripravljeni za tako zahtevna tekmovanja, manjka pa jim tudi izkušenj. Vsekakor bi jim morali omogočiti več priprav in nastopov, češar pa sam klub ne bo zmogel.

POMURJE VODI BREZ PORAZA

V tretjem kolu turnirskega tekmovanja v dvoranskem hokeju v Zagrebu je Pomurje osvojilo nadaljnjih šest točk in z 18 točkami prepričljivo vodi na lestevici. Ekipa Murske Sobotice pa je tokrat osvojila le eno točko in je 5. na zadnjem mestu. Pomurje je premagalo Mursko Sobototo s 6:4 (Kerman 2, Časar 2, Čarni in Mesarič za Pomurje ter L. Zelko 2, Gostonj in Kuhar za Mursko Sobototo), Zagreb s 6:0 (Časar 2, Kerman 2, Mesarič 2) in Zrinjevac z 10:3 (Časar 5, Kerman 2, Mesarič 2, Čarni). Murska Sobota pa je igrala 3:3 z AHK (L. Zelko 2, V. Zelko) in izgubila z Jedinstvom II. s 3:5 (L. Zelko 2, Gostonj). Četrti turnir bo 9. februarja, vmes pa bo Pomurje gostovalo v Ingolstadt.

—NAMIZNI TENIS—

Tri ekipe uspele

Ekipno prvenstvo SV regije za mladince in mladinke na Ravnah je zbralo 11 ekip mladincev in 4 ekipe mladinke, ki so odločali o štirih udeležencih pri moških ter dveh pri ženskah za uvrstitev na republiško prvenstvo. Pomurci so na prvenstvo uvrstili dve moški ekipi Sobotice ter žensko ekipo Radgone.

Prva ekipa Sobotice v postavi Benko, Benkovič in Kuzma je prepričljivo osvojila prvo mesto, ko je v finalni skupini premagala Maribor s 5:0 ter lanske republiške prvake Fužinar prav tako s 5:0, vendar je treba povedati, da so domačini nastopili brez najboljšega igralca Jamska. Druga ekipa Sobotice v postavi Žitek, M. in Š. Unger ter Fridrih je po porazu z Mariborom s 3:5 osvojila 4. mesto in se tudi uvrstila na republiško prvenstvo. Ekipa Radgone je osvojila šestost mesto, tretja ekipa Sobotice pa sedmo mesto. Velik in nepričakovan uspeh pomeni drugo mesto mladinke Radgone, za katero so igrali Drozdokova, Trčkova in Vogrinec, ki so se prvič uvrstili na republiško prvenstvo v tej konkurenci. Premagale so Muto s 5:4, Fužinar s 5:2 ter izgubile Petovio z 2:5.

M. U.

—ŠAH—

TURNIRJI RADENSKA 85

V kavarni Park v Radencih je bil končan prvi od osmih mednarodnih turnirjev Radenska 85. DO Radenska v sodelovanju s SD Radenska TPO organizira različne turnirje ob koncu tedna, ki se igrajo po švicarskem sistemu sedmih kol — jugoslovanska krožna varianta ob upoštevanju pravil Fide. Čas igranja je pol ure za vsakega igralca.

Na prvem turnirju je zmagal Bogdan Podlesnik iz Ljubljane in prejel nagrado 20.000 dinarjev in umetniško grafiko akademskega slikarja. Drugo mesto in nagrada 15.000 dinarjev je pripadla Vojku Musilu iz Maribora, tretje mesto in nagrada 10.000 dinarjev pa Vladimiru Bikalu iz Zagreba. Podeljenih je bilo 10 denarnih in nekaj praktičnih nagrad. Naslednji turnir bo v Radencih 23. in 24. februarja.

D. Mauko

Komisija za delovna razmerja Osnovne šole Fokovci

razpisuje dela in naloge

učitelja ZE — ZG ali ZE — DMV

za določen čas, od 25. 2. do 30. 11. 1985 (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu), s polnim delovnim časom.

Pogoji: PRU ali P.

Prijave z dokazili o strokovnosti pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na OŠ Fokovci, 69208 Fokovci.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po poteku roka za prijavo.

Srednja šola kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava na podlagi sklepa zbora delavcev

razpisuje

prosta dela in naloge

učitelja praktičnega pouka

v VIP kovinarstvo in strojništvo za določen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela 15. 2. 1985.

Pogoji: strojni inženir s prej končano poklicno šolo za poklice orodjar, strugar, strojni ključavničar.

Ustrezne prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh na naslov: Srednja šola kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve Lendava, Partizanska 82. Vse prijavljene kandidate bomo obvestili v roku 15 dni po preteku razpisa.

POGOVOR Z MIRKOM ŠERUGOM — TRENERJEM AK POMURJE MURSKA SOBOTA

PROSLAVILI BODO DVA JUBILEJA

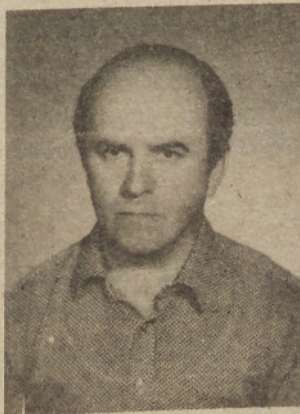
Atletski klub Pomurje, ki letos praznuje 20-letnico delovanja, je nosilec razvoja atletike v Pomurju. Kako uresničuje to poslanstvo, kako ocenjujejo lanske letošnje rezultate in kaj načrtujejo, o tem smo se pogovarjali z Mirkom Šerugom — trenerjem AK Pomurje Murska Sobota.

— Sportniki se predvsem vzgajajo v šolah, kjer že prihaja do selekcij. Kakšno je sodelovanje AK Pomurje Murska Sobota s šolami?

— Moram povedati, da AK Pomurje dokaj dobro sodeluje s šolami, od koder prihajajo tudi bodoči atletski tekmovalci. Žal je lani izostalo tekmovanje mlajših pionirjev in pionirk, kar se nam lahko mašuje pri našem delu. Zato smo sklenili, da ponovno oživimo ta tekmovanja, o čemer smo že imeli razgovor z učitelji in profesorji telesne vzgoje na šolah. Pogovor je bil pomemben tudi za usklajevanje njihovih in naših želja pri bodočem sodelovanju.

— Kateri so najpomembnejši dosežki, ki so jih dosegli pomurski atleti in atletinje v lanskem letu?

— V lanskem letu sta med pomurskimi atleti predvsem izstopala dva. To sta Milan Balek v hitri hoji in Vito Šiflar v sprintih. Oba sta člana državne članske in



mladinske reprezentance in nastopala na balkanskih atletskih igrah. Šiflar je osvojil četrto mesto v teku na 100 m in prvo v štafeti 4 x 100 m. Balek pa je peti v hitri hoji na 20 km.

— Kaj pa lahko od njiju kot članov državne reprezentance letos pričakujemo?

— Po obvestilih zveznega kapetana Daneta Korice bosta tudi letos nastopala za državno atletsko reprezentanco. Milan Balek se že pripravlja na mednarodno tekmovanje v Bolgariji in Italiji, Vito Šiflar pa je med kandidati za nastop na evropskem mladinskem prvenstvu, ki bo meseca avgusta.

— Kaj pa ostali pomurski atleti in atletinje, od katerih lahko pričakujemo dobre rezultate?

— Poleg Baleka in Šiflarja moram omeniti Igorja Potočnika, ki je lani izboljšal 15 let star pomurski rekord v teku na 1.000 m z 2:34,0. Prav tako je izboljšal pomurski rekord v teku na 400 m s 50,33 in mladinski rekord v teku na 800 m s 1:54,6. Obejatoči pomurski atleti pa so še Špur in Šebjan pri moških ter Pergarjeva, Banfičeva in Kovačičeva pri ženskah.

— Kako pa sicer potekajo priprave pomurskih atletov in atletinj na novo sezono?

— S pripravi na novo sezono smo začeli že v mesecu decembru in vadimo dvakrat tedensko v dvorani in štirikrat na prostem. Vito Šiflar je bil na pripravah skupine jugoslovanskih atletov v Budimpešti, Milan Balek pa na pripravah v Medoli.

— AK Pomurje letos praznuje 20-letnico delovanja. Kako boste praznovali ta jubilej?

— Letos praznujemo dva jubileja. To je 20-letnica kluba in 50-letnica prve atletske prireditve v Murski Soboti. Želimo si, da bosta jubileja proslavili z organizacijo republiškega in državnega prvenstva v krosu.

Feri Maučec

SPET AKTUALNO

Tatiči ne mirujejo

V preteklem tednu je bila na območju Pomurja precej tatvin. V noči na 23. januar se je neznanec spravil na dva osebnna avtomobila, parkirana v Belincih, in snel vetrobranski steklo. Škoda znaša 14.000 dinarjev.

Barbara Bizjak iz Bovca je na postaji milice v Ljutomeru prijavila, da ji je na domačiji v Ljutomeru občinu nekdo ukradel 1.000 kosov zidne opeke in s tem povzročil za 20.000 dinarjev škodo. Opeka je bila stara.

Belinski pekar Kuzmič pa je ob 2 toni premoga, ker ga je nekdo ukradel iz shrambe na dvorišču in ga tako oškodoval za 10.000 dinarjev.

Nikolaj S. iz Beltincev pa je oškodovan za 45.000 dinarjev. 26. januarja ponoči je nekdo razbil stekla na treh oknih. Za storilecem pozvedujejo.

Mirko H., prav tako iz Beltincev, pa pogrša 80-litrski sod z vnom. Izginil je iz kleti, v katero je nekdo prišel s ponarejenim ključem oziroma odpiralцем. S. S.

NAŠLI UTOPLJENCA

27. januarja ob 12.15 so oddelki milice v Radencih obvestili, da so na Murščaku našli utopljenca. Komisija je pozneje ugotovila, da gre za Matijo Pintarčiča iz Hrasnje-Mote. Prejšnji dan je po vasi prodajal košare, tu in tam je spil tudi kozarec vina. Ponoči, ko se je vračal proti domu, je verjetno zašel in pri hiši številka 46 padel v jamo veliko 4 krat 2 metra, v kateri je bilo pol metra vode, in se utopil.

PROMETNA KRONIKA

VELIKO NESREČ

Zaradi neugodnih vremenskih razmer so bili vozne razmere v preteklem tednu slabe, zato se je zgodilo precej prometnih nesreč. V našem zapisu bomo na kratko poročali le o hujših nezgodah.

21. januarja se je Jurij Črnik iz Čepincev peljal z osebnim avtom proti Gornjim Petrovcem. Pri tovarni Mura je zaradi neprimerne hitrosti in utrujenosti zapeljal na levo stran ceste, nato v jarek, kjer je trčil v betonski propust. Nastala je materialna škoda za 100.000 dinarjev, voznik pa se je hudo poškodoval.

22. januarja so miličniki z oddelka milice v Rogaševcih odkrili voznika osebnega avta, ki je 18. januarja zadel pešca Jožeta Rajbarja z Grada, nato pa odpeljal naprej. To naj bi storil Franc Ružič iz Titovega Velenja.

22. januarja ob 16.15 se je voznik kolesa z motorjem Jakob Kozar iz Gornje Radgone peljal po Partizanski cesti v Radgoni. Pri prehodu za pešce pri trgovini Železnina je zaradi spolzkega vozišča na sredini prehoda zadel 4-letnega otroka, ki je prečkal cesto. Ponesrečenec so pomagali v zdravstvenem domu.

23. januarja ob 15.30 je Jože Avguštin iz Gederovec z osebnim avtom prehitel skupino otrok.

pri tem pa mu je nasproti pripeljal avstrijski državljani Franc Siegel. Ob trčenju je nastala škoda za 50.000 dinarjev, telesnih poškodb pa k sreči ni.

23. januarja ob 16.45 uri je Ladislav Jerebic iz Genterovec skozi Radgono vozil tovorni avto. V križišču Partizanske in Panonske ulice je nenadoma z leve strani pribežala v križišče Marija Čeh iz Župetincev. Kljub zaviranju se je zgodila nesreča, saj je peškinja zadeta ob blatnik in se hudo poškodovala.

24. januarja ob 10.45 je Avgust Lanjšček iz Markovec peljal avto-bus skozi Peskovce. Zaradi neprimerne vožnje na zasneženem cestišču, je avto-bus zaneslo na bankino, po kateri je drsel 16 metrov, nato pa je zapeljal še v jarek in se po 26 metrih vožnje prevrnil. V avto-busu je bilo 10 potnikov; trije so se lažje poškodovali. Škoda na avto-busu znaša 1 milijon dinarjev.

Prav tako 24. januarja se je zgodila podobna nesreča pred Renkovec. Avto-bus je peljal Jože Bukovec iz Žitkovca. Pred Renkovec je zaradi neustrezne hitrosti in zasneženega vozišča zapeljal na desno bankino, nakar se je avto-bus prevrnil. V vozilu je bilo 30 potnikov, od katerih se je en poškodoval. Škoda na vozilu pa je ogromna: 1.500.000 dinarjev.

27. januarja ob 7.45 je neznan voznik zastave 750 med vzvratno vožnjo — obračanjem zadel peškinjo Marijo Fürst iz Čentibe, nato pa hitro odpeljal proti središču mesta. Za storilecem pozvedujejo. S. S.

Štefan Žavcer — POGREŠAN

13. 12. 1984 je odšel neznan kam Štefan ŽAVCER, sin Alojza in Alojzije roj. KERBER, rojen 16. 12. 1944 v Spodnji Kapli, stanujoč v Murski Soboti, Titova ul. 14, zaposlen kot sprevoznik avtobusa pri INTEGRALU Ljubljana. Nazadnje so ga videli v popoldanskem času v bifeju SODČEK na Trubarjevi cesti v Ljubljani.

Osebn opis: visok 175 cm, srednje postave, kratkih svetlo kostanjevih las,



oblečen je bil v sprevozniško uniformo. S seboj je imel rjavi zimski plašč in denarnico, v kateri je imel osebno izkaznico in vozniško dovoljenje. Na roki nosi zlat poročni prstan, širine 5 mm, ki ima na notranji strani vgravirano ime »Hermina« z datumom 29. 5. 1971, moško starejšo ročno uro, znamke RAKETA, okrogle oblike z osnjenim pasom ter obeskom v obliki srca. Na levi strani čela nad ocesom ima vidno brazgotino dolžine 2 cm.

Občane prosimo, če karkoli vedo o pogrešani osebi, da to sporočijo Upravi za notranje zadeve v Murski Soboti ali najbližji enoti milice.

poroke

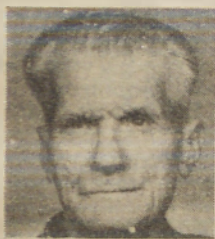
Elemér NEMET, kmetovalec, Čikečka vas 21 in Marta KAKAŠ, delavka, Čikečka vas 53; Aleksander GORJAK, strugar, Radenci, Dalmatinova 2 in Brigita GERGEK, tehnična risarka, Radenci, Prisojna cesta 3; Tibor KARAKATIC, dipl. inž. elektrotehnik, Lendava, Tomšičeva 6 in Sonja POČIČ, inž. gradbeništva, Kukeč 43; Zvonko VIDOVIČ, kuhar, Cankova 23 in Marta PERKIČ, kuharica, Veščica 34; Drago BOHAR, kartonažer, Moščanci 44 in Ivanka MEOLIC, kartonažerka, Salahovci 13; Milan MILIČ, konfekcijski tehnik, Murska Sobotica, Lendavska 65 in Vesna SINIC, šivilja, Veščica 45; Zoran SEDEJ, carinik, N. Gorica, Gradnikove brigade 33 in Dragica SLAVEC, miličnica, N. Gorica, Cankarjeva 58; Branko HIMELRAJH, vzdrževalec strojev, Radenci, Kapelska 22 in Valerija NEMET, administrativna tehničarka, Murska Sobotica, Kroška 9; Alojz PÖRS, prometni tehnik, Murska Sobotica, Zvezna 1 in Marjana KOZAR, ekonomska tehničarka, Murska Sobotica, Zvezna 1.

ČESTITAMO!

krvodajalci

POMURSKI TISK — Drago Tratnjek (7), Franc Horvat (1), Janez Gomoboši (10), Drago Šabjan (7), Marjana Seršen (2), Slavko Zver (3), Jože Šavel (13), Anton Ritlop (14), Zora Vučina (10), Danilo Fujs (10), Štefan Lainšček (15), Štefan Lipič (5), Franc Žizmazija (6), Vladimir Rožkar (8), Edi Lukašev (2), Dragica Cigler (2), Vera Škraban (4), Emilija Podlessek (8), Feliks Nemec (1), Bojan Cvetko (7), Marija Veberič (3), Srečko Kavaš (3), Marija Hari (11), Štefan Žizek (29), Vesna Frajzman (8), Janez Novak (4), Štefan Pertoci (8), Rozika Martinuzzi (13), Tončka Grah (18), Emil Čuk (6), Karel Buček (4), Bela Celec (2), Avgust Klar (14), Zlata Husar (2), Janko Meško (19), Jože Tuš (14), Jože Renn (8), Miran Habjanič (6), Greta Slivnjek (6), Dušan Šapač (3), Berta Pucko (3), Martin Pucko (5), Anton Kreft (3), Branko Štefanec (4), Rudi Sever (5), Vlado Andrejek (7), Kristina Bratinšek (19), Jurij Marinac (32), Višnja Škof (12), Marjana Kozar (4), Darinka Gorza (5), Anton Zelodec (5), Bojan Rajnar (2), Peter Jadrič (9), Miran Beloglavec (5), Alojz Plej (2), Alojz Mes (2), Darko Ivetič (5), Marjan Karas (2), Janez Durič (8), Franc Krpič (8), Bojan Cigut (4), Jože Lutar (10), Franc Pirnat (9), Albin Potočnik (7), Olga Recek (3), Aleksander Lukašev (37), Jože Lukašev (16), Anica Čolig (2), Irena Smolko (5), Anica Vodnaj (1), Dragica Borovič (4), Terezija Gruškovnjak (2), Avgust Šandor (2), Jožica Cipot (4), Bojan Gal (5), Tomo Brezovar (3), Franc Weindorfer (8), Branko Marinič (6), Rudolf Kokolj (17).

ABC POMURKA — Štefan Zelko (18), Karel Sinic (19), Danica Pörs (5), Jože Forjan (21), Olga Gjerek (13), Ludvik Franko (10), Drago Durič (2), Štefan Hajaš (7), Stanko Cigut (16), Milar Pečič (9), Štefan Titan (13), Slavko Kustec (11), Franc Granfol (7), Jože Varga (19), Janez Šantak (19).



ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, brata, dedka in pradedka

Ludvika Horvata

iz Noršinec

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki ste dragega pokojnika spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa iskreno izrekli sožalje.

Posebna zahvala č. g. duhovniku, predstavniku KS za ganljive besede ob odprtem grobu ter pevcem za odpete žalostinke. Noršinci, 9. januarja 1985

VSJ NJEGOVI



ZAHVALA

V 86. letu starosti nas je tiho in mirno zapustil naš dragi oče, stari oče in dedek

Jožef Kerec

z Grada

Ob boleči in nenadni izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste mu darovali vence in cvetje ter ga pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala g. duhovniku, pevcem za žalostinke, govornikom iz KS in GD ter vsem gasilcem.

Grad, 12. januarja 1985

VSJ NJEGOVI



Ne jokajte ob mojem grobu, le tiho k menemu pristopite, šopek rož mi prinesite in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

V 84. letu starosti je mirno zatisnila trudne oči naša najdražja žena, mama, stara mama, prababica in sestra

Marija Tibola

iz Dolencev 48

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom za številne obiske in tolažilne besede med boleznijo, vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nam kakorkoli pomagali, ji poklonili vence in cvetje ter jo pospremili na njeni poslednji poti. Prisrčna zahvala g. župniku za pogrebni obred, predstavniku KS Jožetu Šomenku za poslovitne besede in pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Globoko žaljujoči: VSJ NJENI, KI SMO JO CENILI IN IMELI NEIZMERNO RADI



Kruta smrt, kaj si storila, da si nam ljubljenega sina, bratja in strica vzela.

ZAHVALA

Boleča je resnica, ko se zavedamo, da nas je nepričakovano, komaj v 30. letu starosti zapustil ljubljeni sin, brat in stric

Drago Bežan

iz Rogaševca

Težko najdemo besede, ki bi izrazile hvaležnost vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih pomagali, nas tolažili, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Hvala vsem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi mnogoprerani zadnji poti ter njegov grob okrasili s številnimi venci in šopki cvetja. Posebna hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, posebno pa tistim, ki so nam kakorkoli pomagali. Hvala g. župniku, pevcem, KS, mladincem iz Nuskove in sodelavcem podjetja Fa. Sterlich z Dunaja.

Rogaševci, 23. januarja 1985

Globoko žaljujoči: ata, mama, bratje Jože, Štefan in Bogomir z družinami, mali Vojko in ostalo sorodstvo



Končano tvoje je trpljenje, veroval v lepše si življenje. Bridka bolečina ostala je pri nas oh, kdaj zacelil jo bo čas?

ZAHVALA

Z bolečino v srcu sporočamo žalostno vest, da je prenehalo biti plemenito in ljubeče srce, komaj 52. letnemu, ljubljenemu možu, očetu, staremu očetu, tastu, zetu, sinu in bratu

Ivanu Lazarju

iz Stanjevec

Ob nenadni in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna zahvala g. duhovniku za ganljivo slovo, cerkvenim pevcem, gasilcem, godbi iz M. Sobote in predstavniku KS za slovo ob odprtem grobu.

Zahvaljujemo se njegovim delovnim tovarišem, prijateljem in sosedom iz ZR Nemčije, med katerimi je preživel najlepša leta. Posebna zahvala pa velja njegovemu predstojniku dr. Klinkeju.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Stanjeveci, 12. decembra 1984

V globoki žalosti: žena Irma, hčerka Cvetka z možem Sigfridom in sinčkom Mihaelom, mama, brat, tačča in ostalo sorodstvo

Radijski in televizijski spored od 1. do 7. februarja

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Glasbena oddaja, 16.30 — Aktualno v petek, 1. februarja (mladinska oddaja, Kam konec tedna. Najbolj iskane plošče preteklega tedna), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Glasbena oddaja, 16.30 — Aktualno v soboto, 2. februarja (sobotna reportaža, Iz društvene dejavnosti, Svet računalništva), 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 14.00 do 16.00 (telefon: 21-232)	RADIO MURSKA SOBOTA 10.05 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 11.55 — Poročila dežurnega novinarja, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (kmetijska oddaja, humoristično-satirična priloga), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (telefon 21-232)	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Po domače, 16.30 — Aktualno v ponedeljek, 4. februarja (šport, Priporočajo vam...), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Vrtljak popevkarskih novosti, 16.30 — Aktualno v torek, 5. februarja (gospodarska tema, Predstavljamo vam, Iz krajevskih skupnosti), 18.00 — Sotočje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Iz domačega glasbenega arhiva, 16.30 — Aktualno v sredo, 6. februarja (pogovor v živo, Iz delovnih kolektivov), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Iz sveta resne glasbe, 16.30 — Aktualno v četrtek, 7. februarja (kultura, Išče odgovore na vaša vprašanja, prispevek s področja SLO in DS), 18.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda.
TV LJUBLJANA 9.15 Šolarji — kam danes, kam jutri (obvestila), 9.20 Japonske pravljice: Čudovito žerjavovo darilo, 9.40 Naša hiša — naš blok, dokumentarni film, 10.10 Zgodba o goskici Gagici, 10.20 Glasba za cicičane: Naša četica koraka, 10.35 Pred izbiro poklica: Poklici v kovinarstvu in strojništvu, 11.05 Deček in deklica, 5. del poljske nadaljevanke (do 11.55), 16.40 Poročila, 16.45 Propagandna oddaja, 16.55 SP v smučanju — smuk (m) — kombinacija, posnetek iz Bormia, Spored za otroke, 17.40 Šola za junake: Internacionalna, nanizanka TV Beograd, 17.55 Grizzly Adams, ameriška nanizanka, 18.25 Obzornik ljubljanskega območja, 18.40 Otroške nalezljive bolezni: izobraževalna serija, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik I, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 Poslednja oaza: Obstanek, dok. serija, 20.30 Ne prezrite, 20.40 Propagandna oddaja, 20.45 S. Sheldon: Bes angelov, nadaljevanje in konec, 21.30 TV dnevnik 2, 21.45 Canoa, mehiški film.	TV LJUBLJANA 8.10 Poročila, Otroška matineja — ponovitve oddaj, 8.15 Domišljija je povsod doma: Bla-bla, 8.30 A. Ingolič: Udar na brigado, lutkovna nadaljevanke, 8.45 Digitalni pas: Deklica v deželi stripa, videooddaja TV Sarajevo, 9.10 Miti in legende — Egipčanski miti: Zgodba o Ehnatonu, 9.25 Otroška televizija: Črna oddaja, nanizanka, 9.50 Čudeži narave: Bog bizon, kanadska poljudnoznanstvena serija, 11.10 Obiskujemo slovenske muzeje in galerije: Danes — Narodni muzej Ljubljana, 11.45 Propagandna oddaja, 11.55 S. Caterina: SP v smučanju — smuk (ž), prenos (do 12.55/13.10), 15.30 Poročila, 15.35 Gumijasti Tarzan, danski mladinski film, 17.00 PJ v košarki — Bosna—Zadar, prenos v odmoru, 18.30 Boj za obstanek, angleška dok. serija, 19.00 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.50 Vreme, 19.52 Propagandna oddaja, 20.00 Sherlock Holmes v New Yorku, igrani film, 21.40 Propagandna oddaja, 21.45 Zrcalo tedna, 22.05 Tommy's pops how, 3. oddaja (Radio II — stereo).	TV LJUBLJANA 10.35 Festival domače zabavne glasbe — Ptuj 84. I. oddaja, 11.20 Ljudje in zemlja, 11.50 Propagandna oddaja, 11.55 Bormio: SP v smučanju—smuk (m), prenos, 12.55/13.10 Poročila, 15.00 Mostovi, 15.30 N. Novak: Gledališče v hiši, humoristična nadaljevanke TV Beograd, 16.25 Poročila, 16.30 Propagandna oddaja, 16.40 SP v smučanju—slalom (ž) — kombinacija, posnetek iz Bormia, Spored za otroke, 17.40 Otroška televizija: Bela oddaja, vzgojnozabavna nanizanka TV Beograd, 18.05 Klovni so bolni od smeha — Žička, 18.10 Kmečke otroške igre: Slovenija hoče hčerko imeti, 18.25 Podravske obzornik, Spored za mlade, 18.45 Vam — glasbena oddaja, 19.15 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik, 19.50 Vreme, 20.00 Z. Senčič: Inšpektor Vinka, nadaljevanke TV Zagreb, 21.15 Slovinci v zamejstvu, 21.45 Športni pregled TV Beograd, 22.15 Poročila Oddajniki II. TV mreže: 9.00 Oddaje za JLA (do 11.50), 15.05 Nedeljsko popoldne, 17.00 Kako ukrasti milijon dolarjev, ameriški film, 18.55 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Moja domovina, dokumentarna serija, 21.00 Včeraj, danes, jutri, 21.20 TV kinoteka: Ustvarjena drug za drugega, ameriški film (do 23.50).	TV LJUBLJANA Zimski počitniški spored TV Ljubljana: 9.00 Zvernice iz Rečaje: Mravlji in muren, 9.20 Šolarji — Kam danes, kam jutri (obvestila), 9.25 Japonske pravljice: Ribič in lovec, 9.40 Živali — moje prijatelje, dokumentarni film, 10.15 Muce, 10.35 Tri skladbe za kitaro, 10.35 Pred izbiro poklica: Poklici v metalurgiji, 11.15 Deček in deklica, 6. del poljske nadaljevanke (do 12.00), 16.25 Poročila, 16.30 Propagandna oddaja, 16.40 SP v smučanju—slalom (ž) — kombinacija, posnetek iz Bormia, 17.40 MPZ—Zagorje 84.6. oddaja, Spored za otroke, 18.10 Miti in legende — Egipčanski miti: Legende o svetu mrtvih, nanizanka TV Beograd, 18.25 Na so bolni od smeha — Žička, 18.10 Kmečke otroške igre: Slovenija hoče hčerko imeti, 18.25 Podravske obzornik, Spored za mlade, 18.45 Vam — glasbena oddaja, 19.15 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik I, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 L. la Plante: Vdove, angleška nadaljevanke, 21.00 Aktualno: V kolosni prihodnosti, 22.00 TV dnevnik II Oddajniki II. TV mreže: 17.30 Beograjski TV program, 19.00 Telesport, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Krivulja ustvarjalnega procesa: Pesnik tolmači pesnike, 20.50 Včeraj, danes, jutri, 21.10 Dinarija, ameriška nadaljevanke, 22.00 Kronika Festivala (do 22.45)	TV LJUBLJANA 9.20 Šolarji — kam danes, kam jutri, 9.25 Japonske pravljice: Deček s slamico, 9.40 Ritem, dokumentarni film, 10.15 Pomladna suita, 10.25 Rdeča kapica, 10.35 Pred izbiro poklica: Rudarski poklic, 11.00 Petrov otrok, 1. del švedske nadaljevanke (do 11.50), 16.25 Poročila, 16.30 Propagandna oddaja, 16.40 SP v smučanju — slalom (m), — kombinacija, posnetek iz Bormia, 17.40 MPZ—Zagorje 84.6. oddaja, Spored za otroke, 18.10 Miti in legende — Egipčanski miti: Legende o svetu mrtvih, nanizanka TV Beograd, 18.25 Na so bolni od smeha — Žička, 18.10 Kmečke otroške igre: Slovenija hoče hčerko imeti, 18.25 Podravske obzornik, Spored za mlade, 18.45 Vam — glasbena oddaja, 19.15 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik I, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 H. Ibsen: Divjaračka, 2. del drame TV Beograd, 21.05 Propagandna oddaja, 21.10 Omizje, Poročila	TV LJUBLJANA 13.25 S. S. Caterina: SP v smučanju — veleslalom (ž), prenos 2. teka, 15.50—22.40 Teletekst RTV Ljubljana, 16.05 Poročila, 16.10 Propagandna oddaja, 16.20 SP v smučanju — veleslalom (ž), posnetek iz S. Caterina 17.40 A. Ingolič: Udar na brigado, ponovitev lutkovne nadaljevanke, 17.55 Domača naloga na potepu, 2. del predstave SLG Celje, 18.25 Dolenjski obzornik, 18.40 Računalništvo, angleška izobraževalna serija, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik I, 19.55 Vreme, 19.57 Propagandna oddaja, 20.00 Film tedna: Demoni v vrtu, španski film, 22.25 TV dnevnik II, 17.25 TV dnevnik, 17.45 Merlin, otroška serija, 18.15 Nekoč in zdaj, izobraževalna serija, 18.45 Zabavnoglasbena oddaja, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Narodna glasba, 20.50 Včeraj, danes, jutri, 21.05 Po poteh svobode, dokumentarna oddaja, 21.50 Oddaja resne glasbe (do 22.35)	TV LJUBLJANA 9.55 Bormio: SP v smučanju — veleslalom (m), prenos 1. teka, 11.15 Ogenj, dokumentarni film, 11.50 Fidičiri, 12.05 Brundo na gugalnici, 12.25 Volja je pot, izobraževalna oddaja, 12.55 Petrov otrok, 3. del švedske nadaljevanke, 13.45 Propagandna oddaja, 13.55 Bormio: SP v smučanju — veleslalom (m), prenos 2. teka (do 15.00/15), 15.50—22.15 Teletekst RTV Ljubljana, 16.05 Poročila, 16.10 Propagandna oddaja, 16.20 SP v smučanju — veleslalom (m), posnetek iz Bormia, S 17.40 O. Župančič: Narisem tičko, 17.50 Srečanje z Miškom Kranjcem, 18.10 G. Vitez: Zrcalce, 18.25 Obalno-krški obzornik, 18.40 Delegatska tribuna, 19.10 Risanka, 19.20 Cik cak, 19.24 TV in radio nocoj, 19.26 Zrno do zrna, 19.30 TV dnevnik I, 19.50 Vreme, 19.55 Propagandna oddaja, 20.00 Proslava Prešernovega dne, prenos iz Cankarjevega doma, 21.00 Propagandna oddaja, 21.05 L. Visconti-E. Mediolit: Ludwig, nadaljevanje in konec, 22.00 TV dnevnik II
TV ZAGREB 9.00 TV v šoli, 16.40 Posnetek SP v Bormiu, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Majske igre, 18.15 Živeti v družini, 18.45 Humoristični klub, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Gangsterska kronika, 21.00 Zabavna oddaja.	TV ZAGREB 9.00 TV v šoli, 11.55 SP v smučanju: smuk — ženske, 15.45 Kritična točka, 16.15 Narodna glasba, 16.45 Poročila, 16.50 TV koledar, 17.00 Košarka: Bosna—Zadar, 18.30 Zatorje, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Črni sin (film), 21.45 Dnevnik.	TV ZAGREB 10.20 Poročila, 10.30 Nedeljsko dopoldne, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Jugoslavija, dober dan, 13.25 Tudi letos..., 14.00 Glasbeni album, 14.15 Ribiči, 15.05 V nedeljo, 17.15 Kako ukrasti milijon (film), 18.55 Smrki (risanka), 19.30 Dnevnik, 20.00 Resnični obraz, Anite Novak, 20.55 Športni pregled, 21.25 Reportaža, 21.55 Dnevnik	TV ZAGREB 8.50 TV v šoli, 16.40 Posnetek iz Bormia, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Šola za junake, 17.00 Miti in legende, 18.15 Dva obraza Jadrana, 18.45 Mladinska oddaja, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Tombola (TV drama), 21.15 svet danes, 21.45 Izbrani trenutki, 21.50 Dnevnik	TV ZAGREB 9.00 Poročila, 9.05 Eci, peci, pec, 9.55 Šport, 15.00 Na sledi (film), 16.30 Eci, peci, pec, 16.55 Poročila, 17.05 risanka, 17.30 Tudi hec mora biti, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Šport, 21.15 Bogati in revni, 22.00 Drsanje, 23.00 Iz filmskega sveta Drugi program 17.00 TV v šoli, 17.30 Usmeritev, 18.00 Tajni projekti Doomboit, 18.30 Coloradska saga, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabavna oddaja, 21.15 Čas v sliki, 21.45 Klub 2	TV ZAGREB 9.05 TV v šoli, 16.40 SP v smučanju, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Merlin, 18.15 Nekoč in sedaj, 18.45 Zabavna oddaja, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Gibljive slike, 22.25 Dnevnik	TV ZAGREB 8.30 TV v šoli, 16.40 SP v Bormiu, 17.30 Poročila, 17.35 TV koledar, 17.45 Jelenko, 18.15 Kemična tehnologija, 18.45 Zabavna oddaja, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Monitor, 21.05 Kvizkoteka, 22.15 Dnevnik
TV AVSTRIJA 10.30 Zaliv tihotapcev (film), 11.55 Šport, 16.30 Eci, peci, pec, 16.55 Poročila, 17.05 Risanka, 17.55 Španček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari, 21.20 Kakšno gledališče!, 22.10 Šport Drugi program 18.00 Panoptikum, 18.30 Coldradaska saga, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Spolžke pošasti, 21.00 Zakladnica v Avstriji, 21.15 Čas v sliki, s Politiko v petek, 22.05 Bravados (film).	TV AVSTRIJA 14.30 Andreas Hofer, 16.00 Halo Spencer, 16.30 Risanka, 16.55 Poročila, 17.05 Zabava in igra, 17.55 Španček Zaspancek, 18.00 Tedenski TV spored, 18.25 V soboto zvečer, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Grem v Maxim (zabavna oddaja), 21.50 Šport, 22.50 Ameriška hit-parada	TV AVSTRIJA 11.00 Iskovna ura, 11.55 Šport, 14.00 Hatari (film), 16.30 Luke, 17.00 Risanka, 17.40 Dokumentarni film, 17.45 Klub seniorjev, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija v sliki, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Nekdo bo zmagal, 22.05 Šport, 23.05 Nočni studio	TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 Eci, peci, pec, 9.55 Šport, 15.00 Balduin (film), 16.25 Takrat, 16.30 Eci, peci, pec, 17.05 Risanka, 17.30 George, 17.55 Španček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin.	TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 Eci, peci, pec, 9.55 Šport, 15.00 Balduin (film), 16.25 Takrat, 16.30 Eci, peci, pec, 17.05 Risanka, 17.30 George, 17.55 Španček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin.	TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 9.55 Šport, 13.00 Poročila, 13.05 Svet živali, 13.25 Šport, 15.15 Tarzan (film), 16.10 Kremenčkov (risanka), 16.30 Velika carovnja (lutke), 16.55 Poročila, 17.05 Ostržek, 17.30 Na pomoč, odrasčamo, 17.55 Španček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Komisar (TV film), 21.15 Šport, 22.15 Avstrija II.	TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 TV v šoli, 9.55 Šport, 12.15 Klub seniorjev, 13.00 Poročila, 13.05 Svet živali, 13.25 Šport, 15.15 Tarzan (film), 16.20 Risanka, 16.30 Eci, peci, pec, 16.55 Poročila, 17.05 Risanka, 17.55 Španček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Argumenti, 21.50 Šport.
TV MADŽARSKA 8.05 Solska TV, 9.30 Kamera, filmska in TV estetika za srednješolce, 16.40 Poročila, 16.50 Pečarji, sovjetski TV film, 18.00 Koledar, poljudnoznanstveni magazin, 19.10 TV telovadba, 19.15 Večerna pravljica, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Mavrica, vsedržavni kviz, finalna, zaključna oddaja.	TV MADŽARSKA 14.25 Pokliena posvetovalnica, 14.50 Šola za kitaro, 15.15 Ostati na igrišču, rokometni kviz za deklice, 16.00 Kviz iz fizike, 17.30 Mafijška Amerika, 4. del dokumentarnega filma, 18.10 Športniki leta 1984 — Carl Lewis, 18.35 Diagnoza, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Hajduška, 20.05 Vrni se, spored Jozsefa Kovacs, 21.10 Izkaznica, TV komedija.	TV MADŽARSKA 14.30 Kralji hazarda, 9. del ameriške nanizanke, 15.25 Spored prihodnjega tedna, 16.30 Filmski ciklus Istvana Szaba: Oče, madžarski film, 18.00 Delta, znanstveni poročevalci, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.00 Poročila, 20.05 Kraj zločina, nemška kriminalistična serija, naslov epizode: Otroški sejem, 21.40 Športna poročila, 21.50 Poročila.	TV MADŽARSKA 9.00 Poročila, 9.05 Eci, peci, pec, 9.55 Šport, 15.00 Balduin (film), 16.25 Takrat, 16.30 Eci, peci, pec, 17.05 Risanka, 17.30 George, 17.55 Španček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin.	TV MADŽARSKA 9.00 Poročila, 9.05 Eci, peci, pec, 9.55 Šport, 15.00 Balduin (film), 16.25 Takrat, 16.30 Eci, peci, pec, 17.05 Risanka, 17.30 George, 17.55 Španček Zaspancek, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin.	TV MADŽARSKA 8.05 in 15.00 Solska TV, 10.14 Šef, ti si pa glava! češki film, 16.35 Čas beži, evergreen, 17.05 Smučanje: SP v klasičnih disciplinah, 18.20 Masovni šport, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Krimi — zgodbe za sladokusce, 21.00 Umetnina tedna, 21.05 Zgodovina živi z nami: 1. del: Bo se madžarski preporod... 22.15 TV dnevnik, 22.25 Himna.	TV MADŽARSKA 8.05 in 14.55 Solska TV, 9.55 Pozna ljubezen, ameriški film, 16.30 Smučanje: SP v klasičnih disciplinah, veleslalom za moške iz Bormia, 18.10 TV borza, 18.20 Pedagoški forum, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Družinski krog: Čigav bo Ferike? 20.45 Panorama, svetovnopolični magazin, 21.50 EP v umetniškem drsanju iz Göteborga, 23.10 TV dnevnik.
TV KOPER 14.00 TV — novice, 14.05 Za uho in oko — glasbena oddaja, 14.50 Delta — rubrika, 15.45 Vlak za Istanbul — TV nadaljevanke, 17.00 Baileyjeve dogodivščine, ribiči — TV film, 17.30 Risanka — Bober Don Chuk, 17.55 TV — novice, 18.00 Smučanje — Svetovno prvenstvo, smuk za kombinacijo (m), 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.50 Z nami... pred kamero, 20.25 Kdor dela, je izgubljen, film, 21.50 TVD vse danes, 22.00 Visok pritisk — Glasbena oddaja, 23.00 Obiskovalci — Memo	TV KOPER 14.00 TV novice, 14.05 Višok pritisk — glasbena oddaja (pon.), 15.05 Non stop, 16.15 Smučanje — Svet prvenstvo St. Caterina: Smuk (ž), 17.00 Kosarka — Yu prvenstvo, Sarajevo, bogastvo Evrope, 19.00 Rezervirano za znanost — rubrika, 19.30 TVD stičišče, 19.50 Hej, 20.25 TVD stičišče, 20.25 Svetovnikova dogodivščina (film), 22.15 TVD vse danes, 22.25 Pogled na svet, 23.00 Baileyjeve dogodivščine (teletext), 23.35 Zdravnik in pacient — medicinska oddaja.	TV KOPER 14.00 Videomix — glasbena oddaja z glasbenimi željami — pon., 16.10 Smučanje — Svet prvenstvo, Bormio: Smuk (m), 17.15 Kdor dela je izgubljen (film), 18.35 Zvesti prijatelj (kratk film), 19.00 Humor in... 19.35 Oče in sin, posebna detektivna (teletext), 20.25 Thommy pop show (glasb.), 21.30 Čudoviti svetovi (dokument), »Zaklada«, 23.25 Charlottova odiseja (kom.)	TV KOPER 14.00 TV novice, 14.05 Yu made music — glasbena oddaja, 14.50 Oče in sin posebna detektivna (TV film), »Rubens«, 15.45 Vlak za Istanbul (TV nadaljevanke) II. del, 16.50 Zdravnik in otrok — oddaja v živo v sodelovanju z gledalci, vodi prof. F. Panizon, dir. Zavoda za pediatro v Trstu, 17.55 TV — novice, 18.00 Smučanje — Svetovno prvenstvo Bormio: slalom za kombinacijo (ž), 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.50 Otroci in psihoanaliza, 20.25 Drsanje — svet prvenstvo Göteborg, pari, 22.00 TVD vse danes, 22.10 Smučanje — svet prvenstvo Bormio: Slalom za kombinacijo (m), 23.00 Zdravnik in pacient, 23.45 YU made music — glasbena oddaja.	TV KOPER 14.00 TV novice, 15.05 Za uho in oko — glasbena oddaja, 14.50 Blišč in beda kurtizan (TV film), 15.50 Vlak za Istanbul — TV nadaljevanke — III. del, 16.55 Modrost telesa (dokument), »Ohranjanje ravnateljstva«, 17.25 Baileyjeve dogodivščine (TV film), »Ko zaigra godba«, 17.55 TV novice, 18.00 Sportna dokument. oddaja, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.50 Otroci in psihoanaliza, 20.25 Drsanje — svet prvenstvo Göteborg, pari, 22.00 TVD vse danes, 22.10 Smučanje — svet prvenstvo Bormio: Slalom za kombinacijo (m), 23.00 Zdravnik in pacient, 23.45 YU made music — glasbena oddaja.	TV KOPER 14.00 TV novice, 14.05 Za uho in oko — glasbena oddaja, 14.50 Skaz (ser. film), »Delovno dekle — prvi del, 15.45 Vlak za Istanbul — TV nadaljevanke — zadnji del, 16.55 Živali v gibanju — (dokument.), 17.25 Pazite se otrok! (ser. film), »Draga sestrinica Sybil«, 17.55 TV novice, 18.00 Rugby time — športna dok. oddaja, 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.50 Start, 20.25 Dokumentarec s področja športa, 20.50 Smučanje — Svetovno prvenstvo St. Caterina: Veleslalom (ž), 21.55 TVD vse danes, 22.05 Zelena rokavica (film), igrarji: Glenn Ford, Geraldine Brooks, Sir Cedric Hardwicke, 23.20 Nevidni svet — dokument.	TV KOPER 14.00 TV novice, 14.05 Za uho in oko — glasbena oddaja, 14.50 Obiskovalci (TV film), 15.45 Baron in sluga (TV nadaljevanke) — I. del, 16.50 Modrost telesa — dokum., »Ohranjanje ravnateljstva« — II. del, 17.20 Bigfoot in divji deček (TV film), »Volkodlakova vrnitev«, 17.55 TV novice, 18.00 Smučanje — Svetovno prvenstvo Bormio: veleslalom (m), 19.00 Odprta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.50 Dokumentarec, 20.25 Drsanje — evropsko prvenstvo Göteborg (ž) (v prenosu), 22.50 Videomix, glasbena oddaja v živo z glasbenimi željami.

tedenski koledar

PETEK, 1. februar — Brigita SOBOTA, 2. februar — Marija NEDELJA, 3. februar — Blaž PONEDELJEK, 4. februar — Andrej TOREK, 5. februar — Agata SREDA, 6. februar — Ljubo ČETRTEK, 7. februar — Richard

kino

„PARK“ MURSKA SOBOTA
1. februarja ob 17. uri francoski film: BELMONDO — PROFESIONALC in ob 19. uri italijanski film: V POSTELJI IMAM DUHA:

OBVESTILO

Obveščam vse stranke in druge občane, da je AVTOMEHANIČNA DELAVNICA ZA VSE KMETIJSKE STROJE, TRAKTORJE, OSEBNA VOZILA, KOMBIE IMV potrebne mehaničnih, ličarskih in kleparskih del, odprta od 7. do 15. ure in vsako prvo soboto v mesecu od 7. do 12. ure.

Vse informacije dobite tudi po telefonu 25 364. Se priporočam!
Alojz Kolmanič, avtomehaničar Krog, Murska 14

OBVESTILO!

Obveščam javnost, da opravljam KERAMIČARSKA DELA
S kakovostnimi storitvami se toplo priporočam!
Marjan Titan keramičarstvo Renkovci 104

prodam

PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO TAM STADLER, 35.000 kalorij, malo rabljen, prodam. Telefon 72 575. M-260
TRAKTOR DEUTZ, 30 KS, in prikolico TEHNOSTROJ, enosono, skoraj novo, prodam. Slavko Slana, Desnjak 26, p. Ljutomer. In-50
TRAKTOR URSUS C-360, star dve leti, prodam. Feliks Ivanjšič, Kokoriči 7, p. Križevci pri Ljutomeru. In-49
AMI 8 SUPER, tudi po delih, prodam. Anton Marinič, Uziška 9, p. Ljutomer. In-45
TRAKTOR ZETOR 2511 PRODAM. Sovjak, Nemčevci 22. M-261
ZASTAVO 101, letnik 1972, z rezervnimi deli za karoserijo, prodam. Cena 40.000 din. Selo 105, p. Prosenjakovci. M-262
KAVČ PRODAM. Gjurač, Murska Sobota, Kocljeva 6. M-264
RENAULT 16 prodam. Kovačevci 4, p. Grad. M-265
DVA PARA VARNOSTNIH PASOV PRODAM. Črenšovci 202 a. M-269
ZASTAVO 101, letnik 1976, ugodno prodam. Selo 8, p. Prosenjakovci. M-270
OMARO ZA DNEVNO SOBO, 5 m, IN MIZO, novo, prodam. Naslov v upravi lista. M-271
NAKLADALEC ZA HLEVSKI GNOJ IN MOLZNI STROJ VITREKS, novo, prodam. Naslov v upravi lista. M-272
ENODRUŽINSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem in veliko garažo, možnost obrti, prodam. Milan Huster, Sp. Polskava, p. Pragersko. M-273
REZERVNE DELE ZA AUDI PRODAM. Lipovci 49. M-275
PUJSKE PRODAM. Krajna 48, p. Tišina. M-276
KRAVO in dve breji telici, vse vozne, prodam. Bratonce 54 a. M-277
KLAVIRSKO HARMONIKO PRODAM. Naslov v upravi lista, M-278
FIAT 126 P, v nevoznem stanju, prodam. Pečarovi 51. M-279

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Jeri Maučec (šport), Vlado Paveo, Štefan Sobočan, Janko Stolnik (dopisništvo), Branko Lunec, Gonter Endre (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor) Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I — Telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in 21 383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarskopropagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisništvo Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 81 317. Nenaročnih rokopisov in fotografij ne vračamo. Celoletna naročnina 1.200 din, polletna 600 din, letna naročnina za tujino 275 ASch, 40 DM, 17,00 Can dol, 13,00 USA dol. SFR 52. letna naročnina za delovne organizacije 1.600 din. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 501005620-000112-25730-30-4-01176. Cena posamezne številke je 35 din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ETERNIT ZA STREŠNO KRITINO, rjave harve, prodam. Jurij 32, p. Rogasovci. M-80
ZASTAVO 750 I.E., registrirano do oktobra 1985, prodam. Vitez, M. Sobota, Trstenjakova 5 a, M-281
SINKLER ZX SPECTRUM 48 K UGODNO PRODAM ZA 45.000 din. Telefon 74-831, interna 297. M-282
VOZ Z GUMIJASTIMI KOLESIM PRODAM. Majtinci 40. M-283
ENOSOBNO STANOVANJE PRODAM ALI ZAMENJAM ZA VEČJE. Branko Horvat, Murska Sobota, St. Rozmana 15. M-285
ZASTAVO 101, letnik 1984, in preločno črpalno SEVER za centralno ogrevanje prodam. Lucova 2, p. Petrovci. M-286
TRAKTOR IMT 567, skoraj nov, malo vozen, 60 delovnih ur, in RENAULT 4, letnik 1974, registriran do julija 85, vozen, poceni prodam. Renkovci 53 a, telefon 70-397. M-203
BAS OJAČEVALEC AKUSTIK, 120 W, BARITON BART, nemški, ugodno prodam. Odranci 330, p. Črenšovci. M-289
KRAVO, brejo, osem mesecev, staro šest let, prodam. Odranci 35, p. Črenšovci. M-290
VISOKOPRITLIČNO HIŠO V LENDAVI prodam. Naslov v upravi lista. M-291
ŠTEDILNIK NA TRDA GORIVA, kavč in posodo za mast, 30 l, prodam. Šarkanj, M. Sobota, Tormšičeva 12. M-292
OSEBNI AVTO POLONEZ, letnik december 1981, nujno prodam. Čerpnjak, Bodonci 138. M-293
VINO, večjo količino, prodam. Marin, Žerovinci 40, 62259 Ivanjkovci. M-OP
TRAKTOR FERGUSON 560 s kabino, malo rabljen, prodam. Zerkovci 67. M-296
VETROBRANSKO STEKLO ZA SKODO 105 ali 120, novo, prodam. Vrhnjak, Črenšovci n.h., p. G. Radgona. M-297
VODREDNI SADILEC ZA KORUZO, dobro ohranjen, prodam. Titan, telefon 24-577. M-298
TELICO, staro eno leto, prodam. Panovci 16, p. Križevci v Prekm. M-300
ZASTAVO 101, star dve leti, prevoženih 20.000 km, prodam. Bačič, Stanjevci 80. M-301
SENO, večjo količino, zajce novozelandske in kalifornijske, hrastove hlode in razne dele za ZASTAVO 101 prodam. Telefon 77-117 — popoldne ali trgovina Puconci. M-306
ASCONA, letnik 1978—1979, prevoženih 70.000 km, in KADETT, letnik 1973 (po delih), naprodaj. Vlado Smodič, Vaneča 64 a, telefon po 16. uri: 72-601. M-307
TRAJNOŽAREČO PEČ EMO 20 ZA ETAŽNO CENTRALNO OGREVANJE, novo, nerabljeno, prodam. Šebjanič, Vaneča 14. M-308
KORUZO NA STORŽIH PRODAM ali menjam za prašiča. Bakkan, Dokležovje 24. M-309
KRAVO, osem let staro, visoko bejo, prodam. Naslov v upravi lista M-310
OTROŠKO POSTELJO Z JOGIJEM PRODAM. Gorza, Markovci 67, p. Šalovci. M-12
ŽENSKO POROČNO OBLEKO št. 40/42, prodam. Vprašati po 15. uri. Durič, St. Rozmana 13. M-313
KRAVO, brejo osem mesecev, prodam. Tina Ritonja, Rožički vrh 80, p. Videm ob Ščavnici. M-316
KRAVO, staro šest let, brejo šest mesecev, prodam. Trdkova 105. M-318
SPAČEK, LETNIK 1974, v celoti obnovljen, prodam. Godina, Dolnja Bistrica 92, p. Črenšovci. M-322
TRIINPOLSOBNO STANOVANJE V MURSKI SOBOTI, centralno ogrevano, prodam. Telefon 23 863. M-324
FIAT 125 PZ PO UGODNI CENI PRODAM. Vaneča 27. M-326
ZASTAVO 750 SC, letnik 1981, prodam. Poznanovci 21. M-329
TRAKTOR NORMAG (nemški), 15 KS, prodam. Štefan Horvat, Črenšovci 153. M-330

ENOINPOLSOBNO STANOVANJE (56 kvad. m), prodam. Čerpnjak, 23 076. M-331
GUME S PLATIŠCI ZA AVTO FORD (155 x 13), prodam. Naslov v upravi lista. M-332
POHIŠTVO ZA SPALNICO Z JOGIJI PRODAM. Vprašati po 15. uri. Telefon 23 359. M-335
ZASTAVO 101 PRODAM. Lepoš, G. Petrovci 28. M-337
2 x 600 W MOST FET H/H OJAČEVALEC IN VRHUNSKI CUSTOM MIXETO s 6 kanalnim equalizerem za vsak posamezni kanal ter "SOUNDCRAFT", 60 W TROBENTO prodam. Vili, Gaberje 51 a, p. Lendava. M-338

RADIO TRENTA Z GRAMOFO-
NOM, z garancijo, prodam. Bran-
ko Rajh, Murčičak 21, p. Radenci. M-340
TRAKTOR IMT 567, avto GOLF, letnik 1977, ZASTAVO 101, letnik 1976, neregistriran, in kravo prodam. Vidonci 137, p. Grad. M-342
2,5 HA ZEMLJE, primerno za vinograd in poštitiško hišico, južna stran, prodam. Šafarsko 22 d. In-52
VOLKSWAGEN 1300, dobro ohranjen, ugodno prodam. Jože Grašič, Mala vas 3, p. Tomaž pri Ormožu. M-345
ZASTAVO 750 PRODAM. Franc Gerenčar, Banuta 23, p. Lendava. Le-39
BARVNI TELEVIZOR EI NIŠ, nov, ekran 56, prodam. Telefon 75 817. Le-40
TRAKTOR ZETOR 4712 s kabino in koso prodam. Cezanjci 17 a, p. Ljutomer. In-57
KRAVO, simentalke, brejo devet mesecev, prodam. Dušan Hanžekovič, Mihalovci 71, p. Ivanjkovci. Ogled po 15. uri. In-55
BOBNE YAMAHA s činelami peiste in zildian, orgle tiger, kitarski ojačevalec za kitaro, 50 W, in saksofona S in B prodam za 80.000 din. Marko Husar, Ključarovi 8a, p. Križevci pri Ljutomeru, telefon dopoldne: (069) 73 040, interni 459 ali 440. In-58
NOVO KRZNENO JAKNO št. 38—40 (korejski pes) ugodno prodam. Fuki, Lendava, Kranjčeva 8. LE-52
KRAVO (4. tele), kontrola A, vozno, dobro mekarico, prodam. Turnišče, Štefana Kovača 43. M-OP
RENAULT 4, dobro ohranjen, ugodno prodam. Utrša, Sr. Bistrica 2. M-346
OPEL REKORD 1700, letnik 1973, registriran do januarja 1986, prodam. Telefon 24 998. M-347
VARILNI APARAT VAREX PRODAM. Karel Gostonj, Murska Sobota, Lendavska 69. M-348
PUJSKE PRODAM. Nemčevci 27. M-350
RDEČE VINO (100 l) prodam. Flisar, Gradišče 50, p. Tišina. M-352
MANJŠE POSESTVO Z 1,5 HA OBDELOVALNE ZEMLJE IN HIŠO Z GOSPODARSKIM poslopjem, tudi z nekaj opreme, v Ivanovcih na Goriškem ugodno prodam. Informacije dopoldne po telefonu (069) 77 003, po 16. uri pa (069) 23 324. M-353
MLADO KRAVO, brejo sedem mesecev, prodam. Kančevci 40. M-354
ZASTAVO 750, letnik 1978, prodam. Černelavci, Zadružna 10, telefon 22 850. M-355
DVA VARNOSTNA PASOVA, nova, in štedilnik CALOREX 81, prodam. Ernest Jakša, Murska Sobota, Cankarjeva 31. M-357
KORUZO in seno prodam. Naslov v upravi lista. M-358
ZASTAVO 126 P, letnik 1981, ugodno prodam. Informacije po telefonu 78 602. M-OP
TAMBURAŠKO BERDO IN BAS, v dobrem stanju, seno, 2 t, bobne, več drugih instrumentov; drobilec za koruzo, vino jurka (300 l), jabočnik in šmarnico prodam. Rudi Vozlič, Ženik 54, p. Videm ob Ščavnici. M-OP

sobe

SOBO V OKOLICI LJUTOMERANUINOIŠCEM. Ponudbe na upraviteljski listi. IN-51

DRAGIMA IN SKRBNIMA STARŠEMA JOŽETU IN ELZI ROGANOVIMA IZ ŽENAVLJA, ki sta na začasnem delu v Nemčiji, želita ob praznovanju 25. obletnice skupnega življenja vse najboljše ter še veliko zdravih in srečnih skupnih let v krogu najdražjih — sinova Štefan in Robert.



DRAGEMU SINU, BRATU IN VNUKU STANISLAVU FERKU IZ VIDONEC želijo ob odhodu k vojakom vse najlepše in dobro počutje v novem okolju, ter da bi mu dnevi na odsluženju kar najhitreje minili — domači.



JOŽETU BARBARIČU IZ DOLENEC želijo ob odhodu na odsluženje vojaškega roka vse lepo, mnogo dobrih prijateljev, in da bi se zdrav in poln novih življenjskih izkušenj vrnil v krog svojih najdražjih — mama, stara mama in brat Dušan.

kupim

MOTRNO ŽAGO KUPIM. Kolbl, Lipovci 49. M-279

AGREGAT, lahko brez motorja, kupim. Slobodan Bašič, Bakovci, Ulica ob Muri 13, telefon 76 088. M-299

ŽETVEO NAPRAVO ZA KOSILNICO BCS KUPIM. Kovačevci 38, p. Grad. M-304
NIJO V OKOLICI RITAROVCE, HRASTJE—MOTE,

TURJANEC, RADENEC ALI RAČKEGA VRHA, I. kakovosti od 30 do 40 arov, kupim. Telefon 061 324 940. M-59

PEČ ZA CENTRALNO KURJAVO ZRENJANIN, 25.000 kalorij, kupim. Flisar, Lemerje 50, telefon 72 690. M-343

zaposlitve

MIZARJA, ZIDARJA IN DELAVCA TAKOJ ZAPOSIM. Plača po dogovoru, samsko stanovanje zagotovljeno. Stanko Hrasnik, Ljubčna 56 a, Celje, telefon 063 35 475. M-317

ZAPOSIM DVA ZIDARJA, PEČARJA, SOBOSLIKARJA TER DVA GRADBENA DELAVCA. Delo je pretežno v Ljubljani, stanovanje zagotovljeno. Informacije po telefonu 318 246 od 7. do 10. ure. M-320

KUHARICO SPREJMEM. Gostilna Kuhar, Moravske Toplice, telefon 48 215.

razno

DEKLETU, staremu od 16 do 18 let, ki bi pomagala v gospodinjstvu starejše osebe, dam vinograd s hišo v okolici Radenc. Naslov v upravi lista. M-288

PREKLIC!

Preključem veljavnost spričevala o končanem šolanju, št. 13—2, izdano na OŠ G. Petrovci. Marjan Zrinski, Ženavje 54, p. Gornji Petrovci. M-295
NOV TRAKTOR FERGUSON 542 zamenjam za manjšega. Naslov v upravi lista. M-305

IZGUBLJENO!

V nedeljo, 20. januarja, sem na poti od Černelavca do Mačkovec izgubil ELANOVO SMUČKO. Najditelja prosim, naj se oglasi na naslovu Štefan Kovač, Titova 1 b, telefon 22 477. M-333
NIJO med Lipo in Gomilicami zamenjam za njivo v okolici Lipovca. Lipovci 90, p. Belinci, telefon 71 012. M-351

V SPOMIN

31. januarja mineva eno leto, odkar je prenehalo biti srce naše drage žene, mame, stare mame in sestre

Klarice
Svarc
roj. Gjorkoš



Tvoje življenje je za vedno ugasnilo. Ostala sta tih in prazen dom ter boleč spomin nate.

ŽALUJOČI: VSI TVOJI NAJDRAŽJI

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage žene, mame in omice

Helene Ajlec

iz M. Sobote
Mala nova ul. 2



se iskreno zahvaljujemo zdravniškemu osebju internega oddelka bolnišnice v M. Soboti in vsem, ki ste ji skušali pomagati in podaljšati njeno življenje. Hvala č. g. župniku za lep pogrebni obred, cerkvenemu pevskemu zboru evangeličanske cerkve iz M. Sobote, predstavniku KS M. Sobota za ganljive poslovljne besede ter vsem sorodnikom in sosedom za številne darovane vence. Se enkrat se zahvaljujemo vsem, ki ste jo v tako lepem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: mož Ivan, sinovi Ivan, Milan in Drago ter hčerke Erika, Frida in Jožica z družinami ter vnuki

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame in babice

Marije Kramar

iz Hotize 161

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na njeni zadnji poti in ji poklonili cvetje. Hvala sorodnikom, botrini, sosedom in pevcem Certusa iz Maribora.

Hotiza, 16. januarja 1985

Žalujoči: VSI NJENI

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega očeta in starega očeta

Franca Kozela

iz Pertoče št. 46



se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje ter vsem, ki ste mu darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti.

Zahvaljujemo se domačemu g. župniku, župniku iz M. Sobote in pevske skupinam za odpete žalostinke.

Hvala tudi dr. Perkiču in dr. Peričevu za vso skrb in lajšanje bolečin v času bolezni.

Žalujoči: sinovi Franček, Tonček z družino, Lajči z družino, hčerka Marija z družino in ostalo sorodstvo



ZAHVALA

V 63. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, sestra, tašča in stara mama

Vera Jenko

iz Rakičana

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ji poklonili vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti, nam pa izrekli sožalje, prav tako se zahvaljujemo vsem, ki ste namesto cvetja darovali za gradnjo bolnišnice v M. Soboti.

Posebna zahvala dr. Alojzu Horvatu in medicinskemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice za vso pomoč v njenih najtežjih trenutkih, pevcem KUD Rakičan za odpete žalostinke, govornikom: skupščine KS Rakičan tov. Francu Kuzmiču, OO ZKS KS Rakičan tov. Janezu Boharju, NK Rakičan tov. Nikolaju Baniču in Mure TOZD Perilo tov. Marti Ritonja ter kolektivom oddelka perilo-pletanine Blagovnice Potrošnik, Invalidske delavnice Solidarnost, Pomurskega tiska TOZD Tiskarna oddelk stavnice in knjigoveznice, MURE TOZD Perilo in TOZD Ženski plašči 413. brigada, nogometnemu klubu Rakičan in OO ZKS KS Rakičan.

Rakičan, 15. januarja 1985

Žalujoči: VSI NJENI



ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, dedka, brata, tasta in strica

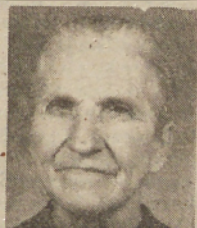
Franca Gornjeca

iz Dokležovja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje in vence, izrekli sožalje ter dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti.

Posebna zahvala g. župniku, predstavniku KS, soboški godbi na pihala in pevcem.

Žalujoči: žena Albina, otroci Zorica, Nadica in Branko z družinami ter ostalo sorodstvo



ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

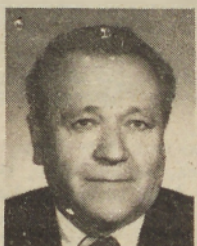
Alojzija Lang

iz Gorice 72

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom ter znancem, ki ste nam pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna zahvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavniku KS za poslovilne besede.

VSI TVOJI, KI SMO TE IMELI RADI



ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je tiho in brez slovesa nenadoma zapustil naš dragi mož, oče, nono in svak

Franc Pirnat

upokojenec iz Puconec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste mu poklonili vence in cvetje ali darovali za gradnjo bolnišnice ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi prerani zadnji poti, nam pa izrekli sožalje.

Posebna zahvala dr. Gregorcu za nudeno pomoč, prav tako družini Janeza Žuniča iz Puconec in družini Jakiša iz Doline. Hvala tudi govornikom — predstavnikom KS Puconci in ZZB NOV občine M. Sobota — godbi na pihala iz Bakovec in pevcem društva upokojencev za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

M. Sobota, 15. januarja 1985

Žalujoči: žena Dunja, sin Franc, hčerka Jana s hčerko Natašo, hčerka Jožica z možem Milanom in hčerko Danielo ter ostalo sorodstvo



*Teško je živeti,
če teško si bolan,
še težje je umreti,
če si z ljubeznijo obdan.*

ZAHVALA

Tiho in mirno, kakor je živel, nas je zapustil, star komaj 49. let, naš dragi mož, oče, stari oče in zet

Viljem Rogač

iz Ižakovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, posebno družini Škafar in Stanku Kovaču, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč, dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje.

Posebna zahvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavnikom KS in sindikata KG Rakičan za poslovilne besede, sodelavcem ter kolektivom EE Tešanovci, EE Beltinci, Mura TOZD Ženski plašči — 421. brigadi, THO Postojnska jama, TOZD Gostinstvo Cerknica in Brest Cerknica TOZD Tapetništvo.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Marija, hčerka Majda z družino, sin Boris, hčerka Milena z družino in tašča



*Okusil mnogo si grenkob življenja,
užival nisi sadov svojega trpljenja.*

ZAHVALA

Po krajši, hudi in zahrbtni bolezni nas je v 53. letu starosti za vedno zapustil dragi mož, oče, stari oče, sin, brat in sorodnik

Ivan Gorza

iz Vučje Gomile

Ob nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, prijateljem in lovskim tovarišem, ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, njegov grob zasuli z venci in cvetjem, nam pa izrekli sožalje.

Prisrčna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavnikom KS, Zoltanu Cigutu, LD Bogojina in LD Dolina za tople besede ob odprtem grobu. Iskrena hvala sosedom lovskim družinam, registrom in častni straži ter kolektivu Pletilstvo Prosenjakovci.

Vsem še enkrat — najlepša zahvala!

Žalujoči: VSI TVOJI, KI SMO TE IMELI RADI



*Kje si ljuba mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 77. letu starosti zapustila naša žena, mama, stara mama, sestra in prababica

Cecilija Rituper

iz Poznanovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, posebno pa dobrim sosedom, ki so nam bili v času njene težke bolezni v veliko pomoč, vsem, kiste jo pospremili v tako velikem številu k njenemu poslednjemu domu, grob zasuli z venci in cvetjem, nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami.

Posebna hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavnici KZ Mačkovci.

Vsem še enkrat — najtoplejša zahvala!

Žalujoči: mož Leopold, sinovi Alojz, Franc, Štefan in Rudi ter hčerka Marija z družinami in brat Franc z družino



*Po livadi se ozremo,
hiša prazna tam stoji,
vrata nemo so priprta,
ker v hiši drage mame ni.*

ZAHVALA

Mirno in tiho nas je v 84. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, prababica ter teta

Cecilija Kous

roj. Fujs iz Kroga

Iskrena hvala vsem, ki ste ji med njeno boleznijo pomagali premagovati težave, ki so bile kljub izredni volji do življenja močnejše.

Iskrena hvala vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, z nami sočustvovali, obložili njen poslednji dom s cvetjem, ter jo pospremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se dr. Gregorčevi in patronažni sestri za nesebično pomoč, predstavniku KS Krog za tople in iskrene besede, g. duhovniku za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Žalujoči: otroci Verona, Angela, Karel, Štefan in Franc z družinami ter ostalo sorodstvo



*Pomlad bo na tvoj vrt prišla,
in čakala, da prideš ti,
in sedla bo na rožna tla,
in jokala, ker tebe ni*

(S. Gregorčič)

ZAHVALA

V 38. letu življenja nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi sin, vnuk in nečak

Koloman Hari

iz Sela

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so našega dragega Kolmija pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje in nas tolažili v najtežjih trenutkih. Posebna hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka soboške bolnišnice za pomoč v času zdravljenja, družinama Varga in Toplak iz M. Sobote, kakor tudi vsem ostalim, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani. Zahvaljujemo se g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za besede slovesa ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Selo, Kanada 14. januarja 1985

Žalujoči: oče, mama, stara mama, stric Ludvik in teta Karolina



V Borovje so, medtem ko so vsakalike borovo nevesto zganjali razne norčije. Maskiranih je bilo sicer okrog 100 svatov. Največ je bilo žandarjev. Nekaj so si jih sposodili celo v Radovcih. Videli pa si tudi pozvane, cij anice, vile, žirafa, medveda, mačko, sodnike, slikarje, frizerje, brusače...

POZNAVNOVI

Aladarju ni bilo treba vzeti borove sneje

V nedeljo je bilo v Poznavnoh na Goričkem živahno kot že dolgo dolgo ne. Po 22 letih so namreč spet imeli borovo gostovanje, ker se je pač zgodilo, da se v predpustnem času ni nihče (se ne bo) poročil. Ženina, najstarejšega ledi tunta, so že našli, toda prave neveste zanj ni bilo, torej so mu izbrali borovo snejo. Ponjo so v pisani povorki svatov in gostov krenili kmalu po 8. uri. Našli so jo v gozdu za vasjo. Preden pa so jo odpeljali, so, kot se za tako prilžnost spodobi, zganjali razne norčije, prikazovali stare ljudske obrti, peli, plesali, pili, jedli...

Nato je končno zapela žaga in podrli so enega najlepših borov — za snejo. Potem so vsi skupaj krenili nazaj v vas. Med potjo je borov pop trikrat oznanjal oklice (pozivanje), če se slučajno ne bi

našel kdo, ki bi iz takšnih ali drugačnih razlogov lahko preprečil poroko. Nekaj priklonov je menda bilo, vendar ne dovolj tehtnih.

Tedaj so svatje in gostje prišli pred gasilski dom, kjer se je začela sklepna slovesnost — zdavanje. Borov pop Alojz Rac, ki je sicer po poklicu avtobusni šofer, je vse tako mojstrsko opravil, kot bi bil pravi farar. Ko je že vse kazalo, da bo ženin Aladar Borovnjak moral vzeti okrog 15 metrov dolgo borovo snejo, si je ena od domačink, Mejca Skufkova, vseeno premislila in stopila v zakonski jarem z Aladarjem.

Potem pa, kot je to pač na gosti-
tah, so se veselili dolgo v noč.

Tekst in foto: JOŽE GRAJ



Borov pop je ozaval in zdaval, kot da bi bil pravi farar.



Šlogarice so prerokovale... vsakemu pač, kot naj bi se mu zgodilo v nadaljnjem življenju. Pa malo šale je bilo seveda zraven.

IZMENJAVA MED GALERIJAMI

Kulturne vezi gorenjskih in pomurskih ustvarjalcev so vedno tesnejše. To dokazuje tudi akcija, ki jo pripravljajo v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti. V četrtek, 7. februarja, bodo namreč odprli razstavo gorenjskih likovnikov (otvori-
tur bo ob 18.30), dan prej pa bodo v Mestni hiši v Kranju odprli samostojno razstavo akademiskega slikarja Franca Mesariča, ki se bo Gorenjcem predstavil s svojimi najnovejšimi deli. Obe razstavi bosta odprti do 3. marca. V grajskih razstavnih prostorih pa so podaljšali razstavo Ornamentike iz ljudskega blaga Ivana Razborška. Ta razstava bo odprta do 8. februarja.

D. L.

Izvršni svet o zdravstvenem stanju

Radgonski izvršni svet je na seji minuli četrtek namenil osrednjo pozornost zdravstvenemu stanju in zdravstvenemu varstvu prebivalstva.

Osrednji problem, ki jih je izpostavil dr. Jože Miklič, se nanašajo na nizko rodnost, visoko splošno umrljivost, povečanje števila samomorov, staranje prebivalstva, saj se je delež starih nad 65 izredno povečal. Iz tega pa izhaja, da je potrebno okrepiti zdravstveno varstvo in prosveto v vseh okoljih ter zagotoviti čim večjo vlogo osnovnemu zdravstvu. V Radgoni pa je problem nizke natalitete, upada mlajša populacija, vitalno jedro Radgončanov se zmanjšuje. Izstopajo obolenja srca in ožilja, v radgonski občini pa zlasti prebivali, in to obolenja jeter, ki so številno nadpovprečna.

Raste tudi mortaliteta otrok. To pa zahteva poglobitev zdravstvene dejavnosti na tem področju. Žal so se razpravljale preveč površinsko lotili samo posledice, premalo pa se posvetili vzrokom, ki jih zdravstvena služba sama ne bo mogla odpraviti, kajti presegajo že njene okvire. Lahko bi rekli, da smo pričeli socialnim deformacijam družbe.

Verjetno se bo tega problema morala lotiti tudi družbenopolitična struktura, ki je sedaj to problematiko zaobšla. O problemih pa bodo razpravljali tudi na skupščini.

ju

Združitev VVO Radenci in Janžev vrh

O združitvi vzgojno-varstvenih organizacij v občini G. Radgona so se pogovarjali že precej časa. Predvidenih je bilo več variant, na koncu pa so se odločili za združitve VVO Radenci in Janžev vrh.

„Za to varianto smo se odločili predvsem zaradi tega, ker smo v isti krajevni skupnosti, torej so si blizu, po drugi strani pa je v naši VVO 17 oddelkov skupaj s Kapelo in Vidmom, ki sta že združena z nami, sedaj pa jih bomo imeli 20“, pravi Darja Zemljič, ravnateljica VVO Radenci.

Do združitve je prišlo zaradi racionalizacije upravnega poslovanja in tudi zaradi vse manjšega števila otrok, ki se vključujejo v otroško varstvo na Janževem vrhu in Negovi, kjer je imela VVO Janžev vrh svojo enoto. Vzroki za manj otrok so v padanju števila rojstev na eni strani, kar pa je pogojeno s še zmeraj močnimi preselitvenimi tokovi mlajšega prebivalstva v centre, kot sta Radgona in Radenci. „Z združitvijo predvidevamo, da bomo nudili kakovostnejše storitve od prehrane do drugih del. Večja bo tudi povezava

med oddelki, čeprav je težava s komuniciranjem z Janževim vrhom, ker ni telefonske linije“, pravi Darja Zemljič. „s tem pa mislimo, da bomo pocenili tudi upravne stroške, čeprav smo na novo zaposlili administratorja in enega hišnika. Zaposlili smo v bistvu tiste, ki so že delali, ali pa smo plačevali honorarne sodelavce. Hišnika smo zaposlili zaradi tega, ker imamo 5 zgradb in igrišč na različnih lokacijah, česar pa en človek ne more sam vzdrževati.“

I. V.



SOBOČANI PRVI IN NE DRUGI — Po ponovnem izračunavanju rezultatov orientacijsko-taktičnega patrolnega pohoda ekip organizacij ZRVS in ZSMS Po stezah partizanske Jelovice, kjer je sodelovalo 33 ekip iz slovenskih občin, je tekmovalna komisija ugotovila, da je bila najboljša ekipa občine Murska Sobota, ki je bila prvo proglasena za drugo.

Torej izredno lep uspeh Sobočanov. Na fotografiji je zmagovalna ekipa občine Murska Sobota.

Stojijo od leve: Jože Časar, Ludvik Novak, Janko Kikec, Darko Petrijan, Alojz Kisilak (vodja priprave) in Ivan Smodiš (predsednik OK ZSMS M. Sobota). Čepita: Štefan in Tibor Kuhar.

Mednarodno posojilo za sadjarstvo

Na obisku pristrokovnih delavcev za naložbe in uvajanje novih proizvodov v ABC Pomurki so se teden dni mudili predstavniki nizozemske družbe za financiranje napredka v deželah v razvoju. V razgovoru je posebna pozornost veljala KZ Panonka. Že dje časa namreč tečejo razgovori o najetju kredita pri FMO za financiranje naložb v sadjarstvo na hribovitem Goričkem in gradnjo hladilnice ter zamrzovalnega tunela v Puconcih. Priprave za uresničevanje naštetega so že tako daleč, da so člani sveta direktorjev FMO pred odločitvijo, da ABC Pomurki oziroma kmetijski združenje Panonka odobrijo kredit. Predstavniki FMO so po analizah uspešnosti sadjarske proizvodnje, možnosti širitve in prodaje na domačem in tujih tržiščih, analizah cen, ki ga dosega sadje, in dogovoru s predstavniki ljubljanske banke, ocenili načrtovane naložbe kot ekonomsko, upravičene, zato bodo svetu direktorjev FMO priporočali, da sozda ABC Pomurka odobri 6 milijonov guldnov kredita, približno 360 milijonov dinarjev, kar je 40 odstotkov potrebnih sredstev na načrtovane naložbe.

Boris Hegedűs



Z VITLOM IN KONJSKO VPREGO DO NAFTE — Pred kratkim je začela v Lendavi uradno obratovati na novo ustanovljena temeljna organizacija Raziskovanje in pridobivanje nafte in plina, ki se namerava — da bi bile raziskave uspešnejše in kakovostnejše — v okviru lendavske Ina-Nafte združiti s sestavljeno organizacijo Petrol. Doslej so v severovzhodni Sloveniji naredili 65 globokih vrtin in samo na poljih Petišovci in Dolina pridobili 725 tisoč ton nafte in 650 milijonov kubičnih metrov zemeljskega plina. Kako bo z raziskavami nafte in plina v letu 1985 (in sploh v prihodnje), za kar je predvidenih 780 milijonov dinarjev, boste podrobneje zvedeli v prihodnji številki našega časnika. Gotovo pa z vitlom in konjsko vprego kot njega dnij več ne bo šlo. (Iz fotoarhiva Ina-Nafte, tekst: BZ)

IZ PORABJA

Množične sindikalne športne igre

Komisija za šport in rekreacijo pri OS ZSS Ljutomer je tudi lani organizirala delavske športne igre za zaposlene v občini Ljutomer.

Če izvzamemo tekmovalni duh, potem lahko rečemo, da so delavske športne igre pomemben člen pri krepitvi splošnih telesnih sposobnosti, zdravstvenega stanja delavcev, koristni izrabi prostega časa in seveda omogočajo krepitev delavcev za doseganje novih in večjih delovnih rezultatov.

Lanskoletnih delavskih športno — rekreacijskih iger se je udeležilo rekordno število tekmovalcev in ekip: 24 moških in 8 ženskih, ki so tekmovali v številnih disciplinah, 5 različnih panog, med katerimi so ponekod ocenjevali tudi posamezne dosežke.

Najuspešnejše ekipe so bile: pri moških — Tehnostroj, tozdr Proizvodnja in servis ter TP Vesna, pri ženskah pa Prosveta, Tehnostroj in TP Vesna.

Izkušnje lanskega leta in seveda dobri rezultati pa so spodbudili za dobro udeležbo in organizacijo delavskih športno-rekreacijskih iger z letnico 1985.

D. L.

UČIJO SE KNJIŽNO SLOVENŠČINO

Sodelovanje med Železno županijo na Madžarskem in Slovensko knjižnico je tudi več stikov porabskih Slovencev z matičnim narodom. Nemalo jih je bilo že v Ljubljani, Kranju, na Bledu, v Kočevju in drugih slovenskih krajih; v Murski Soboti in Lendavi pa so tako in tako dokaj pogosto po raznih opravkih. Precej jih ima tudi sorodnike v obmejnih vaseh na Goričkem (Čepinci, Markovci, Martinec, Trdkova idr.). Najbrž je zavoljo tega vendarle med porabskimi Slovenci večji interes, da bi bolje obvladali ne le domače narečje, ampak tudi slovenski knjižni jezik. Ker si v osnovni šoli ne pridobijo zadostnega znanja — pouk se ni dvojezičen, temveč imajo učenci le posebne ure slovenskega jezika, nekateri (starejši) pa še te prilžnosti niso imeli — poskušajo popraviti zamujeno kako drugače. Posredno nalogo na tem področju si je zadal mestni prostorni center v Monoštru, ki organizira jezikovne tečaje. Lansko zimo so prvič poskusili in začetek je bil kar spodbuden. Letos je bilo zanimanja za tečaj precej večje in kmalu po novem letu so začeli z delom. Vsa nedelja se tako v prostornem centru zbere okrog 10

Porabcev, večinoma starejših, pogovarjajo se, in berejo vaje iz slovenskega knjižnega jezika. Tečaj vodi Katarina Hirnók, sodelavka prosvetnega centra in kustos v monoštrskem muzeju, sicer pa ena uslužbkin iz Porabja, ki so se odločili za študij materinega jezika v Ljubljani, kjer je šolo že končala.

„Najprej smo spoznali slovensko abecedo, ker je to zelo važno za branje v slovenskem knjižnem jeziku. Madžarski črkopis se namreč precej razlikuje od slovenskega. Starejši ljudje zato malo berejo v knjižni slovenščini, ker marsičesa niti ne znajo prebrati in tudi ne razumejo. Zato moramo to vrzel najprej odpraviti. Narečje pa sicer veliko pomaga pri učenju knjižnega jezika, ker je precej bešed podobnih in celo enakih knjižnim. In nekoliko drugače jih naglašujemo oziroma izgovarjamo.“ nam je med drugim povedala vodja tečaja Katarina Hirnók.

Zbirali se bodo predvidoma še do konca maja, jeseni pa, če bo dovolj zanimanja, bo prosvetni center spet organiziral tečaj. Prav gotovo gre za koristno obliko dela.

JOŽE GRAJ

DVANAJST ODLIČNIH ROMOV

V Pomurju prebiva 2568 Romov — od tega večina v občini Murska Sobota, in sicer čez 90 odstotkov. Kljub precejšnji skrbi širše družbene skupnosti pri reševanju njihovih problemov so rezultati zelo različni glede na posamezna območja, kjer Romi bivajo. Romska naselja namreč kažejo očitne razlike v primerjavi z ostalim prebivalstvom, ki se kažejo predvsem v nižjem stanovanjskem standardu, neustreznih socialnih razmerah, nizki stopnji kulturne osveščenosti oziroma izobraženosti in še kje.

Kako je s šolanjem romskih otrok — v osnovni šoli — in kakšne so njihove poklone odločitve?

O tem vprašanju je pripravil podrobnejšo analizo pedagoški svetovalec organizacijske enote Zavoda za šolstvo SRS Murska Sobota Janez Kerčmar. Med drugim ugotavlja, da je bilo ob koncu lanskega šolskega leta 461 šolobveznih učencev Romov, ki so obiskovali pouk v 14 osemletnih in 13 petletnih učencev vključenih v osnovne šole s prilagojenim programom (bivše posebne osnovne šole). Vzroki za to so predvsem v tem, ker je mnogo romskih učencev dokaj počasnih in površnih pri delu, ker je pri njih slabše po-

mljenje in večja pozabljenost, nerednost, neposlušnost... Seveda veljajo takšna opažanja tudi za druge učence, vendar ne tako izrazito in množično. Dokaj uspešni in prizadeti pa so romski učenci pri vključevanju v glasbeno dejavnost in športne aktivnosti. Kljub vsemu se izboljšuje njihova uspešnost v osnovni šoli. Tako je, na primer, pred 14 leti končal 8. razred le en učenec Rom, v lanskem šolskem letu pa je dobilo spričevalo 8. razreda že 21 romskih učencev. Učni uspeh pa iz razreda v razred sicer dokaj nihan se je v 14 letih izboljšal le za 0,2 odstotka; v minulim šolskem letu je znal 65,2 odstotka, 196 jih je bilo namreč nezadostnih, 55 pa nenečenjenih. Vendar pa so med romskimi otroki nekateri že tudi odličnjaki. Lani jih je bilo 12.

Uspehi so močno odvisni od predhodne vključitve romskih otrok v vzgojno-varstvene organizacije in v oddelke podaljšanega bivanja v osnovni šoli.

In kakšne so torej njihove poklone odločitve? Želje? V zadnjem času se jih največ odloča za natakarje, avtomehanike, ključavnice, strugarje in druge poklice v kovinski industriji. Med lansko generacijo so se 4 odločili tudi za frizerstvo, po eden ali dva pa za logarja, šiviljo, učitelja, miličnika, kuharja, trgovca in živčica. Največ pa jih je vseeno želelo dobiti takojšnjo zaposlitev (12). Zanimivo bi bilo tudi ugotoviti, kaj bodo počeli tisti, ki so se odločili, da bodo ostali kar doma. To željo je imelo 5 učencev.

»Delo z romskimi učenci je težje. Učitelji z večjim naporom dosegajo včasih zelo majhne izobraževalne rezultate. Večletna primerjava pa nam vendarle kaže napredek tudi na tem področju.« ob koncu ugotavlja Janez Kerčmar.

JOŽE GRAJ